

CALENDARI CATALA

DEL ANY

1880

ESCRIT PER LOS MES REPUTATS AUTORS

CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS,

Y COLECCIONAT

PER

F. P. BRIZ Y F. MATHEU.

Any setze de sa publicacio.

BARCELONA.

IMPEENTA DE L. OBRADORS,

RANHA DE DEL. NÚM. 21.

1879.

**DOSSIER DE DON
JOSE O. BORNAS MONTANA**

TAULA

La tardor de la vida (F. Masferrer.)	63
La crema del aralu de Balagner (J. Fiter.)	65
Lo cent de la tortora (A. de Valladua.)	66
Máximas de bona conducta (A. Verdagué.)	68
Lo curanderu nou (N. Oller.)	71
Per lo prince fill del album de la Sta. M. de Q. (J. B. Ferrer.)	76
Lo plorayre (A. Gallart)	79
Desvori (J. Serra.)	81
Ruig de lluna (V. Balagué.)	83
La cançó de la Verge de la Salut (P. Bertran)	83
Ran de Mar (M. Obrador.)	85
Cançó del segle XIX (J. Riera.)	86
Enamorament (J. Franquem.)	89
L'última carta (A. Guimerà.)	91
La sivalleta de plata (T. l'los.)	92
Al rossinyol de la Sagarra (P. Ubach.)	95
Un jorn a Miramar (B. Ferrà.)	98
A en Francesch Mathieu (P. A. Ventallà.)	100
Soleiat (E. Coca.)	102
A la Sea. Da. A. A. (Th. Forteza.)	103
Lletres (R. E. Massagoda.)	104
Parlament d' en Froderich Mitral (F. Mitral.)	106
A la Reyna del Cel (M. J. Massanes.)	107
Les barres de sanch (J. Verdagué.)	108
Martiri de Ramon Lull (R. Picó.)	110
Lo niu (J. Ll. Pons.)	112
La cortia (A. Ca-	
Política! (F. P. Briz.)	
La bella more (A. Mas-	
riera.)	
Lo caminant (T. Llo-	
rente.)	
Lo só virginal (M. Agui-	
lò.)	
Rondalles o trobes? (M. Aguiló.)	
Oda d' Horaci (J. Sar-	
dà.)	
Lo sargento veterano	
(J. Roca.)	
Malahita! (M. Genis.)	
Calendari del hortolà	
(R. Ferrer.)	
Pindariós (J. Montserrat)	
La darrera esperança	
(S. l'los.)	
Qui perdona será per-	
donat (A. de Pagès.)	
Traducció (F. Mathieu.)	
A ma filla (V. Penya.)	
La nom de Maria (M. V. Ameri.)	
Ideal (A. Careta.)	
Amor! (C. Omarch.)	
Un noble de la ciutat mit-	
jana (D. Monceridà.)	
La boja (M. Ribot.)	
Sobre la línia de Moss.	
J. Verdagué (M. Osta- ta.)	
Les debers de cada hu	
(M. de Bell-lloch)	
L'arch d' en Mirambell	
(E. Vilanova)	
Romans (J. de Palau)	
Bulada (A. Armengol.)	
Marir d' amor! (F. Fa-	
yo.)	
Lo darrer jorn de pa-	
tria (I. Reventós.)	
Rimas (E. Francu.)	
A Don Enrich Claudi	
Girbul (A. Molina.)	

FESTES MAJORS

Janer. 8 Tarragona, 17 Vilanova y Geltrú, 20 Palafrugell, 22 Besicó, 23 Vicents dels Horts y Tossa.

Febrer. 12 Barriá.

Abril. 11 Vilanova, 23 Balnearny, 26 Tortellá, 29 a. Genís de Vilassar.

Maig. 6 Rodarossa, 11 Lloreda, 12 Tàrraga, 30 Tramp.

Juny. 5 Montblanch, 10 Obispo Montserrat, 24 Vilassar, 29 Besicó, Masnou y Tossa.

Juliet. 1 Horta, 5 Vich, 9 Arenys de Mar, 10 Premiá de Mar, 11 Pineda, 20 Palafrugell, 22 Masquefa y Carbers, 24 Lloreda, 25 Montblanch de Montserrat y Besicó, 26 Vendrell, 27 Noya, 30 Horta de S. Vericán y S. Vicents dels Horts.

Agost. 1 Sabadell, 3 a. Baterra Basovinos, 8, Pera de Rindevilles, Alesia y a. Pella de Tarró, 9 a. Jori Dasiern, 7 Espad, 10 a. Pella de Llobregat y a. Llorenç Savall, 10 Ollola, Grana, Cardener, Badalona, Broch, Montblanch, Valls, Móra, Maricell, Yonell, Corbera, Cornella, Tortellá, Amer, Manlleu, Cardener, Las Palmas, Navarria, 20 a. Coloma de Queralt y La Bisbal, 31 Hospitalet, 23 Noya, 24 Besicó, Igualada y Vilanova, 25 a. Genís de Vilassar, 27 a. Vicents del Horta, 28 Premiá, 29 S. Joan Dany, Acorrens y Ripoll, 30 Móra y Vilanova, 31 a. Fructós y a. Jora de Molins.

Setembre. 1, Toró y Castelló, 3 Grana, 5 Artés, Noya y L. Eudala, 7 Vilanova, 8 S. Andreu de la Barca, Ullastol, Calagut, 8, Acorrens de Besicó, Vilanova, Cardener, Lloreda, Tramp, a. Geltrú, a. Calat de Vallés y Pineda, 12 Coloma, a. Jora de Horta, Agramunt y Pella de Claramunt, 13 Cornella, 14 a. Balnearny, a. Gornell y Calat, 17 Vilanova, 19 Rodarossa, Aysagó y a. Pella de Coloma, 20 Tàrraga, Calat, y Besicó, 21 a. Coloma de Farnés y Barcelon, 23 Besicó y Ollola, 24 Molins de Rey y Vilanova de Vilassar, 25 Barriá y a. Fort de Campmolin.

Octubre. 2 Santafraucha, 10 Carta de Barriá, 23 a. Eudala de Vilanova de S. Andreu de Palomar, 24 Sagrada.

Novembre. 12 a. Martí, 14 Balnearny, a. Geltrú, Palafrugell, Coloma y Tarró, 20 a. Claramunt de Llobregat y a. Llorenç Savall, 30 a. Andreu de Palomar.

Diciembre. 10 Hospitalet de Llobregat y Besicó, 27 Pineda, 31 Castelló.

FIRES DE CATALUNYA

Janer. 1 Artés, la Bisbal y Tossa, 6 Amer, Manlleu y Moller, 7 Igualada, 14 a. Horta, 17 Horta de Urgell, Moller, Navata, Palomós, a. Geltrú, a. Quilós de Besicó y a. Pella, 30 Arborea, a. Pella de Palafrugell y a. Pella de Tarró, 31 Costabona, 22 Balnearny, Premiá y Tarró, 23 Corbera, 24 Horta y Corbera, 25 Torredós y a. Pella de Mar, 26 Besicó, 11 Tarragona, 20 Pla.

Febrer. 2 Pella de Claramunt, Cardener, Moller, Molins de Rey, Coloma y a. Llorenç dels Pineds, 8 Besicó, 22 Tortellá, 23 Grana y a. Coloma de Farnés, 25 Corbera, 26 Besicó, 1 Balnearny, Besicó, a. Horta de Mar, Balnearny y Palafrugell, 8 Vilanova, 11 Casa de la Selva, 25 Besicó de Urgell, 16 Besicó y a. Martí Sagayola, 21 Cardener, 22 Besicó y Cardener, 25 a. Coloma de Queralt y Cardener, 26 Besicó, 29 Calat.

Març. 2 Cardener, 7 Calat, 10 Torres de Segre y a. Coloma de Farnés, 25 Alpina, 26 Besicó, 34 Moller, Ripoll y Ripoll, 24 Balnearny, 25 Palafrugell, 26 Besicó y Noya, 30 del Miran.

Abril. 1 Mayals. 2 Corra, Lloreda, Pells de Segur y Prades. 15 Agramunt. 20 Castellá, Martorell, Balce y Verdú. 25 Piers y s. Natural de Noya. 30 Sabad. 3 Collet, 4 Vidreres, Arceny de Mont, y Torroja. 12 Sta. Coloma de Queralt y Salses. 13 Terragona y Sabadell. 25 Sabent y Montserrat.

Maya. 1 Hostalrich, Olot, Terragona, s. Pells de Segur, Vilafrauda del Panadés y Badalona. 3 Agramunt, Figueras y Vich. 8 Calles, 9 Alcarra, 12 s. Llorens del Pí, 14 Tramp, 15 Bolognol, Cardener, Palomá, Torroja, Torroja de Montgrí y Mayá, 20 Vidreres, 21 Masrera, 22 Lloreda, Pells de Segur y Torroja, 25 Polanques, 27 s. Antón de Vilatorrada, 31 Molins de Rey, Moser, 6 Camblit, Lloreda, Masrera, s. Cugat del Valls y Torroja, 9 Tarragona, Torredembarra y Alpeda, 12 Cases de la Selva, 13 Corroch, 16 Polanques y s. Genís de Vilatorrada, 17 Molins, Calles de Malavilla, Molins de Rey, La Ribera, Quimó y Valls, 19 Granollers, Mora de Ebro, Polanques, Arles de la Vall de Aran y sta. Coloma de Queralt, 22 Copons, 23 Arbúcies, 25 Vilatorrada.

Juny. 2 Sor, 3 Carro, 11 Sabadell, 12 s. Collet y sta. Pau, 13 Campro, 14 Pineda y Tramp, 15 La Ribera y Pont, 16 Cardener, 17 Castellá, 20 Montserrat, Mongat, Valls y Vilatorrada.

Julio. 9 Arceny de Mar, 10 sta. Coloma de Queralt, 17 Moirat, 22 Montserrat de la Selva, 25 Amposta, 26 Torroja de Montgrí y s. Salvador de Valls, 27 Masrera, Sabadell, 11 Esparragueras, 18 Vilatorrada, 29 Arinyó.

Agost. 1 Corroch, 2 Mora de Ebro, 3 Montserrat de la Selva, Tramp y Piers, 9 Olot, 10 Agramunt, Arcob, Castellá, Sordana de Franch, Mayá y Bolognol, 15 Barbastro, 16 Lloreda, Montserrat y Calles de Malavilla, 17 Narate, 18 Bolognol y Desaja de Urgel, 20 Figueras, Prades, Valls, 21 Narate, 22 Bolognol y Desaja de Urgel, 23 Figueras, Prades, 24 Olot, Sordana y Torroja de Montgrí, 25 Molins y Montserrat, 26 Olot, Granollers, Igualada, Torroja de Segur y Pineda, Moser, 7 Pells de Segur, 8 Molins de Segur, 9 Sabadell, 10 Bolognol, 11 La Ribera, 12 Olot de Montserrat y Narate, 20 Montserrat y Montserrat.

Setiembre. 1 La Ribera, 2 Alcarra, 3 Granollers, 4 Montserrat de Montserrat, 6 s. Salvador de Noya, 8 Bolognol, Calles y Cugat del Valls, Vilatorrada y Vilatorrada, 10 Masrera, 11 Llorens del Pí, 12 Alcarra, Cardener, Torroja de Montgrí, Sabadell y Pineda, 21 Borge, Campro, 22 Torroja de Montgrí, Torroja, Granollers, Vidreres y Cardener, 23 s. Antón de la Selva, 24 Cardener y sta. Coloma de Queralt, 25 Molins, 27 s. Quilós, Cardener y sta. Coloma de Queralt, 28 Molins, 29 Molins, 30 Molins, 31 Molins, 32 Molins, 33 Molins, 34 Molins, 35 Molins, 36 Molins, 37 Molins, 38 Molins, 39 Molins, 40 Molins, 41 Molins, 42 Molins, 43 Molins, 44 Molins, 45 Molins, 46 Molins, 47 Molins, 48 Molins, 49 Molins, 50 Molins, 51 Molins, 52 Molins, 53 Molins, 54 Molins, 55 Molins, 56 Molins, 57 Molins, 58 Molins, 59 Molins, 60 Molins, 61 Molins, 62 Molins, 63 Molins, 64 Molins, 65 Molins, 66 Molins, 67 Molins, 68 Molins, 69 Molins, 70 Molins, 71 Molins, 72 Molins, 73 Molins, 74 Molins, 75 Molins, 76 Molins, 77 Molins, 78 Molins, 79 Molins, 80 Molins, 81 Molins, 82 Molins, 83 Molins, 84 Molins, 85 Molins, 86 Molins, 87 Molins, 88 Molins, 89 Molins, 90 Molins, 91 Molins, 92 Molins, 93 Molins, 94 Molins, 95 Molins, 96 Molins, 97 Molins, 98 Molins, 99 Molins, 100 Molins.

Octubre. 1 Vilatorrada, 12 Arbúcies, 13 La Ribera de Arles, 14 Torroja y Bolognol, 15 Verdú, Campro, 16 s. Antón de la Selva, 17 Molins, 18 Molins, 19 Molins, 20 Molins, 21 Molins, 22 Molins, 23 Molins, 24 Molins, 25 Molins, 26 Molins, 27 Molins, 28 Molins, 29 Molins, 30 Molins, 31 Molins, 32 Molins, 33 Molins, 34 Molins, 35 Molins, 36 Molins, 37 Molins, 38 Molins, 39 Molins, 40 Molins, 41 Molins, 42 Molins, 43 Molins, 44 Molins, 45 Molins, 46 Molins, 47 Molins, 48 Molins, 49 Molins, 50 Molins, 51 Molins, 52 Molins, 53 Molins, 54 Molins, 55 Molins, 56 Molins, 57 Molins, 58 Molins, 59 Molins, 60 Molins, 61 Molins, 62 Molins, 63 Molins, 64 Molins, 65 Molins, 66 Molins, 67 Molins, 68 Molins, 69 Molins, 70 Molins, 71 Molins, 72 Molins, 73 Molins, 74 Molins, 75 Molins, 76 Molins, 77 Molins, 78 Molins, 79 Molins, 80 Molins, 81 Molins, 82 Molins, 83 Molins, 84 Molins, 85 Molins, 86 Molins, 87 Molins, 88 Molins, 89 Molins, 90 Molins, 91 Molins, 92 Molins, 93 Molins, 94 Molins, 95 Molins, 96 Molins, 97 Molins, 98 Molins, 99 Molins, 100 Molins.

Noviembre. 1 Mayals, s. Vilatorrada y Sta. Coloma de Queralt, 2 Pells de Segur y Prades, 3 Pineda, 4 Olot, Sor, y Molins, 11 Amer, Cardener, Sabadell y Vilatorrada, 12 La Ribera, 13 Bolognol, 14 Llorens del Pí, 15 Arcob, 16 Castellá y Pont, 17 Hostalrich, 18 Pineda, La Ribera, Olot, Arceny y Cardener, 19 Torroja, 20 Mora de Ebro, 21 Cardener, Sabadell, 22 Vilatorrada del Panadés, 23 Cardener y Torroja, 24 Sabadell, 25 Alforja y Breda, 26 Polanques, 27 Alforja y Pils de Cebra.

Diciembre. 1 Mayals, s. Vilatorrada y Sta. Coloma de Queralt, 2 Pells de Segur y Prades, 3 Pineda, 4 Olot, Sor, y Molins, 11 Amer, Cardener, Sabadell y Vilatorrada, 12 La Ribera, 13 Bolognol, 14 Llorens del Pí, 15 Arcob, 16 Castellá y Pont, 17 Hostalrich, 18 Pineda, La Ribera, Olot, Arceny y Cardener, 19 Torroja, 20 Mora de Ebro, 21 Cardener, Sabadell, 22 Vilatorrada del Panadés, 23 Cardener y Torroja, 24 Sabadell, 25 Alforja y Breda, 26 Polanques, 27 Alforja y Pils de Cebra.

Diciembre. 1 s. Pells de Segur y Torroja de Montgrí, 2 Agramunt y Cardener, 3 Arcob, Polanques, Cardener y Molins, 10 Hostalrich, 11 Arbúcies, Bolognol, Castellá, Hostalrich y Torroja, 21 Barrocas, Balce, Corroch, Pineda, Lloreda, Montserrat, Olot, Vilatorrada, Torroja, Vilatorrada, Cardener, Polanques y Tramp, 27 Pineda, Molins, 28 Sabadell, Vilatorrada y Quimó, 29 Cardener, 30 Pineda, 31 Arinyó.

Jeune: 31 dies

Febrer, 28 dies.

Mar. 31 Apr.

1. 401. La Catedral.
2. 410. s. Manuel obis.
3. 411. s. Daniel.
4. 412. s. Dña. Ina. y c.
5. 413. s. Teófilo y c.
6. 414. La abadía.
7. 415. s. Esteban de Pe.
8. 416. s. Juan. y c.
9. 417. s. del mar.
10. 418. s. del mar.
11. 419. s. del mar.
12. 420. s. del mar.
13. 421. s. del mar.
14. 422. s. del mar.
15. 423. s. del mar.
16. 424. s. del mar.
17. 425. s. del mar.
18. 426. s. del mar.
19. 427. s. del mar.
20. 428. s. del mar.
21. 429. s. del mar.
22. 430. s. del mar.
23. 431. s. del mar.
24. 432. s. del mar.
25. 433. s. del mar.
26. 434. s. del mar.
27. 435. s. del mar.
28. 436. s. del mar.
29. 437. s. del mar.
30. 438. s. del mar.
31. 439. s. del mar.
32. 440. s. del mar.
33. 441. s. del mar.
34. 442. s. del mar.
35. 443. s. del mar.
36. 444. s. del mar.
37. 445. s. del mar.
38. 446. s. del mar.
39. 447. s. del mar.
40. 448. s. del mar.
41. 449. s. del mar.
42. 450. s. del mar.
43. 451. s. del mar.
44. 452. s. del mar.
45. 453. s. del mar.
46. 454. s. del mar.
47. 455. s. del mar.
48. 456. s. del mar.
49. 457. s. del mar.
50. 458. s. del mar.
51. 459. s. del mar.
52. 460. s. del mar.
53. 461. s. del mar.
54. 462. s. del mar.
55. 463. s. del mar.
56. 464. s. del mar.
57. 465. s. del mar.
58. 466. s. del mar.
59. 467. s. del mar.
60. 468. s. del mar.
61. 469. s. del mar.
62. 470. s. del mar.
63. 471. s. del mar.
64. 472. s. del mar.
65. 473. s. del mar.
66. 474. s. del mar.
67. 475. s. del mar.
68. 476. s. del mar.
69. 477. s. del mar.
70. 478. s. del mar.
71. 479. s. del mar.
72. 480. s. del mar.
73. 481. s. del mar.
74. 482. s. del mar.
75. 483. s. del mar.
76. 484. s. del mar.
77. 485. s. del mar.
78. 486. s. del mar.
79. 487. s. del mar.
80. 488. s. del mar.
81. 489. s. del mar.
82. 490. s. del mar.
83. 491. s. del mar.
84. 492. s. del mar.
85. 493. s. del mar.
86. 494. s. del mar.
87. 495. s. del mar.
88. 496. s. del mar.
89. 497. s. del mar.
90. 498. s. del mar.
91. 499. s. del mar.
92. 500. s. del mar.
93. 501. s. del mar.
94. 502. s. del mar.
95. 503. s. del mar.
96. 504. s. del mar.
97. 505. s. del mar.
98. 506. s. del mar.
99. 507. s. del mar.
100. 508. s. del mar.

- 3 div. s. Ignacio b. y m.
 4 div. La Puente, ach. m.
 5 div. Nra. Sra. y m.
 6 div. Cerezo, cantina.
 7 div. s. Ildefonso y m.
 8 div. s. Juan, c. las 2
 h. 37 m. de la mañ.,
 en Yachupetco, a las
 10 h. de la noche.
 9 div. s. Antonio, c.
 10 div. s. Antonio, c.
 11 div. s. Antonio, c.
 12 div. s. Antonio, c.
 13 div. s. Antonio, c.
 14 div. s. Antonio, c.
 15 div. s. Antonio, c.
 16 div. s. Antonio, c.
 17 div. s. Antonio, c.
 18 div. s. Antonio, c.
 19 div. s. Antonio, c.
 20 div. s. Antonio, c.
 21 div. s. Antonio, c.
 22 div. s. Antonio, c.
 23 div. s. Antonio, c.
 24 div. s. Antonio, c.
 25 div. s. Antonio, c.
 26 div. s. Antonio, c.
 27 div. s. Antonio, c.
 28 div. s. Antonio, c.
 29 div. s. Antonio, c.
 30 div. s. Antonio, c.

1. diu. s. Rómulo. h.
2. diu. s. Simplicio p.
3. diu. s. Hieronimo m.
4. Quart. mung. e. lu. 11
2a. 11 m. de la nuit
au SABBATU: gela y
chapperois.
5. diu. s. Gersonm. 277.
6. diu. La. h. m. Nicolas
Folco.
7. diu. s. Oleguer mequ.
8. diu. s. Yussu de Aqu.
9. diu. s. Lope de Hier. r.
10. diu. s. Francisco
vinda romana.
11. diu. s. Melio me.
12. Lluia neta e. lu. 19
1a. 10 m. de la nuit.
au Pizcat notes fre-
sta pero s' abandona.
13. diu. s. Condonic. 21.
14. diu. s. Gregorio Mag.
15. diu. s. Ramon m.
16. diu. s. Florantius v.
17. diu. s. Mathieu v.
18. diu. s. Harbert h.
19. diu. s. Petrel h.
20. diu. s. Gabriel Anze-
p.
21. Quart. crua. e. 11. h.
22 m. de la nuit. au
Gaspier comperat.
alta. bon temps.
23. diu. s. Joseph vesp. de
Nata. Saverio.
24. diu. s. Neri blas.
25. diu. s. Benet ab. y. fr.
26. diu. s. Desiderius h.
27. diu. s. Ysidor m.
28. diu. s. Yussu m.
29. diu. La. Anstochach.
30. diu. s. Bonet h.
31. Lluia plua. e. 1. h.
2a. m. de la tarda au
Lluia: plueja: res-
sonant forte.
32. diu. m. Lluia ab. s. m.
33. diu. s. Lluia m.
34. diu. s. PARENTA DE RE-
SURRECCIO.
35. diu. s. Eusebi ab.
36. diu. s. Juan Clinach.
37. diu. s. Rullina v.

Abril, 30 días.

- 1 día, sta. Teodora m.
- 2 día, s. Francisco de Paula m.
- 3 día, s. Juan, s. las 5 h. 22 m. de la mañ. en Capitanía m. se abre la día temp.
- 4 día, s. Juan de Telleria m.
- 5 día, s. Justo m.
- 6 día, s. Víctor m.
- 7 día, s. Sebastián m.
- 8 día, s. Eusebio m.
- 9 día, s. Dionisio m.
- 10 día, sta. María Cleofa.
- 11 día, s. Juan de la Cruz m.
- 12 día, s. Víctor m.
- 13 día, s. Juan m.
- 14 día, s. Juan m.
- 15 día, sta. Ana m.
- 16 día, s. Tomás m.
- 17 día, s. Anselmo m.
- 18 día, s. Juan m.
- 19 día, s. Juan m.
- 20 día, s. Juan m.
- 21 día, s. Juan m.
- 22 día, s. Juan m.
- 23 día, s. Juan m.
- 24 día, s. Juan m.
- 25 día, s. Juan m.
- 26 día, s. Juan m.
- 27 día, s. Juan m.
- 28 día, s. Juan m.
- 29 día, s. Juan m.
- 30 día, s. Juan m.

May, 31 días.

- 1 día, s. Felipe m.
- 2 día, s. Juan m.
- 3 día, s. Juan m.
- 4 día, s. Juan m.
- 5 día, s. Juan m.
- 6 día, s. Juan m.
- 7 día, s. Juan m.
- 8 día, s. Juan m.
- 9 día, s. Juan m.
- 10 día, s. Juan m.
- 11 día, s. Juan m.
- 12 día, s. Juan m.
- 13 día, s. Juan m.
- 14 día, s. Juan m.
- 15 día, s. Juan m.
- 16 día, s. Juan m.
- 17 día, s. Juan m.
- 18 día, s. Juan m.
- 19 día, s. Juan m.
- 20 día, s. Juan m.
- 21 día, s. Juan m.
- 22 día, s. Juan m.
- 23 día, s. Juan m.
- 24 día, s. Juan m.
- 25 día, s. Juan m.
- 26 día, s. Juan m.
- 27 día, s. Juan m.
- 28 día, s. Juan m.
- 29 día, s. Juan m.
- 30 día, s. Juan m.
- 31 día, s. Juan m.

Juny, 30 días.

- 1 día, s. Juan m.
- 2 día, s. Juan m.
- 3 día, s. Juan m.
- 4 día, s. Juan m.
- 5 día, s. Juan m.
- 6 día, s. Juan m.
- 7 día, s. Juan m.
- 8 día, s. Juan m.
- 9 día, s. Juan m.
- 10 día, s. Juan m.
- 11 día, s. Juan m.
- 12 día, s. Juan m.
- 13 día, s. Juan m.
- 14 día, s. Juan m.
- 15 día, s. Juan m.
- 16 día, s. Juan m.
- 17 día, s. Juan m.
- 18 día, s. Juan m.
- 19 día, s. Juan m.
- 20 día, s. Juan m.
- 21 día, s. Juan m.
- 22 día, s. Juan m.
- 23 día, s. Juan m.
- 24 día, s. Juan m.
- 25 día, s. Juan m.
- 26 día, s. Juan m.
- 27 día, s. Juan m.
- 28 día, s. Juan m.
- 29 día, s. Juan m.
- 30 día, s. Juan m.

Juliol, 31 dies.

- 1 dij. s. Gato b.
- 2 dij. s. La Viscondé de Ntra. Sra.
- 3 dij. s. Trifon y comp.
- 4 dij. s. Llorenç, b.
- 5 dij. s. Miquel del Són.
- 6 dij. s. Torreguilla m.
- 7 dij. s. Ferrer y Ollé.
- 8 **Lluna nova** a las 4 hs. 30 m. de la tarde, en Gandia: color de tarr en tant.
- 9 dij. sta. Isabel viuda.
- 10 dij. s. Xosé m.
- 11 dij. s. Cristóbal m.
- 12 dij. s. Pla i papa.
- 13 dij. s. Felix m.
- 14 dij. s. Anselm p.
- 15 dij. s. Ramon m.
- 16 dij. s. Enrich m.
- 17 **Quart. meng.** a las 4 hs. 25 m. del matí, en Liria: color.
- 18 dij. s. Benigno del Carme.
- 19 dij. s. Aleix c.
- 20 dij. s. Padriacó m.
- 21 dij. s. Vicent de Paul.
- 22 dij. s. Elia prof.
- 23 dij. sta. Praxedes y s. Daniel profeta.
- 24 **Lluna plena** a las 9 hs. 15 m. de la nit, en Caracoulen i en trancas.
- 25 dij. sta. Maria Magdalena penitente.
- 26 dij. s. Llorenç b. y c.
- 27 dij. sta. Catalina v.
- 28 dij. s. Jaume apóstol.
- 29 dij. sta. Ana mare de Ntra. Sra.
- 30 dij. s. Pascual m.
- 31 dij. s. Nascim. m.
- 32 **Quart. meng.** a las 11 hs. 40 m. de la nit, en L'Escarvada del mar y del sur.
- 33 dij. sta. Marta v.
- 34 dij. s. Abdon y Sennes m.
- 35 dij. s. Igual de Loy.

Agost, 31 dies.

- 1 dij. s. Perceval m.
- 2 dij. Ntra. Sra. de Angla.
- 3 dij. s. La Invençió del cos de s. Esteve.
- 4 dij. s. Domingo c.
- 5 dij. Ntra. Sra. de las Nubes.
- 6 dij. s. La Transfiguració.
- 7 **Lluna nova** a las 1 hs. 27 m. del matí, en Liria: color.
- 8 dij. s. Capetano b.
- 9 dij. s. Cosme m.
- 10 dij. s. Ramon solista.
- 11 dij. s. Llorenç m.
- 12 dij. sta. Filomena y.
- 13 dij. sta. Clara v.
- 14 dij. s. Cosme m.
- 15 **Quart. meng.** a las 11 hs. 31 m. de la nit, en Escarvada: color.
- 16 dij. s. Enrich m.
- 17 dij. La Asunción de Ntra. Sra.
- 18 dij. s. Koch y s. Jacinto.
- 19 dij. s. Llorenç ab.
- 20 dij. s. Agapito m.
- 21 dij. s. Magi m.
- 22 dij. s. Bernat m.
- 23 **Lluna plena** a las 1 hs. 40 m. del matí, en Liria: color.
- 24 dij. sta. Joana i marta Penit. viuda.
- 25 dij. s. Joaquin.
- 26 dij. s. Felipe c.
- 27 dij. s. Bernat ap.
- 28 dij. s. Luis reg.
- 29 dij. s. Celsi p. m.
- 30 dij. s. Joseph de Calasanz.
- 31 **Quart. meng.** a las 11 hs. 34 m. de la tarde, en Escarvada: color.
- 32 dij. s. Agosti b.
- 33 dij. sta. Sabina m.
- 34 dij. sta. Rosa de Lira.
- 35 dij. s. Ramon Bonat.

Setembre, 30 dies.

- 1 dij. s. Gil.
- 2 dij. s. Antelo m.
- 3 dij. s. Nemesio b.
- 4 dij. sta. Catalina.
- 5 **Lluna nova** a las 1 hs. 1 m. de la tarde, en Valencia: color y color.
- 6 dij. s. Llorenç de la nit b.
- 7 dij. Ntra. Señora de la Gorda.
- 8 dij. s. Augustal b.
- 9 dij. La Nativitat de Ntra. Sra.
- 10 dij. s. Gorgoni m.
- 11 dij. s. Nemesio de Tarragona c.
- 12 dij. s. Frodo m.
- 13 **Quart. meng.** a las 11 hs. 13 m. de la nit, en Escarvada: color.
- 14 dij. s. Llorenç m.
- 15 dij. s. Eulogi b. c.
- 16 dij. s. General m.
- 17 dij. s. Nemesio m.
- 18 dij. s. Cecilio p.
- 19 dij. s. Pere de Arboleda m.
- 20 dij. s. Ferrer m.
- 21 **Lluna plena** a las 1 hs. 15 m. de la tarde, en Escarvada: color.
- 22 dij. s. Genaro m.
- 23 dij. s. Llorenç m.
- 24 dij. s. Matheo apóstol.
- 25 dij. s. Maurici m.
- 26 dij. sta. Tula v.
- 27 dij. Ntra. Sra. de la Maza.
- 28 dij. sta. Maria de Calatayud vulgar Sotol.
- 29 dij. s. Cipriano m.
- 30 **Quart. meng.** a las 11 hs. 17 m. del matí, en Escarvada: color.
- 31 dij. s. Cosme m.
- 32 dij. s. Venecio m.
- 33 dij. La dedicació de s. Miguel.
- 34 dij. s. Geroni dr. y b.

Octubre, 31 días.

- 1 día, s. Rómulo h.
- 2 día, s. Ángel de la G.
- 3 día, s. Cantimur.
- 4 día, s. Francisco conf.
- 5 día, s. Juan de la Cruz.
- 6 día, s. Fructu h.
- 7 día, s. Bruno h.
- 8 día, s. Martín p.
- 9 día, s. Nere. Sordano del Rincón.
- 10 día, s. Juan h. y m.
- 11 día, s. Francisco de Borja cl.
- 12 día, s. Juan de la Cruz.
- 13 día, s. Juan de la Cruz.
- 14 día, s. Juan de la Cruz.
- 15 día, s. Juan de la Cruz.
- 16 día, s. Juan de la Cruz.
- 17 día, s. Juan de la Cruz.
- 18 día, s. Juan de la Cruz.
- 19 día, s. Juan de la Cruz.
- 20 día, s. Juan de la Cruz.
- 21 día, s. Juan de la Cruz.
- 22 día, s. Juan de la Cruz.
- 23 día, s. Juan de la Cruz.
- 24 día, s. Juan de la Cruz.
- 25 día, s. Juan de la Cruz.
- 26 día, s. Juan de la Cruz.
- 27 día, s. Juan de la Cruz.
- 28 día, s. Juan de la Cruz.
- 29 día, s. Juan de la Cruz.
- 30 día, s. Juan de la Cruz.
- 31 día, s. Juan de la Cruz.

Noviembre, 30 días.

- 1 día, s. Juan de la Cruz.
- 2 día, s. Juan de la Cruz.
- 3 día, s. Juan de la Cruz.
- 4 día, s. Juan de la Cruz.
- 5 día, s. Juan de la Cruz.
- 6 día, s. Juan de la Cruz.
- 7 día, s. Juan de la Cruz.
- 8 día, s. Juan de la Cruz.
- 9 día, s. Juan de la Cruz.
- 10 día, s. Juan de la Cruz.
- 11 día, s. Juan de la Cruz.
- 12 día, s. Juan de la Cruz.
- 13 día, s. Juan de la Cruz.
- 14 día, s. Juan de la Cruz.
- 15 día, s. Juan de la Cruz.
- 16 día, s. Juan de la Cruz.
- 17 día, s. Juan de la Cruz.
- 18 día, s. Juan de la Cruz.
- 19 día, s. Juan de la Cruz.
- 20 día, s. Juan de la Cruz.
- 21 día, s. Juan de la Cruz.
- 22 día, s. Juan de la Cruz.
- 23 día, s. Juan de la Cruz.
- 24 día, s. Juan de la Cruz.
- 25 día, s. Juan de la Cruz.
- 26 día, s. Juan de la Cruz.
- 27 día, s. Juan de la Cruz.
- 28 día, s. Juan de la Cruz.
- 29 día, s. Juan de la Cruz.
- 30 día, s. Juan de la Cruz.

Diciembre, 31 días.

- 1 día, s. Juan de la Cruz.
- 2 día, s. Juan de la Cruz.
- 3 día, s. Juan de la Cruz.
- 4 día, s. Juan de la Cruz.
- 5 día, s. Juan de la Cruz.
- 6 día, s. Juan de la Cruz.
- 7 día, s. Juan de la Cruz.
- 8 día, s. Juan de la Cruz.
- 9 día, s. Juan de la Cruz.
- 10 día, s. Juan de la Cruz.
- 11 día, s. Juan de la Cruz.
- 12 día, s. Juan de la Cruz.
- 13 día, s. Juan de la Cruz.
- 14 día, s. Juan de la Cruz.
- 15 día, s. Juan de la Cruz.
- 16 día, s. Juan de la Cruz.
- 17 día, s. Juan de la Cruz.
- 18 día, s. Juan de la Cruz.
- 19 día, s. Juan de la Cruz.
- 20 día, s. Juan de la Cruz.
- 21 día, s. Juan de la Cruz.
- 22 día, s. Juan de la Cruz.
- 23 día, s. Juan de la Cruz.
- 24 día, s. Juan de la Cruz.
- 25 día, s. Juan de la Cruz.
- 26 día, s. Juan de la Cruz.
- 27 día, s. Juan de la Cruz.
- 28 día, s. Juan de la Cruz.
- 29 día, s. Juan de la Cruz.
- 30 día, s. Juan de la Cruz.
- 31 día, s. Juan de la Cruz.

BONS RECORDS

I

En tot lo temps que va desde la publicació del darrer CALENDARI, fins al present han vist la llum pública las següents obres:

La Reliquiari, d' En F. Mathis; *Consideracions sobre la literatura popular*, d' En G. Vidal; *Certamen de l'Associació literària de Girona* (1878); *Jochs florals d'enguany*; *Veus escampadas*, d' En J. Martí; *Idilis y cants místichs* de Mossen J. Verdagoet; *Ramell de violas*, d' En P. Pallol; *Cansons il·lustradas*, d' En A. Mestres; *La garba montanyesa*, opòch de poemes del « Sabart » de Vich; *La bala d'argent*, llegenda d' En F. Farras; *Expansions*, d' En F. Ubach; *Vigatans y botiflers*, novela de Na Maria de Bell-lloch; *La pinya d'or*, de F. P. Bria; y algun' altra qu' en est moment no recordam. Tractant de Catalunya, també han eixit algunes monografias en castellà, com *El archivo municipal de Vich*, obra feta ab diligència y gran zel per En J. Serra y editada pel Municipi de dita ciutat, y *El inquisidor fray Nicolas Eymerich*, d' En E. Grabit y Papell.

Segueixen publicantse la *Biblioteca catalana*, (qu' ha termenat d'estampar l'últim volum del *Tirant lo blanch*), *Lo Gay saber*, *La Renaixensa*, *La veu del Montserrat*, *L'art del pagès*, *La Llumanera de Nova York*, *L'Aurenetta de Bona-Ayres*, veu la llum un Diari català, y entre 'ls molts setmanaris que n surtan d' altres anys, ara ix *L'Escut de Catalunya*: *Lo Butlletí de l'associació d'excursions catalana* y *L'Excursionista*, són dos periòdichs mes consagrats á l'art, á las ciencias y á la literatura. Los calendaris de *L'Art del pagès*, de l'*Institut català de Sant Isidro* y *Lo Rat-penat* de Valencia, continuan també publicantse.

Están en premsa las *Poesias ltricas*, d' En A. Masriera, *Fallascer*, volum de treballs en prosa de la Sra. N' Agas de Valladura; y l'obra qu' en castellà escriu en F. M. Tubino sobre 'l renaixement literari de Catalunya.

A més de las societats *Catalanista* y *Catalana*, que tenen per objecte las excursions artísticas y científicas pel nostre país, á Sabadell y en altres localitats van fundantse corporacions ab lo fi de contribuir á la nostra renaixensa.

Lo teatre fa sa via, y va donant, com sempre, bons fruyts. Per l'actual temporada, s' han promés obres en

nombre tal, que d'aptesen tanc representatius en tant poch temps. Al contemplar esta institució que fa tant bons serveys y tant nos honra, nos entristeix l'idea de la mort que temps á venir li está reservada, al ts que li donan vida y diuen estimarla no tenen un xich manys d'egoisme y bona cosa més d'amor al art y á sa terra.

II

Los autors premiats en los JOCOS FLORAIS son los Srs. Soler (F. I.), Coca, Gallart, Frinquesa, Ubach, Martí J. J., Oller, Izart y Sanpere.

ACADEMIA BIBLIOGRÁFICA MARIANA DE LLEIDA (1878) No María Josepha Marañón, y la Sra. Bassagoda, Omarch y Ribas y Servet.

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GIRONA (1878) Srs. Bofarull, Ubach, Sanpere, Bruzon y Grahit.

JUVENTUT CATÓLICA DE BARCELONA.—Srs. Reventós, Gubell, Frinquesa, Briz, Muns, Palau (Gregori), Masriera, Bertran, Coca, Casademunt y Epiell.

CERTÁMEN DEL PERIÓDIC «LO NUCI».—Srs. Calvet, Ubach, Verdú, Casademunt, Gallart, Vilanova, Martí y Mestre, Cendra, Poblador, Garriga, Campmany y Comabella.

ATENEO DE TARRAGONA.—Lo Sr. Merciera.

CERTÁMEN DEL PERIÓDIC «LA BORDADORA».—Srs. Paçys, Valladares y Moncerdá.

SOCIETAT LITERARIA Y DE BELLAS ARTS DE LLEIDA.—Srs. Roca (Lluís), Pleyan y Portuñach.

ECHO DE BADALONA.—Sra. Moncerdá y Srs. Riera, Ximenes, Gallart, Genís, Rendón, Pirozzini, Soler, y Frinquesa.

ATENEO DE SANL.—Srs. Valladares y Sra. Sanpere, Caginyas, Casademunt, Ribot, Pirozzini (Felip), Gonzalez, Coca, Masriera, Vilanova y Gallart.

JOCOS FLORAIS DE VALENCIA.—Srs. Pujol de Collado (Na Josepha) y Durán (Na Lluís) y la Sra. Llorente, Rubió, Puiggari, Torromé, Masriera, Gallart, Lombardi, Pla, García, Galiana, Reig y Flores, Tramoyeres, Farru, Carboneros, Pasqual y Genís, Iranzo, Ferrer y Bigne, Fayos, Casademunt, Labayla, Martí, Coster, Verdú y Bodria.

CENTRE FAMILIAR DEL PUTXET.—Srs. Ubach, Masriera, Coca y Pons y Masriera.

CERTÀMEN EN HOMOR DEL DR. VICENS GARCIA.—Srs. Campins, Cabot y Rovira, Maurià, Ribot, Oller, Massó y Corbella.

CERTÀMEN DE L' ASSOCIACIÓ PER L' ESTUDI DE LAS LLINGÜES ROMANES.—Hi fou distingida una traducció catalana de las *Maximas* de Fenelon, deguda á N' Alvar Verdàguer.

COL·LEGI MERICANTH.—Srs. Massanés y Srs. Piruzzini (Carles), Omarch, Ribot, Vilanova, Coca y Verdú.

S' espera 'l resultat d' altres certàmens, com los de Girona y Lleyda. Lo GAY SABER, primera revista qu' escrita en català va publicarse, tambe ha obert un concurs al objecte de premiar las millors novelas que 's presenten per tot lo desembre vinent.

En anys anteriors cridarem l' atenció respecte á lo que passava tocant á certàmens; avuy aquests s' han multiplicat tant, que, si tot lo que s' hi premia fos bó, las millors literaturas antigas y modernas no 's podrian comparar ab la nostra. Per desgracia no es aixís: no sempre lo bo està en majoria en las col·leccions qu' ixen de tals concursos. Hem sentit parlar d' algun jurat que, peccant la cosa ab bulla, s' entecenia disuagiant lo mes flux y mancat de condicions; s' ha dat lo cas de premiarne travalls llegits en mes d' una reunió composta de dotzenas y potser centenars de personas; cada dia ixen noms improvisats que pretenen ofegar reputacions ben adquiridas; y, ah! tot y que cada hu pero no val mes ni menys, y aquell qui té saber y geni sempre mostra la seua superioritat, es sensible veure tals injusticias, porque 'as posan en ridícul davant de la gent superficial y de nostres enemichs de dintre y de fóra, que són molts.

Vejan, donchs, los que verament estiman la literatura y l' idioma com se pot curar esta malaltia, y comensen pels Jochs florals, institució avans respectable y que avuy camina á la mort.

MORTS

Enguany hem perdut á En Joaquim A. J' Alcántara, poeta, autor dramàtic y periodista. Deixa publicats en nostre idioma un volum de poesias y algunas comedias estrenadas ab bon éxit.

Descanse en pau.

ANTONI CARRERA Y VIDAL.

Barcelona, 1.ª Octubre de 1879.

POBRETA!

No cerques en lo cel
la inspiració divina
ni tampoch dintre T'cor
á las passions mes dignas
para aixecarlas bellis,
dolços y tendres hymnes,
que avuy trepitja flot
l'avans pulcre poesia,
avuy sens glasse va
que tapen sas carnes fines,
avuy los mots grollers
son los que mes prodiga
y sola y gaudient
per las mes foscas vias
ne va tirant potons
guaytant ab picardia.
Enllordulera va,
no conta ja, que crida;
enloch de clams de fe
ne l'ensa flantomias
y sent filla del cel
del cel no vol ser filla.
No la cercu en llochs
hont la bellesa hi nia,
cercula en los encants
que allí ses joyas tira;
allí aprén del parlar
las paraulas indignas
y allí, per uns vestits,
los retalls d'altres tris.
Com beneyta per tot
va ab testa molt altiva;
aquí estralla un sermó,
allí una cansó antiga;
enmantilexats y vells
pensaments s'apropia.
Los joyells mal comprats
en sos cabells hi brillan,
coronas de il·lors
seguidament apila,
mes, ab la rostre brut,
coronada se riu.

Orada, orada n'és,
dolenta es sa follia,
si no la curés tost
tindrà mal la vida;
motejada 's veurà,
dels xicots escarnida
y morirà a la fi
de mala malaltia.
Vosaltres los doctors
d'experiencia antiga
trayèula de perill
sh vostrus medecinas,
tortícula a bon camí,
trayèuli-cinas bellas,
que torni a se' l d'avans
bella, ayrosa y pulida.
Mes si no pòt se' aixís,
deixàumela i tofèssa l
que mori en un recó
descuydada, mal vista,
donchs mes li val morir
que viure en mala vida.

FRANÇOISE PELAY BRIZ.

Agost 1879.

*Qui dona per nexer
dona per errer.*

LA BELLA MORT

Al claustre ombrós — passava 'ls dias,
ben lluny del món — ell la vida.

De bon mati — cerca son llibre
y s'en va al hort — perà llegirlo.

Allí se hi sent — las armonias
d' aucells gentils — que amorí resplan.

Un raig de sol — als claustres brilla,
daurant los archs — y galerias.

Del hort al mitx — hi ha un' ample pica,
l' aygua que hi vá — ¡qu' es cristallina!

Solà ventjol — pels altars xiula
besant son front — ab melenja.

Al campanar — que al cel l'hi signa
los broncs sants — tocan á missa.

Perfum d' encens — que vivifica
aroma 'l cor, — l'ànima encia.

Al libre obert — clava la vista,
sabiesa y llum — lo cel l'hi envia.

Pié de claror — á Deu oïra
en trono d' or — y podreria.

Somnia ab guig — gloria divina ;
somnia 'l cel — de las delicias.

Lo rossinyol — canta y reïm ;
fullas cayent — van á son libre.

Aixeca 'ls ulls. — Sent defallir-se.
Moemola un pecc. — Y aixís moria.

ARTUR MARIÀ.

*Segons lo cant,
lo cant.*

LO CAMINANT

1

Es una nit fosca
y ex un caminant.
Son front ; quin pensivol !
sos ulls ; quin brillant !
Poltro qu' ell cavalca
no se atura may.
Cercant va sans treva
castell hotgizat.
La via que hi mena
ningú al món la sub.
Regina donzella
ben clossa alt està ;
ab eixa regina
voldria casar.

Camina, camina
que caminarás !

II

Una flumereta
se veu allà baix.
Cavalca y cavalca
lo trist caminant.
La plana s' aixampla,
se allunya lo flam.
Al poltre esperona ;
ja arriba, ja està !
Al foc s' escalfaven
quatre caballans.
¿ Cóm lladren los goxos
voltant lo ramar !
Lloga semblen, que adolen
al vorel pesar.
Camina, camina
que caminarás !

III

Viallum sanguinosa
lumera el bocam.
« ¡ Adús ! » y entre branques
va el poltre escapat.
Aquella rogenca
boyraia, d' hont naix.
Pareix que no sia
cosa natural.
De sopte, una flama
s' aixeca xiulant :
alzines y roures
foqueres son ja.
Fuig un llenyataire,
causador del dany.
Camina, camina
que caminarás

IV

Blavosos espurnes
que venen y van
fan córrer y córrer
al trist caminant.

¿ Per què volatejien
d'ençà per enllà ?
Al poltre esperona :
« ¡ avant, sempre avant ! »
La terra se alça
als peus del cavall,
y brilla en la fosca
reflex de un estrany.
Les blaves escumes
oncen la sua fàst.
Camina, camina
què caminaràs.

V

Y veu gegantines
montan, es devant.
¿ Què es lo que llampega
sobec el cim mes alt ?
Orient té de parla ;
l'hum té de diamant.
Si son al meu fides, *
allí dalt serán.
« ¡ Anant ! » loch errant
lo poltre als penyals.
Ja muntan als síncles,
ja arriuen, ja estàn !
Lo jove panyol
ja estàn les dos mans....
¡ Ja llum es encela
al fons del cel blau !

VI

Ànima, que busques
tot arreu d'aurat,
camina, camina
què caminaràs !

TRADUCCió LLIBRETTA.

*Conten papers
y moltes barbes.*

LO SO VIRGINAL.

Si comença en poder meu
en col·loqui 'l's posant
y sentia 'l' fada
com a la Mare de Déu.
GLORIA VINDICAR A LA VIRGINAL.

Si l'amor may ha fet moure
les aletes del teu cor
(poucella à miñ descloure
que no frissa d'esser flor)

Dormi el tò de l'ignocència
dins la falda de la Fe;
per tu Déu tindrà clemència
dels crims de que l'enn va plé.

Besplandint te noble testa
ab la llum d' un foc diví,
de la mundial tempesta
sies l' arch de Sant Martí.

Vola en gar, blanca coloma,
de la creu del campanar;
ò encensar de pur aroma
crema devora l' altar.

Pruga, prega, verge neta,
per les misèrics del mon;
ta rogaria sola basta
per que Déu les hi perdon.

Mexi en ta virginal cambra
venç que 'n el cor de la nit
un astal perfumat d' ambra
volta y revolts l' teu llit;

si ab sa cabellera estesa,
y ab ses ales rossegant
sents que al mira del front te besa
la boca d' un bell infant;

no t' esclaves, gentil nina,
segodia dormant sota recel;
aquella boca divina
n' es d' un missatge del cel.

Hem copiat aquesta primera fèlia d' un llibre de poemes anònims que no
volíem seguir sent innuò, (N. del C.)

No ve á esfullar la corolla
de purma aquest her sant,
mon nunt Custodi 'l se dona
que per mi t' està veillant.

A de Decembre de 1822.

RONDALLES O TROBES?

I

Digam si es ton pít de nina
lo teu cor sentis adormit
com dorm la perla amagada
dins sa closca de marisch.

Digam si tot dies passant
tan suaus y tan tranquils
com passa la fontanella
pe 'ls prats que fa reflectir.

Si exis fos, deus que bressi
tos bels somnis infantils
ah les cançons y rondalles
que recordi d' infant petit.

Les rondalles que te compte
serán d' un mon mes bonich,
qu' enlayren la fantasia
solaçantne l'esperit.

La font pura de ta vida
no la t' he d' entorbellir;
me delita tant de veure
per que 'l cel hi guayt de dins.

Maravelles may escritas
te diré del temps antich,
de fades, y dones d' aygua,
d' encantaments janyay viats;

de palms d' or subterrànis
que habitan nines gentils,
per drachs fers d' alas verduoses
tots sos portals custodits.

De poble que 'ls nàbols foradan
ab los grans castells al cim,
y ab gegants d' un ull que 'ls voltan
tant de dies com de nit.

To comptaré les ventures
d' un arte totat de nit,
qu' ab l' escut de s' amor ferma,
valent sempre y sempre humil,

ab un anzil y una espasa,
cercant y vencent perills,
descantà una princesa
per ferne una emperadriu.

Repasantne una per una
les rondalles del país,
dormi 'l cor tot quant li plàcia
no les podràs entahir.

Molt abans que se m' acaben
ja 'l cor s' haurà dexomdit,
y una nova primavera
florirà dintre ton si.

II

Mes si ja esmentas mudances
en tos plers y en tos desigs,
y el tresor de tos joguinaes
jau pobles en crisi oblit;

s' sents que 'l mirar dels jóvens
tes galtes fa envarmellar,
y de sobre 's posa a batre
cuytat ton cor sens modu;

si estonetes desvetllada
passas el cor de la nit,
y consiroas los somnis
anyoras al demati;

si sense pluyer cap pena
te trayeix qualque suspir,
y el cant que mos repetaxes
n' es lo cant que suba mex trist;

Diguert menut... Deu no vulga
que turt ab nos prechs arribi;
vora amic, com la sageta,
no 's conceix fins qu' ha forit...

Creu á qui brillant sanch viva
la du al cor clara da al mitre;
en planyeria á les leres
quant y mes á un cor amoch!

Por ço dexam tot á pràctich
y escarnat, alpa que 'l guity
en esta estat perillós
de tes quinze als setze alpitla.

En aies de la fe pura
com enlayrats serafims
uníem d' una volada
á guanyar al paradís.

Dexem correr, dexem correr
les rondalles puerils
per amorosos historics
que fin de mes bon sentir;

te llegiré lms emarces
del muste' Anstus March diví
que 'ls misteris de los ánims
enamorados ha escrit.

Te comptaré patents gestes
de dames y pabellins,
per commemorar los cobles
del tropa del llamor.

Del sacrament d' homenatge
que t' ha fet un correndit,
esperant que l' endevines,
ni un sol mot te n' he de dir.

Si l' acceptas... cuyts á trauir
la sageta d' aquest punt
que 's desangra ab la ferida
que tu sola pots guarir.

DIFERENCIA

— Quina diferencia hi ha entre l'home que s'ha vanceller
per servir a la patria y la promesa que ell dóna ?

— És ben clara : qu'ella, la potra ricota, s'ha queda alar-
mada, y qu'ell hi vâ.

ODA D' HORACI

VIX DEL LLIB. I.

Mater nova Cupidinum.

La crudel mare dala amor y Baco,
lo fill de Semele, taliam, volen,
ab mos ardors lascius,
que altra vegada en lo meu cor rebroie
l'amor finit.

M'encen miell en la espléndida Glycera
la blancor de la pell que fins al marbre
de Parns enloqueix :
m'encenen sas miradas voluptuosas,
fins sos desdenys.

Venus s'etjega dintre meu tota ella
dixant a Xipre, y no consent que al Scita
ô al Parth sempre animós
cante quan fuig dalt de cavall ; que canti
vol sols l'amor.

Infants, duheume la enra viva, duheume
verbenes é incens ; de vi emplenen la copa
cullit de fa dos anys ;
potas la vapors del sacrifici a Venus
aplaçarla.

Trad. per J. SARRÀ.

*Ni vivya a prop de torrent
ni casa a prop de convent.*

*Aquells son rics
qui tenen amichs.*

LO SARGENTO VETERANO

(De l'escena)

Prop de sa filla qu' en lo torn s' instala
per devançar velles afliccions,
ah una mà ferida d' una hala,
sonrient de goig, beuua dos nets bessons.

Després de tant patir y tant merèixer
vella teulada li ha donat la sort,
y diu molts cops : — No es pas tot hù lo néixer !
¡ que Deu, fills meus, vos donga bona mort !—

¡ Mes qu' es això que sent ? Lo tumbor sona
y ven al lluny passar un batalló,
la sanch muntant al cap li ocudona
lo que al cavall lo frech esparò,

y esclama així : — Bandera desplegada,
en no t' conech ni t' guardo en mon recort.
Si may vanjou à nostra patrí aymada,
que Deu, fills meus, vos donga bona mort !

¡ Qui 'ns tornarà, crida aquest home nuble,
al temps ditxós de glòrias y combats ?

¡ Oh filla de la República y del poble
qu' à la frontera anavau tots plegats,
descalços, sense pa, de les alarmas
rientros, sempre alegres y 'l cor fort
fins à trempar dintre del Rhin las armas !
¡ que Deu, fills meus, vos donga bona mort !

¡ Y quin brillar en mitj de la batalla
aquell vestit per la victòria usats !
La Llibertat mesclava ab la metralla
grillons romputs y ceptres destrocats.

Y al veure las nacions nostras conquestas,
fiors nos tirava l' enemich absort.
¡ Ditxós aquell que va morí en tals festes !
¡ que Deu, fills meus, vos donga bona mort !

Mes ay, per ennoblir-se ¡ ambició cara !
los nostres jefes van busch' l' desercia,
y 'ls llabris negres pel curutxo encara
varen apendre à alalag' als tirans.

Va desertar la llibertat mes pura
d' un trono al altre, van anar sensa mort
de nostre plaç y la glòria fou mestra.
¡ Que Deu, fills meus, vos donga bona mort !—

Llavors la filla, interrompent sa quina,
filant à mitja veu vinga entonar
los cants proscrita, cants inspirats, qu' al neixé
un jorn als reys ne varen despertar.

— Desperta, oh poble! esclama, ha arribat l'hora!
no estàs cinsat encara de tu sort.—

Mes ay, veyent als nits que fa à la vora:

—Que Deu, esclama, us donga bona mort!—

J. Roca y Roca.

*Amor y senyoria
no valen companyia.*

MALAHITS!

Tinch à la temes payral
un besavi vell, molt vell,
tots los de casa que 'y maren
jauben prop dels omcs seus.

Quant un de nou n' hi arriba
li pregunta ab freca veu,
com ha guanyat en la vida
la pau del repòs etern.

Als bons los obra nos brasses
y agnecant los estreny,
mes ex dels que quant vician
no se han pas portat com ell!

Quant lo meu avi moria
al vell axò respongué:

— Defensant ma Catalunya
he cagut ab ella ensemps. —

Y tremont de goig la fessa,
digné 'l besavi content.

— Tinch pels martres de ma patria
opi dola y vert llorer. —

Quant lo meu pare moria
al vell axò respongué:

— Las libertats de ma terra
he salvat y he mort après. —

Y tremont de goig la fessa,
digné 'l besavi content.

— Tinch pels martres de ma patria

opi dolç y vert florir.

Mon germà n' ara à la guerra,
fluytant contra 'l penó metí,
quant men pit son plom obria
li duri lo cor mou costell.

Y trament d' ira la fonsa,
ningó de dits respongué,
voltejantse nostres ombres
sempre més à vora seu.

Vicç 1875.

MARTÍ GENEÀ Y AGUILAR.

CALENDARI DEL HORTOLÀ

Jo tinc un *Calendari* — molt verdader
que com sempre s' renova — may se fa vell.
Quant l' *Ivern* s' arremata — trists senyals té:
pero ben prouta moulien — els sorollers,
y de la bresquillera — y alhercoquer
els tendres brots despuntan — pintats de vert.
Pronto la flor dels arbres — mas primerencha
la *Primavera* anuncien — ab sos ramella.
¡Son flors de despedida — del passat fret,
y florida caramada — del temps vinent
que retornarà en fruites — lo que en flors rebí!
Del meu hort cada fruita — senyala un mes:
¡pinta de roig la seua — l' alt cirerer?
Es el mes de les roses, — la *Açessiu* vé.
¡Ja la verdosa pruna — groga s' va sent?
Sant Joan ja s' acosta, — de *Juny* s' enten;
y à la *Verge del Caxim*, — regna del cel,
la terra entre ses fruites — li fa el present
de la ayualosa pera — y el discabell,
que rufresquen els lliris — en l' *Estiu* vech
de que lo cor y centre — *Jolial* es.
La bresquilla agostenca — ha se conta
y be lo mes senyala — lo nom que té.
Melocotons, pavies; — ginjols...; quin mes
sinó lo de *Setembre* — criden enaemps?
« *Octubre* » diu tronjantse — lo magranet,
carnagat de megranes — que engruma el vent
y que les plujes obrin — del *Onay* fresch,
y « *Tots Sants* » y « *Novembre* » — diuen després
les de olor magisera — portes de *Ivern*.
Per si aplega la fruita — de or sobre argent,

quant ja del any arriba — lo darrer mes,
y cum d'orat lletres — sobec fons vert
l'aromurs y llimeres — ab richa portella
x; Nadat, Nadat! s'escriulen — y Nadat vé.
L'any non sempre s'espera — millar que el vell;
mes l'hort ja seua vida, — teist y mat,
dia com el Calendario — *Sobre tot, Ben.*

R. FRASSER Y BIGSÁ.

Valencia y Orense de 1879.

PINDAROS

ODAS VITTES. LES NEMOINOMIES

A Delphi, exarzu, ill de Mégas, vicarile en lo castell.

(*Strophæ I.*)

Pubertat augusta, precursora d'Aphrodita y de ses tendres d'ambrosia, tu qui assevents demunt les palpebres de les vergens y dels minyons, a l'un lo das en les mans dolces de la necessitat y al altre en les de la violència. ¡Com es gust, no deixantse perdre may les ocasions, poder gozar de les mellors amors!

(*Antistrophæ I.*)

Així mateix los guardadors dels tresors de Keirias, voltaren afanyosos la llar de Zoy y de Agina, d'hont se n'origina un fill, rey d'Oirona, un menys excellent per son bruc que per sa pensa. Molts pregevan ardentment per poder veure'l, car la flor dels heroës qui havitaban al entorn, sens ser cridats y a grut-sient, desajavan obeir les seues ordres.

(*Epoda I.*)

nos los qui governavan lo poble bellicós de la dura Atenes com los descendents de Pelops en Smarta. Jo en tant abraçat als venerables genolls d'Aialós, suplicant per la ciutat volguda y per los ciutadans seus, duch un hymne lydi instrumentat, en honra de la doble victoria de Deinis y de son pare Mégas en los estadis de Nemós, paix sabut es que la felicitat de mes durada per als homens es la que 'al prové d'un déu.

(*Stropha II.*)

que tal sia lo qui per temps ompli á Kinyras de riqueses en la marina Kypros. Mai jo m'atur llaugerament per pondre ale, abans de dir alguna cosa; puix molt y de moltes maneres se n'ha dit y es altament perillós dar al examen de la crítica lo que de nos se troba; los discursos sont pastura per l'enveja qui s'agafa sempre als bons y no renaysa may ah los dolents.

(*Antistropha II.*)

Ella també devorà al fill de Telamon precipitantlo damunt de son coltell. Sempre en deplorables dissonàncies l'oblit s'apodera d'aquell qui no te llengua ab tot y esser valent de cor, mentres que la recompensa màxima es oferta á la mentida artificiosa. Aixís Odysseus obtingué dels Grechs los codolins sacrats y Aias despullat de l'aurum armadura lluyt ab les anies de la mort.

(*Epoda II.*)

Y no obstant quan diferents ferides no havian ella infigit en lo cos ardent dels enemichs brandant en alt la llança defensora dels mortals, ja fos entorn del cadavre d'Achilles calent encara ja en altres jornades d'espantos carnatge y de combats! Però ex que existis ja la funesta falsa vinquencia compaña de paralícs mentideres meditadora de furs, oprobi malfactor qui per un costat enflora la lluentor de lo que ex espléndit, y per altre exalta la pudrida gloria dels obscurs.

(*Stropha III.*)

Que jamay, oh Zeus pare, conigs jo semblants manecans he signencia los drets senders de la vida, á fi de que á la meya mort no llegue als fills una ignominiosa nomenada. N'hi ha qui despuor, altres un corrip sense fites; jo, empero, complaure á mos concitadans fets á tant que la terra cobreix mos membres alabant les coses dignes y sembrant lo blasma demunt de les qui sian males.

(*Antistropha III.*)

Com l'arbre creix ab los verdejadors resudes, la virtut s'augmenta entre ls docturers y savis y s'alça envers l'humit ether. Los favors de l'amistat serveixen sempre y los supremes á la veritat sont en los treballs mas lo goig també

desja veure 'l algar davant sos ulls un monument que 'l
testifiqui. O Megas, torna de nou ton ànima

(Epoda III.)

no m' es possible puix lo compliment de vanes esperances
es bojeria, mas jo puch, mijançant les Muses erigit per les
teus y per los Chariades una columna immensa en honra
dels peus dues vultes famoses de vualtres dos. Jo 'm rego-
sitg al elugiar convenientment una acció; l' home ab tot
magichs cants mata les dolors de la fatiga y en altre temps
y molt abans de les buralles d' Adrastos y dels fills de Kad-
mos l' hymne d' alahunga existia ja.

Notes a la 8.ª Nemoinica de Pindaro.

Strofa I.— En aquest principi hi ha qui creés vèurehi
una alusió a la joventut del vencedor. Mas jo crech ab
Sommer que l' intent de Pindaros fou preparar per a lo
que dirá, en l' antístropha següent, de les amors de Zeu y
d' Aigina.

— *Asserente demunt les palpebres*.... Horathus Flaccus
en sa Oda xlii, del Llibre IV, també en parlant del amor
exclama:

.... Ille virentis, et
docte puellere Chir
pulchris excubuit in genis.

que 's pot traduir: Ell, se recollia en les hermoses galtes
de Chira (l' illa), emaltada de vert y docta en l' art del
Cant. No sé quina de les dues imatgens deu esser millor y
mes graciola; jo confesse que no sabria quina triar.

Astratzena I.— La nympfa Aigina filla del riu Asó-
pós, fou arrebassada a Phlivos per Zeu, y d' allí transpor-
tada a l' illa d' Gínons, que més tart s' anomená Aigina;
allí fou bont li esdevingué ferse mare d' Alakós.

— *Les guardadors dels treus de Kypria*.... periphras-
is peró designar los amors, ministres dels faves de Kypria
(Venus.)

— Per aquesta antístropha se veu be que es possible que l'
bon Rey En Jaume I de gloriosa memoria tengué present
l' engendrament d' Alakós, quan descrigué lo d' ell mateix
que totí hem llegit en la sua autógrafa crònica. (Y si li
hagués inspirat Pindaros?)

Epoda I.— No 's crega que Alakós haja tingut cap dret
de soberania sobre 'ls reys d' Athenes, ni 'ls de Sparta. En-
tengra no més que Alakós colubre per sa justícia obelt pels
meteixes deus en ses sentencias, era l' árbitre entre les
dissensions dels reys circumvehins. Sabut es que la mytho-
logia lo col·loca en l' Infern grech fent de jutge d' ànimes
en companyia de Minós y de Rhadamanthys.

— *La ciutat volguda es Nigina.*

— *Un hymne lydi instrumentat.*.... En realitat, l'original diu: una mitra lydia variada ab lo so d' instrumente; però no es més que una metaphora ja que els odes altres lo poeta uss la patzela *erispura* (corona) per hymne. Aquí la *pitpas* (llatí *infulus*), (vena ó cinta) es empleada perquè estí als genolls d' Aialus y los suplicants duyan una tira ó cintes en la mà. — Cf. Tascius. Hist. 1, 66: *Velamenta (erispura) et infulas proferentes*. La forma lydia era la usada en les pregísties.

SRAOPEA II. — Kinyra, rey de l'illa de Kypros (Xypre) y sacerdot de Kypris (Vénus), fou fill de Klíax y pare de Aulón (Adonis); ses riqueses foren tantes y tan grans que passaren en proverbi entre los hellenis, com las de Cressus entre los Llatins. Com molt y de moltes maneres se 'n ha dit. (de Kinyras) lo poeta preferíx no parlarne més y per aixó s'atura.

ANTIKRATA II. — Lo fill de Telamon fou Aias, un dels herbes d' Aigina y dels millors caps del seti de Ilion. Mes avall explica lo perquè 's inicià y com; y per a més detall veu Homer, Iliada, capítols xviii, vers 318, et passim. No 's confonga ab l'altre Aias fill d' Oileus.

— *Los codolins secrets.*... equival als seus secrets, puix les votacions se feyan secretes, tirant cada un dels que hi prenia part un codoll (palet de rieta ó de mar) blanc ó negre.

ANTIKRATA III. — *Lo góig també densja veures alst devant ses ulls un monument.*... Aquí segons, Mr. Sommer, Píndaros vol dir que lo poeta n'ha fa un servey menor que 'l dels amichs en los treballs, ja que all satisfé nostres desigs perpetuant ab las seus cíniches lo record de nostres gestes.

EODIA III. — *Charíades* indica la reunió de les famílies *epexria* de que formava part la de Mégas pare de Deinós.

— *Los pús dues viltes fírmans de rosaltres dos*, de que parla lo poeta son los de Deinós y los de Mégas, guanyadors, quiscun dels dos de una victòria, (per aquest fet doble) empero no de cap manera de quatre victòries com alguns volen suposar, puix en aquest cas caldria atribuir una victòria a cada peu dels dos per si sol, lo qual ja 's veu que es impossible.

— *L'home ab las màgichs cant.*.... Una manera de comparar la poesia empleada per lo mateix Píndaros en la III *Pythica* vers 51 y per Homer *Odyssea*, XX, 457.

— *Adrastus* fou lo fundador dels jocs de Nemes, de lo que s' en dedueix que l' hymne d' alabança existia de tot temps ja en les etats heroiques.

JUAN MONTAÑA Y ARCAH.

LA DERRERA ESPERANSA

A UNA MUIGRA

Iai tristesa ab m'a' ardega,
l'alegria ja no'm valia;
Amor no'm resta en la vida,
car esperansa es sola la mort.

Ja en mon pit desitja no hi nasen,
ja no hi creixen il·lusions,
ja'ls records són cendra viva...
Tot quant amara ja és mort!

Ni l'passat mon pit sorolla,
ni'l meu l'esperenidor:
un gros vel de sarja negra
davant d'ell ha estès la mort.

Tu, sola dins mon pit ressona
la breu lútre de mon cor,
com les petjades d'un vin
dintre la tomba d'un mort.

A cada petjada se'n
més lluny me sento del món...
A cada petjada se'n
un altre'n dona la mort.

Per ço ses petjades contu
posada la m'a en mon cor,
qu'és per mi ah ses lútrejades
la rel·lotja de la mort.

Ah! ah pahor les contaia,
mes avuy les conto ab gota,
qu'un pas més prop tinc la vida
si un pas més dona la mort.

La vida d'est m'a m'entja,
qu'en est men no viu mon cor;
y jaix tu la vida'm portas,
¡benyis aia, uh mort!

SILVINO TRÓS Y COMA.

*Jugador que perd,
mal home.*

QUI PERDONA SERA PERDONAT

Los anys de ma joventut
me foren ben dolços anys,
dolsos anys plens d'esperança,
richs de fe y de caritat.
Ah car de tan jo en Deu creyo,
veya per tot son nom sant,
en cada infant un sagrat
y en cada mort un altar.

Mes un loc, del Pirineu
saltantse los picis gegants,
devallarin veus estranyes
fins al sol de nostres llars:
podaven dels drets del home,
de Deu y del rey humà:
com l'orgull me afalagava
jo las eveoltí engorjar,
y estois de gelades boyres
me adegallai en lo cap
y l'eupte, botxi de l'anima,
tantost ¡ay Deu! m'ofegà.
Llavors entora mira mirantse
ja no veia ¡malaurat!
ni en cada estel un sagrat,
ni en cada mort un altar.

Esperis dels falsos sabis
que m'acensyaren a éuphar,
puig que'l foc del cel no us crema
jo us perdono de bon grat.

A la entrada de la vida
n'hi té l'amor un palau:
si be tots s'hi entran,
tantost tots n'ixen plorant.

M'hi portaren sonnis d'àngel
desde mon bressol d'infant
y 'ls sonnis que allí m'hi bressaren
foren sonnis de damnat.

De sos jardins sentint flayre,
de sos jardins volguí un ran:
mes ¡ay! los flors qu'hi collia
s'esfallaven l'endemà.

En exa vall de amargura
n'hi té lo amor un palau:

ni una darrera esperança
tu ha fet son darrer badall,
lo mial que m' has fet, nineta,
nineta, que Déu se ho puch;
si en lo cel Ell no t' perdona,
jo t' perdono de bon grat.

Sol d' argent qu' enllorhervava
mires i mont ciclejant,
esbarts d' homes que t' seguien
frenetichs, descontentats;
tot això una tarda trista
vegi passà al meu davant,
recolrat a les finestres
de ma caseta payral.
• Devan tinc qu' era la gloria,
altres lo poder humà,
muits que n' era la riquesa
del desitj etern lornall,
i tots, cobejantlo, creyan
qu' era la felicitat.

Jo també m' llençà a seguirlo
entre 'ls altres burcejat,
i jorns y mes jorns corria,
perdent l' esma a cada pas,
de la vall a la montanya,
de la montanya a la vall,
y la sol sempre fugia
y no l' atrapavem may;
y aixis passaren molts dies
y aixis passaren molts anys
volguent trobar en la terra
lo qu' et tin sols d' allà dalt.

Somnis plens de cobejança,
lumbolles d' un goich de fanch,
si de mon Déu m' albiravau,
jo us perdono de bon grat.

Entre 'ls llamps de la tempesta,
d' un barranch a altre barranch,
le burdar sempre al darrera
y la mort sempre al davant;
i palpentes com tin cega,
pòbre cor meu malhaurat,
pel rocám d' aquesta vida
camins caminaria.

Si t' el vull guayti en ma pena,

lo cel no puch oxirar,
que 'l món me gira à la cara
tot un infern de pecats.

Del relotje de ma vida
va à caure ja 'l darrer grà;
¡ay mon Déu! no 'l deïces caure
fins que al' hages perdonat.

D' aquexes feïes que 'm cercan
tan sols Tu me pots lliurar,
ab Tu, Pare Etern, m' entregas,
Déu de mos avís ¡ pietat!

Si jo he perdonat als altres,
y sols ne sé un tros de fanch,
Tu qu' ets Déu, fent de clemencia,
Tu també 'm perdonaràs!

ANACR. DE PACTI JA POT.

TRADUCCIO

Adeu, Maria; me 'n vata à fora;
les metjes diuen q' aà 'm coarvé.
Si al despedirme ja 'l cor t' anora,
quan sol me trêve, què no faré!
Es ben estrany à ma malaltia
qu' al teu devota no 's pot guarí.
Me 'n vata à fora; adeu, Maria,
prega per mi.

Quan vejas caure la fulla morta
qu' arrenca als arbres tñ vent gelat,
com animes que 'l temps s' emporta
pot engulirles l' éternoïtat;
quan l' aureoleta de Mozerla
can à sa patria torne à fugí,
y à mitja tarda s' acaba 'l dia,
prega per mi.

Mon loch s' apaga; à les primeres
plumes d' Octubre jo seré mort;
ja no hauré de veurè més primaveres
que la florida del teu recort.
Mon amor guarda dins te memoria,
com dins ton llibre mon mordujé...
Si vols guanyar-me l' eterna gloria,
prega per mi.

F. MATTEU.

A MA FILLA

Qui 'm diria, ma fillota,
vida de la meua vida,
que dexarias mos beassos
y en el cel t' en pujarias!

Qui 'm diria, ma fillota,
que del cel no tornaries
y que ab lo cor ple d'angoixa
tu mare al món romandria!

Qui 'm diria, ma fillota,
que mos ulls ja no s' veurien
ni entre l'ombra de la nit,
ni a la clara llum del dia!

Qui 'm diria, ma fillota,
que sense tu s' tornaria
lo món estrèta presa
restant jo en ella captiva!

Ay, qui los nabolet blancs
que a tota pressa s'enfila!
jo per l'espay, filla meua,
mes propet de tu estaria.

Qui fos lo pur blau del cel
o l'estrellota que brilla!
tal volta, fillota meua,
entre 'ls àngels te veuria.

Qui fos de la flo' l'perfum!
qui fos del cant l'harmonia!
qu' es ben cert, filla meua,
que al teu costat volaria.

Qui fos l'Àngel de la guarda
que te foy companyia!
qui fos l'ànima salvada
y no l'ànima captiva!

Àncelleta, volen, volen,
volen y seys llarga via,
y quant arreu molt estunt
sentiren gran malodía.

Los angelets son que cantan
a la presència divina.

Àncelleta, cuytán, cuytán,
que jo tu acompanyaria...
mes ah! me falan los ales
per aná á trobar ma filla.

Mos missatgers vullau esser
y digiuli de part mia
que la crit perque l'anyor,
la crit de nit y de dia.

Digiuli que per mí prech
y que 'm guart una cadira,
puix qu' es l'ànima salvada
y jo l'ànima captiva!

VICTORIA PENYA D' AMEN.

*Qui vol hi vá,
qui no vol hi envia.*

LO NOM DE MARIA

ORIGINAL DE RABONI

Tota callada á un mont pujava un dia
d' un menestral de Natzaret l' esposa,
cap á l' alberch gloriós no tista anava
d' una velleta en cinta.

Y après lo Deu te guart á la que ab festa
y ab reverencia la rebia y honra,
dix, llostant Deu, mon hom serà per sempre
de benaventurada.

Ah, ab quin escarn llavors la profecia
llunyana haguera ohit l' actual superbia!
oh talt seny nostre! oh previsió enganyosa
de l' impietat humana!

Avuy que som nosaltres testimonis
de que 'l temps va respondre á ta paraula,
guardats per santa amor, nats á l' escola
de celestial doctrina.

Oh Verge, avuy sabem qu' Ell sol va atenyir
la gran promesa que ab lo bell *magnífic*
Ell posà en lo teu cor: sant per nosaltres
es lo teu nom, Maria.

Sembla que 's diu Mare de Deu al dirlo:
salve oh Maria! que á ne 'l teu s' iguali
quin nom hagué jamay mortal persona
ni que acostars' hi pogués.

Salvo oh Maria! d' aquest nom la flayre
quina segle incult no ha respirat ab gloria?
quand de pares a fills no s' va trametre?

quina mona ni quines aygües
No invocareu eix nom? — La terra antiga
no ha sigut sola en aixecar-te temples,
també la de Colom endevinada
t' exalta com aquella.

Deça y dellà dels mars, en quins selvatges
deserts se cull la flor desconeguda
que 'ls esglauos de tos altars pacífics
ja perfumats no tinga!

Oh Verge, oh Mare del Senyor Santíssima!
quin nom teu bell te guarda tota llengua!
mes d' un poble soberch s' avana y honra
de que li sigas Mare.

A Tu, quand ix y quand s' omaga 'l dia
y quand lo sol mes resplendent se mostra,
saluda 'l bronxo sant, y les piadoses
gentes s' aixacen a huir-te.

En lo espavent pahorós de la nit fosca
t' anomena l' infant: a Tu tot tremol
quand creix brugint furiosa la tempesta
lo navegant se gira.

En ton cor de regina la donzella
sa llàgrima menyspreada d'exa caure,
y t' diu de s' ànima immortal t' angosa,
benavirada Verge.

Perque ab igual misericordia escollas
de rics y pobres la oració y lo planyer,
no ab la inhumana distinció cruelíssima
que lo mon acostuma.

Tu un jorn també plorares, Mare Verge,
y est plor jamay del temps podrà esborrarse:
encara ara se 'n parla cada dia,
y ja han passat tanta segles.

Se 'n parla encara cada dia ab llàgrimes
per totes parts: de tota gloria: teua
ab Tu la terra se 'n alegra encara
com d' un fet d' aquests dies.

Axi de tota llahor devia esser
de Deu la Mare en aquest mon la digna:
tant va al Senyor d' esta donzella hebrea
l' enaltiment complaure.

Oh raça d' Israel, en mort cuygada
o esquebrantada per tan llarga ira!
no exi la que tenim en tanta honra
de la vostra nissaga?

No es lo seu tronch David? Ab Ella estava
lo pensament de vosteus velleprofetes,
quand los trofeus cantaren de la Verge
sobre l' infern alçatios.
Donchs invocau son nom, dient ab nosaltres:
salve, dels affligits salut y gloria,
clarejant com lo sol, com l' host terrible
renglerada en batalla!

MIGUEL V. ANSEL.

SORT DE LA SORT

Una tarda, la muller de l' Hodjá renta la bata de son marit y l' esten sobre una corda en lo jardí. Lo marit arriba a entrada de fosc y creyent veure en lo jardí un home ab los brassos estesos, gelós y enfurismat, li dispara una fletxa, tanca desseguida les portes y s' fica al llit.

Al dematí, al obrir 'ls porticons, veu la bata traspassada per la seva fletxa y esclama cayent de genolls:

— Gràcies, Senyor! si hi arribo a ser dins!

(També del turc.)

IDEAL

Era jove l' escultor
y tothom d' ell ja parlava.
Sens família se trobava
y d' amichs desert lo cor.

May l' havia seduhit
de cap dona la bellesa;
y ell era font de tristesa,
conspiraba dia y nit.

Si algú oferia d' un caudal
per una estatua li feya,
« no pot ser, treballa - deya -
en la meua obra immortal. »

Y era cert, lo delit seu
en son estudi 'l tenia:
allí ab afany esculpia
un gros marbre blanch com neu.

Feya, lo umbro trencant,
clair formas delcadas,
com riquesas ampuadas
va l'avar desentenciant.

Aquells sospirs foren plors
quan ell va veure formada
verge harmosa recolada
sobre un lit d'herbas y flors.

Venit era per l'encis,
mirada d'àngel la seva:
igual devia ser Eva
quan nasque on lo Paradis.

Cada vintu ab mes passio
ell treballava en sa feyna;
l'estatua, a cada cop d'orna,
adquiria una expressio!

Mirí fet son ideal bell
l'artista ple de ventura,
aixís mateix la figura
sesemblava guanyarlo á a' ell.

Com si una especial virtut
li fos dada, al esguardarse,
aparentava animarse
aquell marbre flet y mut.

En alas d'un amor cec,
alsant los brassos en l'ayre,
s'hi llusí l'imaginayre
exalant un trist gemit.

Quan l'estatua va tocar,
lo cor ell senti gelarse,
y d'allí no pogué alsarse,
ni may més va sospitar!

ANTONI CARRERA Y VIAL,

*Una vida, dues vides,
quantes vides tensu vos?
vos tenu la meua vida
y la vida de tots dos.*

¡AMOR!!

Já tinch vint anys ¡oh mare benivolguda!
¡Vint anys ne compto ja!
Vint anys que 'm diuhen ab sa llengua muda
que may lo pler mon cor endolcira!

Los compto ja, y acut á ma memoria
lo que un jorn me van dir:
— L'arbre de dixà, de placher, de gloria
quan comptaria vint anys veuràs florir.

Quan esta estat arriba, una donzella
de mi 't farà oblidar;
lo brill de los seus ulls serà una estrella
que al sol de mon amor farà eclipsar.

Y ab ella govaràs de plers dolçissims
fríscs, ab gran aubel
sens recordar, fill meu, que més puríssims
son los que 't guarda lo meu cor fidel!...

Y és d' això n' es cert, mare estimada;
vint anys ne compto ja,
mes ¡ay! essentne jo planta acrelada
en vostre cor, podria's oblidar?

¡Jamay!... Res fa que l'arbre aquell que 'm deya
florida no haja traí;
que fets los plers que perxí me preveyau
los haja 'l buf de la dissort desiet...

Que si bé es cert qu' esta diaurt ni un' hora
de mi allunyaria vol;
que si bé es cert que lo meu cor ne plora,
no 'n es pas menys que vos sou mon consol.

No 'n es pas menys que quan de la tristesa
veyeu que bech lo sel
tot mitx ribent ab celica tendresa
veusáu dintre mon pit rich doll de mal.

Y encare que 'l bon Deu fés que algun dia
vefés l'arbre florir,
no per ço jo d' amarnos deixaria
¡ay nó, mil vultas nó; primer morir!

Primer lo Deu del Cel prenga ma vida
 que jo vos negue un bes,
 que us deixi ab la meua cor de tindre unida,
 ma estimació ha d' ésser infimida,
 ma estimació no pot morir may més!...

CLAUDE OMARCH Y BARBERA.

Barcelona 25 de Juliol de 1870.

CARITAT

En un poblet de Fransa, que per causa d'un gran axut havia quedat en la miseria, hi havia un Rector, un sant home a qui tothom estimava y venstava, y qu'era l'encarregat de repartir de casa en casa les caritats que li enviava'l Govern y algunes persones compassives.

Y aqueix Rector al passar la caritat, entrava cada dia en una mala barraca bon tros en fora de la població, hont hi vivia un pobre' home vell y sol y malalt sense companyia de persona vivent; no tenia familia, ni amichs, ni ningú 'l tractava per la excessiva miseria.

Un dia, quan lo Rector li lagué dexar la racció acostumada, lo pobre' home, després de molt duptar, demanà si se li podria doblar la racció à aumentarli un poch, perque no li bastava.

—Còm s'enten?— contestà 'l Rector. — Y donchs, que hi há algú més que vos en aqueixa barraca? jo 'm pensava que viviau tot sol.

— Senyor Rector, — feu lo malalt — jo tinc sol, si es viuix sol el no tenir companyia de persona humana; pero no hi viuix, si un animal pot ser lo company d'un home. Miri, senyor Rector; tinc un gos que fa vint anys que no m' desampara, qu'es mon únic amich, mon company de viatge, lo guarda de ma humil barraca; ab ell me partesch la racció de caritat que vostè 'm porta, y si per un es curia, qué será partida entre dos? Pobre Lleyal! es tan bo! —

Y 'l gos qu' al sentirse anomenar sortí de son jas, anà à posarse entre el Rector y son amo. Aquest tot acariciantlo, continuà:

— Lo veu? pobre Lleyal! està flach com jo. Vostè qu'es tant bo, no trovarà una manera per fer que la racció no sia tan escassa?

Lo que vos demanen — respongué'l Rector — es una falta d'humanitat. Vos sabeu que les caritats són poques, y que no bastan per tothom, y no es just que per menjar una besa de dexa de menjar una persona. Axò no pot ser. Vos munteix feu molt mal en dar la meytat de la ració al gos. Axò no pot anar. Alimenteu-vos bé vos (que per axò es la caritat) y dexeu al gos que se la campi y aino que 'a mori, qu' al capdell més val ell qu' un home. Axò no es tenir caritat. —

Al malalt semblà que les sanxes li muntessin al cap; se li enrojiren los ulls, ja inflats, y al últim escapantli les llàgrimes, esclamá:

— Però y l'ayall l'ayall ell morirà! ah, no: ell ha de viure; jo li donaré tota ma ració; jo vull que visca, jo vull que visca! si no, qui m'ploraria al món quan me morís! —

Al sendemà l'malalt tenia la seva ració; lo l'ayall no tenia també un'altra. Era la del Rector qu' aquell dia no menja.

UN NOBLE DE L' ETAT MITJANA

(PARA MENTRE SE LE QUADRO HISTORICO)

Devall los murs de Girona,
de saqueig sedent lo cor,
de l' Atrevit rey de França
s' hi acompa forçada host,
Molts jorns fa que la setien
la ciutat d' immortal nom;
mes de guardar ses muralles
prou ne sap en Ramon Folch.
Així lo rey deu pensarho
quan dubtant del seu esforç,
al brat capdell de Girona,
hi ha enviat lo compte Foix.
— Lo gran rey Felip de França,
diu lo compte, al bon Ramon,
grans merces resol donarvos
si acceptau ses condicions.
De Girona'l pas obriu
y us donara tants honors,
que tan sols podrà en la terra
lo rey competir ah vós.

Del sacramentu qu' es enllassen
ab en Pere d' Aragó,
del cardinal tuché parols
de que os absoldrà de tota.... —
Més lo comte parlarla
sentne ornaments majors;
mes així diu lo vescomte
perdent irat la color:

Al parentiu donau gracies
si sens donarvos la mort,
pogué escutar en Cardona
missatge tan deshonros!
Haines dilen que 'm donia
generós voste senyor,...
lo més gran, no pot cobrir-ne
lo mot que diu: traïch!
Que 'l cardinal m' absoldrà
de mon sacrament, si fós;
podria fins Deu absoldrem;
mes may m' absoldrà jo!
— Ans de dar aytal contesta
esguarden pe 'l vostre entorn;
sócors ne rebem de França,
dobles nostres forces son:
lluny acampa 'l rey en Pere
y en v' esperatou refort....

— / Quan als meus haveu vist batrés
sans esser un contra ells?
m' ofen, comte, l'insidenciu.....
es en v' afegí un vil mot.

— D' un altre missatge encara
ne soch del rey potudor....

— Si en ell de infamies se tracta,
escusau, comte Forx.

— A lo rey Felip de França
cert patje entonador
del vescomte de Cardona
li ha contat ardent passiu....

/ Ne for cert que Na Blanca
del fer capdill fós l'amor?

Endressant aytal pregunta,
ja lo comte esguarda amant:
en lo rostre d' en Cardona
hi es com grana la riure.

— Quan ab noble amor s' estima,
alt pot dirse, comte Forx.
Digau á lo rey de França,
qu' á Na Blanca aymo ab lo soch

del que per volta primera
 als trenta anys, sap qu' es amor.
 Que sé prou que mon martiri
 no ha d' obtenir al món conort.....
 somni es qu' en dona vida.....
 de errarlo, lleure n' aoch.

— Lo meu rey que bé us estima
 demarxar-vos vol complert goig
 entrada d' alesh d' àtropa,

y sereu de Blanca espòs. —

Ab ben marcada fermesa
 ha parlat lo comte Fort,
 y are si que lo vescomte
 ha perdut tre la color.

Mes tan sols un instant costa
 abaixant son noble front
 y així diu tot esmicant-se
 dins lo cor ses il·lusions:

— Les mullers de los meus aris,

espill sentoc del espòs,

fiscament els reflectian

les fermes lleys del amor:

aymo, comte, á la princesa

ah may sentida passió:

mes mal espill per mi lora

si aymar pogués á un traydor! —

Y de son sitial alçantse,

lo cor partit, form lo cos,

altiu li signà la porta

á lo comte embaixador:

mes tantost de ses petjades

s'extingí lo remor fons,

la carn del pit unglejantse,

digué: — Pàtria, que més vols?

DE DONA MONSIEU DE MACIÀ.

(Apost. de 1879.)

Tramuntana
 no té abrich,
 y henz pobre
 no té amich.

LA BOJA

L'ouha ja apunta ; issa la vela,
vés á pescar,
las brisas frescas sola amanyagan
l'aygua del mar.

Lo vent t'ajuda, prest apurèlla,
márta al instant,
issa la vela, qu'avuy la pesca
será abundant.

Molt te cuplica lo cap de boya
que va venint,
ris, pit y llaia, que me dils ploran
de huir patint.

Pe l'vent onpessa, barca velera,
fluy s'afitós ;
si « manté sempre la mar tranquila,
pesca farts.

Vés mar endintre, que l'vont t'ajuda,
brao pescador,
y por tu prega dins ta calunya
la teva amor.

Lo sol ja brilla, lo vent ab força
se sent bramar ;
¡ ay de las barcas, que mar endintre
son á pescar !

Tota la platja de gent s'ompleu
qu'ab inquietat,
perque l'vent calmi, prega á la Verge
del Montserrat.

Vora la platja, agenollada
ab dolor greu,
hi há una dona que plora y prega
pe l'matí son.

Ab la bonansa de matinalda
se va enginyar
y ura ab sa barca lluyta ab las onas
en alta mar.

¡Ay! cumbustada rista sa barca
pe'ls elements;
la pobre dona plora y sospira
ab dol inmicis.

Lo vent contrari costas enfora
la barca empeny;
la pobre dona, riu, bella y canta.....
¡ay! part lo soggy.

Vora la platja de Badalona,
cada mati,
hi ha una dona boja que crida
sent eternu!

— Tórname 'l prompte, lladre de vidas, —
crida a n' al mar,
— si no me 'l tornas, dins tas entrenyas
l'haig de cercar. —

Y riu, y canta, y 'a desespera
plorant ab le:
las pescadoras que ve la miran
ploran també.

La quitsalleta que cull petxinas,
mostrantla dia:
— ¡Mirca la boja de Badalona
coto canta y riu! —

Y quan las barcos de la pesquera
van arribant,
— l'hi no ve encara! — la boja esclama,
y fuig plorant.

Dalt d' una roca que las onadas
van a besar,
s' estava un dia la pobre boja
mirant al mar.

Somus las estas mormonejavan :
y ella esclama :

Si... si veu sento... dia que no esperi...
qu' ell no vindrà...

Dia que m' espera y qu' ab ell vagi
si amor li tincó...
tos braços obram, espos de l' ànima,
ja vinch, ja vinch...

Obrint ses braços ab alegria
se tira al mar
cridant juyosa : — Dins tus entranyes
l' haig de cercar.

Hi corregueren para salvarla...
l'ou en va això :
ja n' ora morta ; pregueu per ella.
¡ Deu la perió !

MANE. HIRDT Y SEREA.

Sabadell 1879.

LA CALDERA PARTERA

Un dia, l' Hojji emmanllevà una gran caldera á un son
vehí. Quan se'n va haver servit, hi ficà á dins una cacerola-
leta y la tornà.

— Com es que hi hà la cacerola dins ? — digué l' vehí.

— Oh, es que la caldera ha parit.

Y donantse per satisfet lo vehí, prangué la caldera y la
cacerolota.

L' endemà, l' Hojji torna á emmanllevarli la caldera ;
però passava l' dia y la caldera no tornava á casa son amo.
Al últim aquest li reclamà.

— Ep, mestre : y la caldera ?

— S' ha mort.

— Com s' entén que s' ha mort ?

— Sí de sobtepart.

(Tranhar adriach.)

SOBRE 'LS IDIL·LS

DE MOISEN ALCIANTO VARDAGUER

Amnat, en el Carmel
hi ha un jardí del cel
en esta vida.
Vorets ses rius clars,
l'Esposa dels Cantars
hi detalla.

Los rius hi son dolçor
de llàgrimes d'amor,
amor divina.
Los cantars s'obren
s'hi brequen en llachs blaus,
entre celistia.

Allà l'escàfich clar,
allà les arpes d'or,
qu'á Deu sustiman,
l'angelich violi
que San Francesch ohi
que l'canorina.

Entre armonia y llum,
allí vola perfum
de flors y mirra;
y son allí les flors
coron de verge, cors
d'olor divina.

Lo Jardiner en call;
cad' una que n'escull
el cel l'envia,
y dins la llum del cel,
cad' una es un estel—
brilla que brilla.

Oh Paradís tancat,
verger de castedat,
hort de la vida!
hé estàs en mirra del món;
los sabis qu'ara hi son
no t'trobarian.

Ay ! aquí baix estant,
tot sembla la puig, una
un' aspra timba,
rocam sense verdur,
y 'l caminoy millor
tot una espina.

Quí hi pujará volant ?
Ni l' agulla gegant
es proa arda :
per divinal favor,
les ales de l' amor
sola hi arriban.

En dies del temps vell,
del Paradís tan bell
noies venian ;
y 'la Santa, místiques aus,
dáyau ah vetis aires
sa melodia.

Mes ara ; oh Deu ! quí 'n sah ?
Lo món no 'n coneix cap
de ven divina ;
y 'la clatichs de Jesús
ay ! ja no alegren pus
la terra impia.

Quo dich ? En la remor
del vent y la maror,
un' au refila ;
del món no es rixa ven.....
¿ Será Joan de la Creu
que vé y sospira ?

No. L' au qu' ara sentiu
té vora 'l Ter lo nua :
d' allà es exida,
Volá al hort del Carmel
y nos torná del cel
la melodia.

¡ Salut, cantor diví,
poeta seralí
que 'l cor encienas !
Polsa ton aistre d' or
tu fas renaxé al cor
vida de vida.

Amich, canta l' Amat,
vessa en el món glaucat
tendresa viva.
Tu fores l' escullit:
tu de Jesús al pit
lo cap reclinat!

Miquel Costa y Llorens.

*Molt aïtats son pujada:
ja vindrà qué baixada:
baixada de branca en branca,
entre la meus braços curada.*

LOS DEBERS DE CADA HU

— Abella treballadora
tu que aspiras tot mon sér,
qué fas de una dolça aroma,
de mon suau fresch alé? —
Aixís deya en la roureda
un romaní tendre y bell
á una abella pelida
que volejava entorn seu.
— ¡ Oh dolça y bella floreta!
no es pas vá m' atany per cert,
jo xhelo ta dolça escrocis
per ferne llum pel bon Déu,
y perque serveixi als homens
en richs pans de boas mel.
— Pren ma vida, hermosa abella,
pren ma vida y tot mon sér,
ja que aydantnos l' un al altre
podem complir la grans debers
de servir á un temps als homens
y rendir un tribut á Dén.

Maria de Bell-Lloch.

Barcelona 23 Novembrec 1778.

L'ARCH D'EN MIRAMBELL (*)

L' arch den Mirambell havia sigut sempre un dels carrers més tranquils de Barcelona; rònec, estrit, sense pretensions; y de poca passada, parecia com si ja existís content del lloch modestíssim que desde sigles ocupava en la Ciutat, aconfortantse de la seva sort, ab la que tenia un sossegi y quietut relativa que podrien haber estat complertes si 'ls carreters que hi trafiquejavan no haguessen tingut certes costums massa baladreres en los seus tractes ab les animals.

Lo vehinat que anys enllá hi habitava, era axins, del bon *fastum*; compost d' una classe de gent fílissim aconduïda com se sol dir á tirarrho tot á la esquena, quiats per la reflexió filosòfica de qui ha fet avuy ferá demá.

Podrian constar en las epocas de las citas los noms dels propietaris del vehinat, com es segur que hi constaván; però 'l verdader amo del barri (exceptió feta de drets legals, cárregas, censos y lloguers), era lo senyor Ignasi Roca que conegut per lo sacret. Ell se cuidava de la Capella de Sant Cristófol establerta desota la volta del carrer; ell recollia las caritats dels devots y 'n disposava segons millor li esquesca: un any, per la festa, lo robari era ab música; l' altre ab veus solas; lo de mos onlla ab musica y veus y una encosa, que tot resant la gent 's cuidava á enlluernarse. La capella may la tenia al seu gust: tan aviat mudava las cortinetas de ruans per altres de damas, com baratava 'ls pochs de palmetories dauradas ab colradura per uns candeleros de llantó; quan vó poguer substituir las coronas de llama de Sant Cristófol y del aiyre per unas de plata, llavors higuera volgut tornarlas á cambiar per altres que fessen d' or mansís; de modo que sempre anava per mes y en la capella tant amo u' era ell com lo Sant Cristófol.

* *

La diada del Sant, tots los anys sola solemnitzar-se ab xarriades divertents. La capella 's transformava: un dossier blanch ab folles de llocer escampadas s' estenia pe 'la costata del nimu, y un pabelló carmesí ab serrells d' or coronava la imatge; un arch fet ab canyas verdas li servia de portalada, y á terra de catifs un escampall olorsís y senzill de murtra y espigol ab brutets de romaní.

Aixó no hi mancava may; qual havia de manca l' si parloia que 'l Sant Cristófol y 'l bon Jesusat estimaven tant

(*) Premiá en la Certamen de la Morte del primer any.

aquell present de silvestres olors, que any per any, en lo vèhinet, s'hi conecia l'augment de ventura, de pau, y de bon viure qu' en pach de tanta devoció ls hi aconseguia lo seu tutelar. Resultava ademés que en la festa, si un any la encasa sobrepujava á la del anterior ó lo riuari s' cantava ab acompanyatge de sagot y violins ab contrabaix ningu hi venia res que dir; ho disponava l'astret, ja no hi havia dupte: era lo més acurtat. Però la sortija sempre s' feya ab gran magnificència que ab altra cosa no hi transigia la canalla, y ls pares, per debilitat pot ser tampoch!

Allí las peras hi anavan á dojo; l'aygua á veuar; las sortís á repetir; en gros las tamborellas; y ls crits y la tahoia que movian la quitsella passavan de la muda; y de tant en tant s' esquayan clurehi algunas catxetas apuralladas mes qu' esculduerets, buscant amparo en las gallas d' aquella entremaliats bordegassos com per calmarlos hi sen bullició acriviment.

Las culenas de papera de colors anavan en zig-zag d' una banda de parot á l' altra; los salomons de coll llarch ab cercel de cunya guarnits ab serrell de paperinas enriquían l' adorno del carrer y ls llarguinlaixos lots ab billets de las extraordinarias del Hospital y dels Empedrats se ventejavan desde ls tercurs pisos brandant y ondulantse ab molta gracia com si s' despaclientessin esperant veure la sortija. Lo sol, al devallar cada dematí al carreró tenia una sorprensa y s' quedava tan encantat ab aquella colorayna, que al anar-se'n, elgu sospitava qu' ell mateix se cridava á part y s' deya: demà tornaré per veure com *indagan* la sortija aqueixos plagas d' en Mirambell. Y quan venia la nit parecia que fondeessin los núvols y milions d' ulls curiosos guaytessin á la terra per veure la festa de Sant Cristòfol que per anys se celebrava en lo mencionat carrer.

A quarta de cinch de la tarde s' comensava la funció; los siccots del barri, arremangats de braços y rams corrian ab las galledas plenas d' aygua á buydarlas dins los cubells; lo senyor Ignasi hi abocava las peras, un baylet ab lo mànech de la *budiguera* las remenava ab destici no deixant-ne sossegar ni una. Lo burgit y la saragata comensava. Los crits y ls rimys del senyor Ignasi eran inútils per posar ordre entre aquella canalla somoguda y mal-creyenta; una númó de braços y de budigueras entravan dins del cubell á la barreja; si alguns las treyan ab un grapat de peras, altres se

n' enduyan plantafades, sino venia qualsi vol mal intencionat que tirant violentament una escorça de meló dins lo cubell, aixecava tal surtidor d'esquitxos que revestien d'arguís tot hom y feyan fugir á l'hora ls culpables y als innocents. Era en vâ que lo senyor Ignasi prometia que l'any vinent ho compondria d'altra manera, que no hi hauria escíndol, però a sine que arribava la diada, com més exactes prenia las mides més nulla y escíndol en resultava.

Per últim, los xicots, be ò mal s'arranjieravan al extrem del carrer y prenent branzida arrancavan á corre ab la badaquera en l'ayre y al passar devant del cubell li cofonzavan ab violència, y entre bocas y engarradas s'omplian las pitreres de fruita y de mullena.

Seguia després la famosa sort de la puella en la que, per arrepcar la mitja peseta, de temps immemorial hi tenien la privativa los xatos sobre ls de nos ben format, be qu' an recompensa s' enmascaravan tots los plans que tenien á nivell d' aquella part de la fesomia. La sort de trencar l'olla també era molt distructiva, tant, que á vegades queyna alguna garrotada fora de lloch y malmetia l' cap d' algun innocent que estava ben segur qu' anch que li torcessin á bolar no n' exiria cap pesa de dos.

La del plat de cenura era diversió una mica hàrbera, de mode que moltes nutes no hi dexavan concorre als seus ooyx, y s' en gaudia algun guapia que acostantse al plat ab una infó de gallas desenvolllava tal buf que ni l' llevant que sol far darrera la Catedral.

Venia luego la *torrida* de sachis y era cosa de veure ab aicots fiests allí dins fent saltirons y tantinas quan ensopegavan no logrant valerse dels braços per reparar lo cayguda, y de quina manera tan seguida se 'u anavan per terra, y ab la vivor que s' aixecavan perque l' del darrera no 'ls guanyés per mâ.

Y no s' creguí ningú que aqueixas sorts se fessin ordeuadament; allí totum era unió, lo qual vol dir que no s' entenien; la gent dels balcons guiyen ab los seus crits al que volia rompre l' olla; això feya que algun cop lo noy que per instint anava ben guiat, ab tantas advertencias perdés l' esma y quan se pensava tenirho a sinat etangava la garrotada que no s' detenia fins á terra; s' treya l' mocador dels ulls, y tot sofocat buscava l' olla per veure de quant gruxos l' havia errada, y generalment quan mes á la vora la tenien era darrera l' esquena. Aquestas bromes dels veïns dels plans ocasionavan algun disgust perque ls pares se dolien del ridícul mes que los seus fills y de baix á dalt del carrer se cambiavan unas franquesas y unas latínadas que si no s' devan verinyras y tafanys directament s' ho venien á dir en eumà, y d' aqueix modo encara n' resultavan mes d' agraviats.

La sortija s' acabava avans de ferre fosch; á l' hora havia encenut les salomons y las bombas de paper: los vehins, en havent sopat exian á pendre la fresca en lo carrer contemplant las luminarias ab lo mateix ombadalliment que si fos la primera vegada de veurelas. Mes tart encenian los ciris de la capella y los fanalots del arch de canyas verdas; lo Sant se destacava entre tantas llumonetes, ab sa corona nova, un pomot de flors dalt del gayuto y l' Jesuset parexia que somrigués de ventura veient als seus pous tot aquell vehinat devot qu' entre músicas y canturias li resava l' rosari escoltant ab preferencia las veus tendres y cristallinas de la maynada que saludavan á Tili y al Sant ab goigs plens de ingénies posades.

* La capella ja no existia; lo carrer se pot dir que ha desaparegut. Los vehins... qui sob alont son; tots abandonaron los antichs cavallots, y s' varan escampar per la. Gutat cercant un altre estatge. Allí mateix hi van obrir un gran carrer y, adeu Capella de Sant Cristofol, adeu carreró tranquil y solitari, niulet del benestar, finestras regaladas ab son teixto verdejant y flayrosos d' alfibreja y marabouts. No mas sortijas, ni rosaris, ni diversiones, tota l'alegría va marxar y no la cerquera mes que ni l' Is llocha que han sovint la visitavan existexen ja. Ara, una via esplendida ocupa l' seti del antich carrer; las casas son luxosas, iguals, alileradas; la mateixa faza de sol las banya, y la mateixa amplada d' ombra deixan caure sobre l' empedrat. Totas son bonicas de fora, caras de llugar, y de dins mesquinos y sofocados; la gent hi viu encongida; en los interiors no gosan de la vista d' antichs jardins, per esbargirse tenen uns patis tristos trepats de finestras, coberts per tot arreu de castas de plom en las que hi va amida l' aygua qu' han de veure. No hi busquen en lo nou carrer festas, rosaris, ni sortijas, cadesqu' a divertien per son compte, los vehins no arriban á conexasa ceta may.

Un vellit se sol aturar moltes vegadas en lo passadís que resta del carreró; scatat en la única botiga que hi queda, contempla las portas trencadas d' alguns magatzems; si desvia la mirada y guayta cap á vall — allí hont crusa lo carrer gran, — fuig lo dolc somris de uns llabris, suspira y ab

veu tremolosa murmura: ¡ay carcer d'en Mirambell qui t'
ha vist y t'heu!

EMILI VILANOVA.

18 Agost 1879.

ROMANS

Com l'auellet engabiat
que trist pels filferros guayta
y la cap tot collorcent
y plagadetes los ales
gira 'ls ulls al ample espay
una elegia cantantme
y l'ayr se li mitta partaix
si s'orna en sa eterna tasca
ab los alegres axams
que volutant s'edrayan!
així mon cor adoleix
te truba en presó ferrada
y esbatega per oxir
y al cel guayta que més guayta
y ses causous son sospirs
e himnes ses esperances!
No li plautien, no, del mín
les riqueses, ni les gales,
arribalh qu'encega al pobru
qu'en ell ficia ses mirades!
No l'ontan, no, gracià a Deu,
ni les rirones, ni fides
que com oculta se destan
quan hom' se pensa atraparles
davant al cor la haydar
y 'ls ulls conegats de llàgrimas!
Ni vol de gloria canvir
codinades gamaldes,
cercle d'or per engrillar
a qui ergullós lo cap alza,
pau de cordons ha apra
esser molt humiliant carga.
Sobrament una pot ser
de l'esclavitud s'escapen
si non com los de Jesús
d'espines entrellassades:
cada tova obra una porta
per exhalar l'amor santa.

v cada gota de tang
rentes culpes desllibrades!
Ni l'idioma, ni la carn,
ni l'mou ab tot arrimanyes
pot se' oblidar al esperit
qu' es desterrat de sa patria!
per ço quan descomhortat
per llor continua murgaça
veu al contemplar al cel
les ànimes que l' transpassen,
no te pus aturadur!
i se frisa, l' angustia li mata
y en deliri d' un estat,
que no s' explica ab paraules
cria à sou Deu y Saviour,
reclama à la Verge Mare
l' aquí dels sants protectors
y del Angel de la guarda!
Y no n' té prou i y als finats
l'u per hu pietat els clama;
obliga als antepassats
per l' amor de ses entranyes,
y als fills, besnins de cor
qu' al baidarse s' esborraren,
també ls suplica i pietat!
perque d' aci baix l' eu traguen
y puga ditadon volar
al ample espay de la patria!

Què n' ha d' ésser de felis
la moment en què ls della
les ligadures rompent
— Espirit, dia, obra tes ales! —
Quin éstant mas delectós
que creta tanta anyorança!

Ah en tancar y obrir d' ells
del temps dexar les distancies
y passà á l' eternitat
l' eternitat mare patria!
Allí hoort lo ver no fincir,
ai la bellesa s' acaba,
ai la bondat may té fi
y l' amor tot ho cubrenha!
Trobarse ab lo bon Jesús
y Maria Immaculada
y l' chors d' carrits celestials
cantant lo euhim *hassanna*,

y ab tanta d'amors qu' hem perdut
y ab tanta de sants y de santes!
Sortir de negre presó
y en plena llum caplayarse,
mallar per esser feliç
ab alansa y égonia anarga
y en llach de feliçitat
tot tant de sots abismar-se!
Cecar ab moltes shora
una ciencia ¡peron falsa!
y ca lo al de Dm il·luyr
tota la ciencia arcana!
Eixir de d'aquesta vall
mar ben dita vall de Llgrimes
y trobar-se en la jardí
de pastura regalada
ab les cinch fonts del Amir
chont l' Aiyell s' enmiralla
y quets aygues de salut
nodrechen en corrent clara
margaridoves de lum
y roses d' eterna flayra!
Oh moment mes desitjat!
Oh dolça hora y be que tardes!
Quí pogués ara finir
y junt ab la muller amada
y ab los fills y espèits valents
pujar a l' eterna patria!

¡ Com pot l' auell alegrar-se
empreonat dins la gàbia!
¡ Com no ha de sospirar l' cor
per guiar la benaureança!

JOSÉPH DU PALAU y DE HUERTAS.

12 May 1879.

*Qui té moros y no se 'ls ven
se fa pobre y no s' en creu.*

RALADA

La sonna gaitarra,
lo salterí graciós y lo babut,
entrellassan sas notes

ab l'alegre gitzara
del jovent resolut,
que de cert finestral canta al desota.

La multinat s'aplega
prop dels joves cantors, y en l'ombra, sola
queda una forma vaga
que suspira y gemega :
esprit de desconsol
que tantost apareix, tantost s'amaga.

Com un' ànima en pena,
com lleuger foch-fullet, aguniós
se móu y giravolta ;
de tant en tant refrena
un plaut, y, cavil-lós,
las alegres cançons pareix que escolta.

Los instruments ressonan,
y tots cantan ensemps : — Prenda del cor,
deixa ton llit de rosas,
que en esta hermosa nit, tot corria al amor. —

Y en tant, una veu fonda,
cria : — Cum pots dormir, essent jo mort ?
jo só l'fantasma vago
que, sol, gemega en l'ombra ;
só l'esprit de dissort
que tantost aparech, tantost m'amago. —

Los cants de nou ressonan,
y tots dibuen ensemps : — Prenda del cor,
deixa ton llit de rosas,
que en esta hermosa nit, l'estimar es millor. —

Y en tant, fa la veu trista :
— Com reposarme pots essent jo mort ?
jo só la negra sombra,
lo foch-fullet sinistre,
l'esprit de desconhort
que 't vull veure dormir, dins de ma tomba !... —

De xopie una ratxada
de vent glassat, empeny lo finestral ;
cavalcant en la hoya
va l'ànima penada ;
l'hora ha tocat, fatal,
de travessar l'indar de l'ample alcoba.

Sobre bell lit reposa
la donzella infidel, mitj sonriet;
entre somols murmura
la follia amorosa....
quan l'espectre, acostent,
en sos braços l'estreny y alse tot d'una.

— Meva ets ja, ma traydora,
y meva eternament; vina al fossar,
que, en esta nit hermosa,
de ma tomba a la vora
nos podrem estimar
davant lo hall dels morts sobre las lloses.—

Los cantos encor ressonan....
al lluny del lluny se sent: — Prenda del cor,
deixa ton lit de rojas,
y vina a dançar 'l hall sens fre dels nous amors.—
AGNÈS ARRENGIOT DE BADA.

¡MORIR D'AMOR!!...

La dona que jo he estimat més en la meua vida, tindria sobre uns setze anys. Alabar sos hermosos cabells negres, sos ulls blaus, aquella fina mà qual contacte electrosava com una centella, seria fer un retrato semblant tal volta a la que heveu estimat, semblant a totes las donas exceptuantne a ma estimada.

Pero no cregeu que haja mort; viu y la estimo encara, perquè es impossible veurela sens amarla; no es hermosa, pero hi ha en ella tantas coses qu'encisan, la veu, la mirada, 'ls sospirs! Voleu saber com es? Pensau en aquella dona que un cop ó altre se haurá aparegut á vostra imajinació en la soletat de la nit, voltada d' una brillant aureola y que haurá arrancat tal volta de vostres llavis aquestas paraulas: *T'estimo!*

Es una dona que diu voler faltar lo vostre amor pera tenir lo dret de no correspondreus: una dona que s'heu dos dies pera plorarla dos anys, pera plorarla tota la vida, si un dia al naixer l' subada no s' desperta ab aquest pensament: — ¡Quant de temps que mifreix lo pobre jove! Si serà cert que tu l'estima?

Al endemà de haver dit estus paraulas vos estimarà.... Pero tal volta morirà aquell dia?

Perquè 's pot morir d' amor ; me compreneu ? Sí ; també 's mor d' amor !.....

Quan a través de las prades , a la riba dels rius , en la negror d' un bosc , veieu un pobre jove , esgotat com un mort , anar d' arbre en arbre , caminar poch a poquet sobre las fulles seques , ab la vista feta en ellas ; alzar després los ulls pera veure un raig de llum pura , creuar per en mig de las branca y apoyarse després en la soca d' un arbre.

Quan lo veieu endinsarse en las solituds mes callades y mes fosques per romandre entremunt sol y pensar ab mes llibertat , arraulirse en lo lloch mes ombrivol y mes espès , pero que tinga alguna clariana entre 'l ramatge pera hont s' hi paga viure 'l cel ; quan lo veieu portar a sos llavis marcats algun objecte , estrenyul fortament en sas mans y menjar-sel a petons , regantlo ab sas llàgrimas ; en fi , quan lo veieu clavar sos ulls al cel en compte de plorar , perquè ja no te llàgrimas ; quan cregueu que hi ha una dona en lo bosc , perquè sentiu la veu del que sofreix repetint sempre lo mateix nom , llavors podeu dir : — Aquest jove 's mor d' amor !

Y tu malhaurada dona , puig ton amor sola ha tingut comens sobre una tomba , aconhortat ; vinga ara tu a recorre la mateixa prada , lo mateix bosc , lo mateix riu , y coneixerás quant bell es morir aquí , perquè aquí un s' hi sent consumir-se poch a poquet respirant ab suavitat l' ayre pur del bosc , perquè aquí 's mor sens fel , sens ambició , sens oy y sens gloria , pero en cambi es una mort dolça , perquè dolç es morir d' amor !.....

FRANCESC FAYOS.

Barcelona Agost 1899.

LO DERRER JORN DE PATRIA

—Malchit s'ús per sempre
en los nets y tot cetats
com a rey y com a llader
y butxi de més a més.
Tu podràs portar corona ,
rey Felip , fill de francès ,
mes lo cor de ma quicaps
no 'l tindreu ni tu ni 'ls teus.
Crèma , msta , butxinejs ;
Barcelona tens als peus ;
lensa arreu sanch de ses venes ;
l' esperit quedarà en terra.

Y vindem segles y segles
y en la tomba jaurà irat
y aquest poble que ara ensocras
s'alcera joys y potant.
Lo present per agonia,
l'avenir per venjament;
malehit sia per sempre
en tos nòcs y tos reñets.
Així deva un vell al taure
al pti d'en Lluís, sangonent,
al mig del frost la ferida,
pel mig trencat son acer.
Y arreu de tot arribava
la remor dels combatents,
cavallers y noys y freres
morts en contra del francès.
D'abaix d' enba que durava
lo sol tramava ballant,
les mitalles s'entonant,
anquejavan los carrers.
Les dones esbellades
pels fets d'ayan reney;
les mes velles en l'esglesia,
exposat lo Sagrament.
Y tothom, tothom, la patria
portant en son pensament,
prou veyan que s'entolava
al sometre al francès.
Y á doll la sanc condonava
á fins l'escorrim darrer,
que avans que se' esclaus, volien
tenir llibertat al cel.
Vencuts per la rierada,
reculant los més valents,
y esquinsant la moralla
ja dona pas al francès.
Ja són nostres! Barcelona,
ja no se 'a dirá may més;
munt de runa flagellanta
será l'poble qu'habites.
Catalunya será esclava
y sos fills uns bandolers;
entra llengua s'ha de perdre;
de llibertat no'n tindran.
Avant, avant, fills de França;
castellans, no us cossaguen;
ja es rey de tota l'Espanya
el que havem estat per rey! —

Al març anà 'ls que reculan
 s'aprestan ab ardimient
 y á la primera embrenyida
 l'acornich en fora treu.
 Lo penó de Catalunya
 torna á reploufar el vent
 y una altra volta y una altra
 van guanyant y van perdent.
 Vint mil homes tots de França
 ja n'arriban de refresch ;
 ¿que vols fer, acerte assoldat,
 contra la força del vent ?
 Ara si no hi hás esperansa ;
 no reculan, però s'pers ;
 barrejan los uns y 'ls altres,
 botan cap al temps de cer.
 Trepissant muntis de cadaveres
 pun á pun aveçan mes
 y en Berwich aixís los parla
 dret damunt de los estrep :
 — Catalans ! fasscuvos fora ;
 jo no us creya tan valents ;
 lo que feu es bojeria ;
 may del món ho ha vist lo cel.
 Jo fins ploro per vosaltres,
 per vostres fills y mullers ;
 ¿que es açò de Catalunya ?
 que es açò que son tan fets ?
 — Açò aviam era una patria,
 un soldat li respongué,
 son poder eran ses lites
 de llevant fins á pément.
 Heroes donà en mar y en terra,
 á n'als pobles donà reys,
 va donar Papes á Roma
 y fins Santa va donà al Cel.
 Si l'haguessen coneguda
 fill li haurian volgut ser ;
 ara avuy açò que us sota
 es lo seu esguart decer.
 Una patria que s'enfonsa
 es igual que 'l sol ponent ;
 la llum minva, don tristesa
 y l'espay de ranch tenyeix.—
 En Berwich los ulls se tapa,
 lo soldat avança á n'ell,
 alça l'arma, y sà l'enfonxa
 pera voler llure al cel.

RIMAS (7)

(DE DIXEIXEN AMBCE ARBIBIEN)

I

A un costat jaquí 'l llum, y á la voreta
del llit revolt me vaig senti' al moment,
sombriol, mut, ab la parpella inmoèvil
clerada á la paret.

Quán temps vaig está' así? No sé... Al deixarme
la horrible borrasca del dolor,
en mon balcon, en tant que 'l llum moria,
brillava 'l sol.

Ni sé tampoch en tant terribles horas
jo que pensava ó que passà per mí;
recordo sols que malehint plorava,
y que vell vaig tornarme aquella nit!

II

Las bóvas qu' invisibles van pel ayre,
al nostre entorn bategan y s' inflaman;
lo cel desfil sa cabellera d' or,
la terra s' estremex y en goig esclata;
sent com flotan en onas d' armonia
rumor de petrus dolços, b. tochs d' alas...
— Què soccelex que 'la porpres meua s' aclucan?
— No res; l' amor que passa. —

III

Devegades pel món á n' ella trovo
que pasa prop de mí,
y al passar somrisenta, — ¿Cóm pot riure! —
jo á n' el moment no dich.
Pero prompte placial altra rialla
de lo meu llavi ix,
y — Quí sab si ella riu, flayors esclamo,
del modo que jo rith! —

ENRICH FRANÇA.

(7) D' una traducció completa prèviament a publicació. (N. del e.)

O L' UN O L' ALTRE

Si fos oert tot lo que 's conta del rey Enrich IV. se tindria de convenir en que gastava una bona ricsa de bona humeur. Be es veritat que als pobres mortis se 'ls fan dir moltes coses, empero si no totes son certes en quelcom se fonamenten lo renom de graciós que deua la persona de que 'l poble s' ampara per eternar un ditos. Mes anem al gra.

En un viatge que 'l de Navarra feu á un poble qual nom ara no recordo, li succehi lo que ara us contaré.

Havent rebut l' arcalde nís a de la visita del rey, resolgue fer tot lo humanament possible perque l' rey fes bon pihí d' ell y del poblet. Ab eix objecte no cessá á fi de que 'l dia de la arribada hi hagués archs de triomf, coblas, comparsas, balls, comissions y fins determiná llegir á 5. M. un parlament propi y que li agradés molt. Ab tal tragi y tantras euborias arriba lo dia senyalat y 'l ho del arcalde s' obliá en mig de las anadas y vingudas de tancar la porta del estable ahont hi tenia lo seu burro y que 's trobava á unas trenta passes del indret hont lo rey havia de ser rebut ab curimonal.

Arriba aquest, bassa de la carrossa, se seu en lo actual amant d' exprés y tantost acaba lo poble los seus viats y 'l tirar las gorras enlayez y l' oferir tanta á son royal hoste, lo arcalde s' odelanta y ab lo paper á la mà comensa á llegir un parlament. De primer mig avergonyit apenas se li sentia la veu; mes al cap d' un ratet, rellentse un xich, sa veu aná creixent y plena y sonora arriba fins á las orellas del pobre burro que dexantse de menjar palla dins del estable, al sentir la veu del seu amo y volent manifestar á sa manera que contexia sa veu, llança un gros bram. L' arcalde se va confondre un xich al sentirlo y veient que al primer bram no seguía un segon, estorsí la veu pera ofegar la veu del seu animal. Aquest acatint creixer la veu del amo estorsí la seua y entre amo y ruch, entre bestia y arcalde començá una lluita de pulsons que tal volta hauria acabat en perjuri de las salutis d' abdos, á no ser lo rey que mossegantse 'ls llavis per no riure y trencant las paraules del arcalde, digué ab cara afable:

— Que parli l' un ó l' altre; tuts dos al plegat: com veieu que us entengué?

*Anch que 'm vejesses difunta,
difunta en mitx de quatre aixís,
anch que 'm vejesses difunta,
no perdes les confausen.*

A D. ENRICH CLAUDI GIRBAL.

ET LA MORT DE SON FILS PRÉDÉCESSOR.

Flor nascuda à sol içant,
s' ha marfit tot de sobrada ;
en vostra sí, desfullada
l' haveu vista ab greu torment.

Ancellet qu' eixit del niu
flaquejar senti sas alas ;
vidar l' he vist ab sas gales,
amunt, amunt, tot joliu !...

Endolcim del cor la fel,
mitem del dolor la guerra,
si un sin de menys hi hà á la terra
un àngel més hi haurà al cel !

Ditxois ell, que reviuirá
prop de Deu Omnipotent ;
y fluyrà..... eternament,
y sempre més cantarà !

ANTONI MOLINS Y SERRA.

Diada de la Mare de Deu d' Agost del any 1879.

*Si vols mulla sense vicis
vésten á peu.*

LA TARDOR DE LA VIDA

Passà la primavera de flors engatlandada,
lo sol brillant de gloria, los vespres plens d' amor ;
los jorns vós acursantse, la nit s' es allargada,
y 'ls arbres secha despulla lo vent de la tardor.

He vist pitjors tempestes, més rama al bosch estent,
més maré en la mar llunya, més neu als monts veïns ;
mas no t'ocurt que 'en fessen may com avuy fereta
del cel les pedregudes, del món los trebolins.

En abando uns tenda quant era 'm la fretura,
prou roba ab que abrigarme, prou portes hont trucar;
— ja pot la tramontana beuix' en la nit obacura,
si hom à xapluch se troba y voça de la llar.

Al sant escò de cam altres remors no catravan
à trenca' ls prechs al avi, lo cant al amor meu,
cum los pardals no fossen que à l' era serrigavan,
ò ls pobrets demanant' socors per mor de Deu...

Y ara pitjor me trobo que l' au de la garriga,
més malhaurat encara que 'l pobre pelegrí;
qu' almenys lo pardal troba una teulada amiga,
y 'l pobre una pahissa té sempre per dormir.

Del tot desampatat resti en mon romiatje,
en lo desert de l' ànima, del món en les aprors;
sens rastre de dolit para cercar hostatje,
y sens alo de vida per demanar socors.

Trist y nà com un roure vell, despullat de l' aura,
que desarrelat gemen en mixx del saragay,
al peu de l' anyoranga lo front me sento ajeure,
y 'ls braços tremols penjan còrri branques d' un desmay...

A ço la vana pompe ne queda reduïda,
à tan humil postura l' orgull humà trav cap;
¡alabat sia Déu, sa voluntat cimplida!
l' ll sab perque sa alçarme, perque 'm la caure. Ell sab,

Si de la pols menterne volgui al cel, feble planta,
anulhant la superbia, reptant la tempestat;
regonegut adoro la pedadora santa
ab que les tanyx anyirals y fruyts borts m' hen llevat.

Per ben perduda dono d' il·lusions la brostida,
quant aborriu delato, jo aní, Senyor, quant aymeu;
à sofrir estich prompte; plòico llama y pedregada,
ni 'm dol l' emmestuhitme, ni l' asseca' m' sab greu.

Si no pogui donarvos un' ombra fresca en vida,
ni una flor espigada, ni un sol fruyt vertader,
qu' almenys paga oferirne en l' iveruada humida
un feix de llenya vosa à vostre llenyater.

FRANCESC MARFANY.

LA CREMA DEL ARXIU

DE BALAGUER *

Malhaurada la nació, que s' trova empestada per las corrupcions miasmiques d' una lloyta salvatge y criminal. ¡Ay! si la homies posseïssin las desoladoras conseqüencias de la destrucció, los negres recorts que restan de tan incalificable plaga, á bon segur, que roga de vergonya sos viuatges, tornarian bé per mal, y, no s' deixarian portar per l' ambició, lo vici més funest de la humanitat.

Jo m' he sentit ferit en mos sentiments, de veras impresionat; al anotar las profanacions comeses en nostra terra, durant aquella lloyta formidable de l' esperit d' Independencia nacional contra lo monstruós d' esclavatge que l' amenassava, profanacions que ab negre color han estat impreses per etern opròbi de sos autors.

La ciutat de Balaguer, té una fesomia típica, y simpática per las recordansas que l' envoltan: desde l' gòtic portal de Sant Miquel, demunt del Segre, fins á la col·legista de Santa Maria situada en una elevació, dominant las agrupadas maysons, pot observarli ab deteniment la historia dels segles, conservada en los edificis, en las murallas que tantas generacions protegiren desde la época romana, y que 'n lo segle xv, foren testimoni de la desesperada resistencia de son darrer Comte, lo malhaurat En Jaume.

Sobretot, la plaça major de Balaguer, que té fama d'esser de las més grans de Catalunya, conserva un ayre marcadament especial. Los porxos, de formas desiguals, la fura del mitj, y las casas, que, en gran part pertanyen á familias de la noblesa catalana y portan esculpits en son front los escuts senyorials, donan un carícter particular á aquell lloch.

Assagut tranquilament en un llinar dels porxos, un vollet d' uns vuytant anys, se entretebia observant las transformacions y la vivesa de color que prenía l' encés taboch negre de sa pipa. Cobría sa esblanquchida testa una gorra musca, de las que allí tant se portan, y lo demás de son traje demostrava prou que son amo havia sigut *espectador* de diversos acostreixements, com gràficament dicia Addison. La bondat y l' honradet marcades en la fesomia del bon vullat mes seduhiren á comensarli conversa, y certa-

* Del volum limit: «Nacions i pobles de la guerra de la Independencia».

ment no 'ns repenadirem. Ab entusiasme y, fins diréu ab marcat vigor, va contarnos lo que sabia de la guerra del francés.

— Los anys han passat; mes no les remembrances, — deya 'l bon home.

Permeteu-me donchs, que jo tracti de trasmetre aquí ab lo llenguatge ab que 'm fets contat un episodi dels mes interessants que va relatar-me l'avi Joan.

— Jo no sé, si la gabatxer tindrian alguna mala sort, o si noves contrarietats a ses infants los hi destruyavan ses propisits. Lo fet es, que ab una cara mes espovantable que la d'un esmortiach*, jo no sé lo que 's deyan ell's ab ella.

Los vehins de la plassa 's preparavan donchs pera lo que pogués esdevenir.

Lo mati del sant, dia 5 d' Abril de l' any 10, los gabatxos, tot de cop, mostraren á la casa de la vila: desde la balconada que traia á la plassa tiravan papers del arxiu y quan ne tingueren ja un bon munt, hi ficaren foc. La fumada fou en un moment espovantable, y un fum negre y ners rognegues espurnes denotavan la destrucció que 's feya de aquells llibres, que 'la Pares de Sant Domingo** tantes voltes nos havian alabat. Al cap de dues hores de destrucció, los afrancesats que malhauradament no 'n mancavan, los hi feren xicar aquella obra. —

Datós preciosos 's perderen ab aquella crema. L' arxiu municipal de Balaguer deya ser riquíssim si tenim en compte los documents que ab tot y la destrucció encara s' hi conservan, y que per profit de la historia y de las lletres catalanes, va ordenar nostre saví amich y mestre lo P. Fita, en 1867.

JOSEPH FERRER E ISADÓ.*

LO CANT DE LA TORTORA

— Emblema del amor, — auella hermosa,
emblema del amor,
Óbram ben bé 'l teu cor.

¿Perque soleta 't tinc — potser t'anyoraa?
¿perque soleta 't tinc
me ploras tant sovint?

* Karpenet.

** Lo convent de Sant Domingo de notables errors històrics y que possiblement encara hauria, lo poble anys destrallat, 's troba fora la munt de Balaguer en la vorta dreta del Segre.

Perquè fas cant de dol — harmonia aueïlla?
perquè fas cant de dol?
que vol ton cor, que vol?
Ay! no m' ho digas no, — de que t' anyorés.
Ay! no m' ho digas, no,
d' amor es ton doló!
Tortoret jo t' daré — de fina ploma;
tortoret jo t' daré
que t' aymará ben bé.
Així fells viuràs, — y t' cant planyivol,
com que fells viuràs
ben tost oblidaràs —

— Qui això me diu á mi — no m' deu coneixó;
qui això me diu á mi
mon dol no pot guarir.
Ningu m' retornará — qui més jo aymava;
ningu m' retornará
company que no viu ja.
Amor ferm dins mon cor — es naixé un dia;
amor ferm dins mon cor
que m' va robar la mort.
Avans de que t' perdés — fells viela;
avans de que perdés
qui jo estimava més.
Volatejant tots dos — pel bosch anavam,
volatejant tots dos
tot ho trobava hermós.
Com erim innocents, — no t' hi coneixiam,
com erim innocents,
dels homes los mals intents.
No sabiam l'engany — at que ells nos cercan
no sabiam l'engany
qui hi hi dins d' un parany.
Jo hi vaig caure primó, — aixó m' va perdre,
jo hi vaig caure primó,
may més ho oblidaré.
Mon companyó esverat — valgué allunyar-se;
mon companyó esverat
fugint va arribar.
No fou lo parany, no, — qui va matarlo,
no fou lo parany, no;
si t' tret d' un casadó.
Perço n' es trist mon cant, — perço gamogo,
perço n' es trist mon cant
y m' vaig morint cantant.
No vull amor novell, — que t' cor a' hi nega,
no vull amor novell

may més s'ind ex lo d' ell,
Com no pot ser això, — deiaou que morí,
com no pot ser això
deixant-me en lo dobl,
De dia y nit plorant — faré ma vida,
de dia y nit plorant
la mort iré cridant.
Me sentirà la mort — y vindrà llesta,
me sentirà la mort
y endalirà ma sort. —

AGNA DE VALLD'AURA.

*A la vora de la mar
hi cantava una sirena
y deya á cada sospir:
— Qui té amor també té pena.*

MAXIMAS DE BONA CONDUCTA

per FENELON *

Tributarás al Criador
lo qu' es de Lley y rigor.
Ans d' entendre res, convé
que ha redactons hi hagi.
Tindrás tracte solsament
ab bona y honrada gent.
Si en talents ets distingit
no n' estigas presumit.
Conformar als sentiments
de las personas prudentes,
cedint si es que pots ó deus
quan te tributen los teus.
Si t' parlan posa atenció,
respon sens efecració;
no s' cregan que ab lo que has dit
vols passar per aixarrit.
A cadascú parlarás,
segons de l' que ell sia capás.

[*] Aquesta traducció ha sigut premiada en lo concurs celebrat últimament
á Mompeller per la Societat des Langues Romanes.

En prometre poca ciment,
no ho fasses lleugerament,
paig la paraula donada,
per res ha d'esser trencada.
Seràs bondadós, afable,
benigna, innocent, y amable,
seus temeritat
ues ab naturalitat.
Al pendre una decisió
pejaràs de la rabó.
No sis fú en estimar
ni debí en perdonar.
Ten submissió á la grandesa,
fouitó enpiern sans luxesa.
Procurarás conseruar
l'estat particular.
Los plets evitar deuràs,
no n' intentes en cap cas.
No t'licaras may en res
de 'ls assumptos de 'ls d'emes.
Deixa 'l diner de bon grat,
discornint com 'l has deixat.
Si recompartir coavé,
ab noblesa ho tens de fe.
Si en quelcom deus fer alguna
sas digna y ten mesura.
Tracta sempre ab compassió
al qui està en tribulació.
Fallas d' altri aguantarás,
y amich sempre fletz seràs.
Quan la pena abet l' esprit,
sobrepaja á ton neguit,
sens culpar may á ningú
del mal que estàs patint tu.
Allà lent la discordia impura
pórtala puu ben duradera.
Si vols venjarte, que sis
sols fent be á qui t' agravia.
No sis aure en venjar
ni lagoté en alabar.
Ab moderació riuràs,
ten correpta si ve 'l cas.
Cadaquí en sa professió
es digne d' estimació;
no critiques d'anche may res
per fer veure que 'n saps mes.
Tampoch retrouràs favors
als qui te 'n sian deutors;

no oblidant que 'ls favors s'en-
tens de guardarlos secrets.
Prevé la necessitat
de l'amich qu' es desgraciat.
Mustrat' generós, després,
mas no pròdich en excés.
Modera 'ls consigs violents.
No digas may mal d' ausents.
Agruïets lo bé rebut,
y aborreïs la ingratitut.
Si de jugar ve ocasió
fosho sola per distracció.
Parla poch y pensa bé.
Que á ningú enganyes contré.
No fassas lo diamenjat
de 'l que t' dongan de bon grat.
No sis tirá pe 'l dentor.
Ten sempre igual bon humor.
May te mostres enveja
de veure al próxim ditaós.
No 't fassas l' home important
descubrint lo que 't dirán;
guardant ben hé tot secret
no has de torpe á l' indolent.
De l'avaricia y peresa,
ira, enveja y altivess,
fuig; com de donas y ví,
que fan á l' home rui.
Ten al obehir dolçó
y al manar no alces lo tò.
Respects la inteligencia,
la virtut merit y ciencia.
Preu com á norma de vida
frequentar gent escullida.
Humilment demanaris,
refmaris y atmetris.
Acita, en tot, reverent
la má de l' Omnipotent.

ALVAR VERDAGUER.

Particions Jubat de 1879.

*Taula y jach
son pedres de tuch.*

LO CURANDERO NOU

Si 'l volen conèixer vingan ab mí als Encants, á la plaça de Catalunya, al pla de Palació ó al de las Comedias, ó bé á algun altre punt de Barcelona concorregut y desambussat.

Fóra del pas dels carruatges hi veurán un albury ó una carreteta bastant tronats. Lo pobre caball que sosté semblant carruatge es molixu, tranquil en desmesura y, per la feyna que fa, molt sach y magre. A dalt del cotxe, amparada l'espatlla per dos ó tres quadros enlluernadors qu'están penjats d'uns llistons, hi veurán un home mes aviat petitó qu'alt, d'ulls vius, un bon xich rodons ó sortits, nàs y llabris molts y orellas dretas, vigilants, iguals, com una parella de la Guardia Civil posada en llech perillós: es lo curandero.

A mà esquerra hi té una capsa fonda, de noguera barnissada y demunt del seti una botella plena d'aigua, una copa y una munio de draps y mocadors tan parascuts entre si que son amo 'ls usa indistintament per aixugar-se tan la cara y mans pròpias com los peus y camas dels malalts.

Quan para 'l cotxe encara ningú 'l mira, com no vigan dos ó tres galifardeus que 'l esperaran ja allí dissimuladament, ab las pessetas falsas qu'ell los hi ha dat. (Després ja 'ls hi paga 'l jornal ab bona moneda.)

Lo primer que fa un cop està á punt, es aixugar-se la cara, pendre un joch de cartes ó bé un feix de cercols de llavató, tirarse anamant las mànegas del jaquet y comensar á fer jochs de mans, á mitja veu pera que la gent s'hi atasse més y s'hi entretinga més temps, desitjosa d'entendre lo que diu.

No trigan á compareixer algun aprenent de sabater ó de sastre que va ab 'l encàrrech de dar corrents á casa 'l parroquià las prendas que porta penjadas al bras; alguna criada que, pera escoltar millor, deixa 'l cistell ó 'l cantó á terra, un camalich sense feyna que de tant en tant dona un tolt per si 'l demanen y un qu'altre soldat d'aquells que si no son ranxeros es porque no hi ha plassa vacant en l'ofici: auditori pobre, que no darà res á guanyar al curandero; mes tambe auditori digno, que 'l escolta boca-badat, auditori en fi qu'aquell estima molt porque, com ell diu, es lo lleuat del seu pa.

Poch després s'hi afigeix alguna d'aquellas families forasteras que van d'assí allà en ramat, es á dir, un darrera l'altre, ó bé fent braset tots en llarga cadena y mitj còixos de rodar ja dande las cinch del matí (ara son las deu),

y per últim va essentintse'l grupu ab gent de tota lley, fins ab los alamu-rellotjes y 'ls municipals y polissens que 'ls han enmenat tantx vegadas á Casa la Ciutat, lo qual no vol dir que 'ls conegian ni que 'ls viglen las intencions.

En xich apartats del rotlle escoltan somrients, estudiants d' Universitat, senyors que van de calma y algun metje sense malalts que no rix gayre y molt comenx al començar la demandada.

Quan lo curandero té l' auditori á punt, durs 'ls jochs y alsant bé la veu pera que tothom lo sente comenxa:

«Y bé doncha, voste's haurán dit: ¿Qui es aquest, un *jogu di mani*, un *saltimbanquis*, un *dentista*?... No só cap *saltimbanquis*, perque jo no faig foras. No só cap *jogu di mani*, perque tot los jochs de mans que jo faig los farian voste; també si 'ls sabessen.»

(Unu - n riu.)

«¿Què vol dir aquest riulla?... que 'ls mays rahó es de peu de banch?... La he dit jo, lo contrari?... voste pensés un xich, veuria que cap home fa miracles; perque 'ls miracles son fets extra-ordinaris que no están en la ma del home; perque l' home es un cosant d'ánima y cos que no té res de sobre-natural y no pót fer res sobre-natural, perque lo sobre-natural sóls Deu lo coneix y Ell es sol qui pot fer miracles.... Jo, senyors, no vinch á enganyarlos y 'ls enganyaria si 'ls hi digues que lo que jo he fet no ho podria fer qualsevol de vostès que tinga l' instrucció convenient y siga un xich espavilat y llarch de dits. Jo 'ls enganyaria igualment si 'ls digues qu' ab aquestos canónets— ¡llavors ne tras de la zapa!— fug lo miracle de curar lo dolor reumàtic, aqueix dolor que té impossibilitada á tanta de gent que no pot valerse y que tant ha fet estudiar inutilment als metjes... Qui fa l' miracle curantlos es Deu, aquell de dalt, l' únich que 'n pot ferne, que posá en la terra la mel, l' oli de ginchra, la gatera, la goma laca, l' *esparadrapo* y altres substancias medicinals que jo combino... y no 'ls hi tinc d' explicar perque llavors sabrian tant com jo y jo 'm quedaria sense feyna....

.... Jo no pretench fer cap miracle ni curar per l' art de dirli *hirloqui*. No vancig saber conservar los bens que 'm deixá l' meu pare, perque, en una paraula, Deu me va fer savia y ja es sabut que 'ls artístas no servim para administrar interessos.... L' única cosa profitosa que per consellat vancig conservar sou una recepta, una recepta, antiga, molt antiga, escrita en un paperot, tan ros y escatolat que si un drapayre l' hauria aprofitat. Aquesta recepta la doná á mon pare un frare molt sabi, y si bé mon pare 's contentá ab curarse lo dolor que 'l tenia baldat al lit, feya set anys, jo, son fill he sigut destinat per Deu, sens dup-

te.... No se'n rija voste, nó; que potser encara m' haurá d'ensiar á buscar pera que 'l tregui del lit ab lo més anguent y.... ¿que diria llavors si jo m' hi negada, si jo li respongués, «voste» «reya de las virtuts del meu medicament, de la meua missió en la terra, doncha no 'l vuy curar?...» Voste m' oferiria llavors, no un duro; cent duros, mil duros, cinch mil duros per un canonet d'aquestos. Perque, quan un hom se veu estós al lit, sentint lo rosech del dolor sense poder valerse, ¿que no daria pera recohear la salut, aquesta prenda preciosa que 'ns permet guanyar la pa de la familia, encórrer 'l amic, disfrutar dels divertiments, defensar la patria.... y que fins nos fa veure que 'l cel, lo camp, la terra, 'l mar, la familia son bonichs y delectosos, quan en estant malalt ni s'hi 'ns alegra ni 'ns sembla bonich ni delectós!... Doncha hé, jo no voldria pera l'humanitat sino que tots los malats tinguessen remey tan efectiu com ho es lo meu angient pe 'l dolor reumatich.... Y saben quanta costa aquest canonet qu' ab tot y esser tan petit es font de salvació y tesor d'alegría pe 'l malalt? ¡Una pesseta, una pesseta no més!.... Aixó sí, aquí; de cosa, que la tinch al carrer Nos de la Rambla n.º 104, pis tercer, no se l'enduran per menos d' un duro.... Aquí una pesseta, á casa cinch. ¿Saben perquè la diferencia?... (Nóy no toquis lo caball).... Perque aquí no hi vinch tant pera fer negoci de moment, com pera acreditarne y ferme nomenada. Y encara dich malalt mes hi vinch per agraument que per altra causa.... ¿Que hi vol dir qu' algu arrufe 'l nas com suposant qu' aixó es mentida? Si tinch acreditat l'angient, ho demostrarien aquestos quadros ahont hi ha certificats de l'immortal ciutat de Girona, de la bella ciutat de Nàtiva, de la hermosa ciutat de las flors, del Cid y del Turia, de Valencia, y de l'imperial Zaragoza y d'aquella perla del mar, la ciutat de Palma y d'altres encara que no tinch d'anomenar... Ho demostran també més de trescents certificats que si vénen vostes á casa, puch ensenyárloshi, y finalment ho demostra aquest gran quadro ahont hi tinch las medallas de las exposicions universals de Londres, Paris, Viena y Filadelfia y de las nacionals y regionals celebradas á Madrid, Bruselas, Zaragoza, Barcelona y otras capinds....

Y encara tinch probas millors, més convincents, que me las estimo més, y son los tullits curats que 'm vénen á trovar aquí y pe 'ls pobles y vilas ahont he expendit mon especifich....

Los hi sembla doncha que val poch aquest rasonet?... Ah! si jo vingúes aquí parlant frances ó italiá, ab una cascada de mosso de fonda plena de creus de llautó!... Heu aquí lo que son los espanyols! Llavors tots correrian á

pendrem dels dita la potinge y trovarian qu' es massa barata! Es lo mal de sempre, senyors.... Y jo podria exclamar com la Campana de Gracia que l' altre dia duya una xifra caricaturesca que deya: « Ja pots riure si l' ase no vol beure... » L' artista espanyol may es apreciat a casa! Si vol justícia ha d' anar a cercarla al estranger!....»

Al arribar aquí se li presentan los gulistedeos de las monedas falsas a comprar canonets.

« Que din voste, que 'n vol dos? Vingan dues pessetas... Aixís... Y si voste 'm sembla que 'l coneixo? — Prou, si senyor; si so aquell home de San Feliu qu' anava ab crosas y voste 'm v'á curar. Ara 's vuy per una amichs meus que també patissen de dolor.

« Ho senten, senyors?... Això es lo que 'm matissá y 'm complaig més qu' aquestos quadros!.... Aquest hocio anava ab crosas.... No sou lo primer que les ha llansadas.... Teniu, y vos mateix feu las fregas als companys. Explicueulosi bé, després, com han de ferho. —

Y dit això, agafa las duas pessetas falsas y prompte comença la ploja de las bonas, durant la qual repeteix fins á cansar:

— « Una pesseta no més... Alsa que 's acabo y á casa valen un duro, cinch pessetas! Una pesseta no més, senyors. » Fer un bon arreplech, continua.

« Veig ab satisfacció, senyors, qu' 'l públich 'ab honrar al artista y convencers de que no so un xurrraytot; però jo voldria probarlosi millor encara las virtuts del meu unguent. No hi ha ningú entre 's presents que tinga dolor? No vol dir res que 'l mal siga vell, que contu cinch, sis, set, dotze anys.... Per arrelat qu' estiga li entraure.... Voste?... Páj!... descalat.... Prou qu' ho veig, sant cristiá, si té la cama inflada....; No pot posar lo peu á terra? Això m' agrada; es á dir, m' agrada per mi; per voste ho sento. » —

Lo pacient s'óli esser un pagès qu' ab la mitja á l'ora mostra un peu y una cama que semblan d' una figura de cera arraconada, pe 'l color moreno, esgroguchit y mitj floridot que tenen. Fa seure 'l pacient al cotxe y li unta ben bé la part adolorida.

— « Cuyti á posarse la mitja y després á casa á embolicarse la cama ab una bayeta ben calenta.... Aixíques... Veuen, senyors, los efectes del meu remey? Ja pot picar á terra y ara mateix no podia ni caminar.... Senyors! y no trovan domat, regalat, llansat lo meu unguent? Quatre rals no més y ja veuen si val!.... Vágen comprant, no esperen per més tart porque se m' acabau los canonets y dintre tres minuts (se trau lo relintje), dintre tres minuts, tan si 'n tinch com si no 'n tinch, no 'n vendré més....

No me 'n demanen tant que ja 'ls acabo. »

[La caixa encara n' està plena.]

« Ara jo no 'ls vuy enganyar.... jo 'so català y al pà li dich pà y al vi, vi ab una untura sola no 's cura niogú; sobe s' allivia; es precs fer tres ò quatre unturas y embolicarse ben bé la part adolorida ab una bayeta calenta. Per amor de Deu no fassen com aquell pagès que 'm vé l' altre dia à dirme ab llengua plena de *ay* y *es foscas*: « Senyor, la seu ungient no m' ha fet res »... Ja us heu untat lo bras qu' us feya mal? — vaig preguntarli. — Y no senyor,— me respon, — si voste 'm vé dir que guardés lo remey á la calaixera. — Home, aneu en nom de Deu; no 'm vareu entendre; jo volia dir que 'l guardeu en una untura y untura. — Ah això ja ho senten: diu de la calaixera no cura cap mal. » —

Lo publich riu y ell singa despatxar canonets.

— « Pera que 'l vol voste? Si creu que li ha de curar la llupia que té aquí, al costat del ull, s' equivoca, noya.... però si s' vol curar la llupia, vinga á casa meua, carrer Nou de la Rambla n.º 104 tercer pis y li diré quinas herbas y unturas ha de comptar pera curàrse-la....

Men, ara estich pensant, senyors, que voste's dirán si só un curatlo *todo*? No, senyors, jo no ho curo tot ni hi ha en lo mon qui se 'n puga curar.... / Què dia que vol, un canonet? Ha fet tart; he concedit tres minuts y ja han passat; á casa li costará cinch pesetas. Y miris, aquí 'n tinch, però també tinch paraula... Això 'ls probará que no 'ls enganyo.... En fi no més porque 'l respectable publich barcelonés no 'm califique de rigorós y ridícul y porque veig que voste cuixaixa y li tinch compassió li vench. Tinga....

En darrés sí, jo no 'ls cures tot; però sí 'l dolor reumàtic y un altre mal, un' altra enfermetat molt general, un' altra *causa morbosa* com diu molt bé un gran metje alemany. / Saben qu' es, quin mal vuy dir?... Los cuchs, que matan las criaturas á milers, y la senia, 'l solitari, 'l cuch xato, aquell cuch que té sis canas, dotze canas y fins vintayuyt canas. / Què no ha vist una criatura que vá amagrintat de canas y brassets al propi temps que s' infla de ventre; esgroguida de cara, lo capet caygut, los ulls tristos, sempre malàlicosa y desganada?... Aquesta criatura té cuchs, té las víceras intestinals plenas d' aquells animals que fan més mortandat que cap epidemia.... / Quina mare no daría la vida pera veure altra volta á son fillet robust, al y alegre? / Qui no s' esgarrifa al sentir aquell garrech, garrech de dents y aquella tosseta esquerçada que té la criatura al dormir, quan està perjudicada de cuchs? / Y aquells accidents nerviosos espumolichs que li pesan al punt de la mort!... Doncha bé, senyors, jo tinch un bal-

sam, lo Bálzam imperial del Brasil, que mata 'ls cuchs radicalment... No s'ha de fer sinó tirar-se un xich d'aquest líquit al palmell de la mà esquerra, acarhi l'argot aquestos dos dits darrers de la dreta y untar la neu del coll y las vores del hombrigo de la criatura y repetirho tres ó quatre dies... Lo bálzam conté herbes aromáticas de gran fortaleza, la *resinaria colombiana* que 'm faig portar dels Estats Units y que 'm costa á pes d'or, l'all, la cera verge, l'azafra y en fi sustancias *hombricidas* qual sola cosa no pot lo cuch oblidar...

Y saben lo que 'n faig pagar d' aixó? No més una peseta, quatre rals! Per quatre rals vauo á la mort, torno la salut á la criatura y la felicitat als pobres pares que se la veyan perduda!... Per quatre rals, senyors, no faig sols aixó, sinó que mato també 'l cuch xato, la toma, 'l solitari, que destrueix las naturalesas més fortes de la gent gran... Vostres també estóssigan y *richetagejen* las dents tot dormint, vostres estóssigan al dematí y heuhen ja un ditet d'ayguardant pera matar lo cuch... vostres mateixos ho diuhen... Ah! però no 'l matan nó, y poltres de vostres que 'l deixan creixer!... Ja veurán quina gana, quina fam més enganyadora, y quin perdru colors y carns y quins accidents més espantosos!

Lo solitari, qu' es un cuch molt més general de lo que vostres pensan, es molt terrible y no pot ésser descuydat... Y aquest cuch res lo mata com lo Bálzam imperial del Brasil que ténch 'l honor d' oferilhu sols per quatre rals!... Altres remeys diuhen qu' hi ha, però jo 'ls hi asseguro que cap lo mata com aquest. Tots los altres no fan més qu' enaspalarlo, y 'l solitari es com un arbre que si 'l escorpien no per aixó mort; torna á creixer. Si se 'l volen estepar, es petós traurer ab lo cap y tot, arrancarlo d' arrel!... Y bé donchs, lo remey quich que logra aixó es lo meu bálzam, aquest bálzam que vench al lloch pesu de quatre rals. Quatre rals, quant ne val ben bé cent, mil, dos mil, vint mil y molt més encara! Perqué qui sab lo que val la vida d' un home, la vida d' un nen, tal volta destinat á ésser una celebritat universal ó á derramar sobre l' humanitat gran benefici que totduna la mort s' confu á la fossa!...

Aquí 'l curandero s' aixega 'l front, pren un glop d' aygua y comensa á donar ampolletas de bálzam á cambi de penetics que s' ficantse á la butxaca tot dihent que se li acaba la provisió. Quan minva la venda, la conducta del orador es diferente segons lo qu' observa en l' auditori. Si aquest es á poca diferencia lo mateix qu' era al comensar, lo curandero trau un especific per a las dents y, poch més ó ménos, diu així:

—Mirava ara á una senyora que s'estava en aquell balcó

recordada en la barana aguantantes la cara ab una mà y y mosegant un mocador. Soben qu' té aquella senyora? Mal de casual, un dels mala que més fan putir y que tots vostos en molt dels sofriments més terribles l'haurán bo-
tejat ja ab lo nom de mal de rabia.... Senyora: la boca es la part més interessent del cos humà y la que no obstant mereix ab ménos curyado. Dintre d' ella nos hi posà Deu, trenta dues perlas, que valen molt més que totes las que tant se pagan á l' Argentaria.... Tot nostre camero ha d' esser pera conservarlas.... Arrancarias, ja may!... Vejan ara perque 'ls hi he dit avans que jo no só un arranca-
cañals, ni un sacra-suelas, ni un dentista. Esser això es massa fàcil: lo destruir no costa res; lo difícil es conservar, emseryar bé y jo só conservador.... Jo só un sarriyre, un saltimbanquis, un titiritero, segons pera qui; no més que perque descendexo á predicar al mitj de la plaza pública; ja ho sé. Però es ben cert qu' aquí encara som víctimas de grans preocupacions, qu' encara l' hosto 'ns enlucerna y que jo no he dit en ma vida una mentida, mal que suposi lo contrari l' arranca-cañals d' aquell altre cotxe, qu' ara li tocará de destrinada copla no més que pera ofegarme la veu.... Ell es qui 'ls enganya á vostes miserablement arrancandoshi aquinas precinas perlas que tan necessarias son per la vida.... Cada peça de la boca es indispensable á las demás y del propi modo qu' un rallotje no pot anar bé an saltantli la més petita dent d' una roda, lo cos humà qu' es com un rallotje no pot marxar bé en quant li manca una dent de la boca. La masticació no 's fa bé, l' estómach ha d' esforcarse més de lo que deuria y d' aquí un semi fi de vida, quals causes los metjes no saben explicar y poden fins ocasionar la mort.... Si, senyora; arrancar es destruir es aniquilar, aniquilar es matar, y per lo tant qui 'ls arranca un casual, los hi alivia un dolor, es cert; empero 'ls mata, 'ls assequina.... Sigán donchs previsors, zemenen per rentarse la boca com se rentan la cara, com se pentinan lo cap. Si no 's pentinessen los hi cauria 'l cabell; si no 's rentan la boca se quedarán senses perlas.... Deixen, senyora, una barana de balcó senses curydar.... ja veuhun qu' es de ferro,..... deixarla sense fragar, y notarán com lo rovell se la menja.... Lo sarro es lo rovell que destrueix l' es-
malt de la dentadura. Evitant lo sarro, conservarà la sa-
lut, esta prenda tan amable que etc.—(Aquí repeteix l' elo-
gi de la salut.)

Si l' auditori s' ha renovat y es numerós, torna á proco-
nizar las excelencias del ungüent pe 'l dolor y á explotar de nou la venda dels canobeta.

Si 'l públich s' es refaibit, empran altra volta los jachs de
mans y procura divertirlo á despesa d' algun xicotet que

fa posar al contact ab l'ofertament de que li donarà una pesseta. Quan lo té a dalt l'apura: ah mill preguntes enganyoses a que l'altre no sap respondre, li com que li dona la pesseta y li escamoteja cent y cent voltas. Lo pobre xicotet tot es glori y fur a l'le pera veure quan serà seva la moneda. Per fi, lo curandero li posa la pesseta verticalment entre las dents y l'subjecta a la darrera proba: ha de pronunciar ben clarament paraules com per exemple: « *vey d'cargar mi arma* » sense deixar entrar la pesseta. Lo xicotet no pot fer las erras; lo públich riu y per tota paga aquell tocat tan sols s'es a vuyt quartos.

Mentrestant lo curandero s' es fet un bon jornal y si n'ó, se l'acurará de fer a la tarda, repetint la funció, després d' haver dinat tranquilament y pagat al dominiu ab los companys del café.

— Jo só lo gran home del segle — me d'eya un dia; y jo pensava: si no ho ets, ben bé me tens alguna cosa.

Agost de 1879.

NARCÍS OLLER.

PERA 'L PRIMER FULL DEL ALBUM

DE LA CONFERENCIA

NA MARIA DE QUINTANA

¿ Saben perquè a la rosa, ah tendra melodia
sentidas amoretos li canta 'l rossinyol?
perquè hi veu la bellesa que busca, y se extasia
en sos colors bellissims voluts al mateix sol.

¿ Saben perquè las auras de fresca regalada
de goig a sos peus jugan y la festejan tant?
perquè ans de despidir-se 'n les dona una alenada
del mian y per arum que escampa al seu voltant.

¿ Saben perquè a voladas corren, y pressurosas
s' hi arostan las abellas a la estimada flor?
¿ saben què es lo que niaban, mormurejant joyous,
quant totas la enrevoltan? La mel que porta al cor.

¡ Oh, poetes, a qui inspira la casta nina bella!
deixéuli aquí los ecos de vostre dolc llahut,
y com a la flor l'aura, rossinyolet y abella,
cantéuli la bellesa, cantéuli la virtut.

JUAN B. FERRER.

LA PLORAYRE

Orfana de mare — de naixença soch,
al rebre la vida — li causí la mort.
Quan al món entrava — ja vaig sentir plors,
plors que s' infiltraren — dintre de mon cor.
Per ço jo plorava — sempre nit y jorn
puig al mon tanta — entremita de dol.

Me diuhem plorayre
y tenen rahó,
ploravera n' era,
ploravera n' és.

Quan set anys tenia — man pare morí,
sola al món quedava — sense casa ni lliç.
Vestida de pobre, — rostre malaltís,
pel poble coïtava — per pocuer nodrir.
Moixonsets ditassos — que tingueren nu,
vosaltres cantàreu, — més, ay, jo plori!

Me diuhem plorayre
y tenen rahó,
ploravera n' era,
ploravera n' és.

Vaig set porquerola — quan aguí més gran,
dormia a l' estallic — y a voltas al ran,
més tanta tristesa — no 'm deixà jamai;
ja fés en manà, — ja fés en la camp,
sempre 'm veyan sola, — los ulls amaratats;
¡prens curiol me devan' — ¡que Deus ha les para!

Me diuhem plorayre
y tenen rahó,
ploravera n' era,
ploravera n' és.

Lo diuençge á ballar — anava 'l jovent,
d' haver de quedar-me — be 'm odià greu;
allí tota sola — ah mon pesament,
tenint conte á casa, — dant menja' als pallers,
preparat per mos pares — qu' estan en lo cel,
fàgriusas ruhentas — m' anafan coyent.

Me diuhem plorayre
y tenen rahó,
ploravera n' era,
ploravera n' és.

Lo Rector del poble — de mí 's compadi
y un jorn á l' iglesia — aixís me va dir:
— Tu la porquerola, — escoltam un així;
ja que ploras sempre — y tens para't trist,

¿ vols fer de plorayre — pel enterera richa ? —
jo acotant la testa — li vaig dir que sí.

Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploratera n' era,
ploratera 'n só.

Era herni de casa — tot un bon minyó,
vella una noya — no sent correspost;
un diarsenge a missa — se li trencà 'l cor,
ella 's maridava : — que Deu la perdó !
Lo cop tan fort era — que 'l poetà a la mort.
¡ Quí bagués sigut d' ella ! — ¡ No hauria mort, nó !

Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploratera n' era,
ploratera 'n só.

Jo plora que plora — en lo sen capçal,
all entre vuyt ciris — en los pots y bancha.
Lo Rector ja arriba — ab los escolans,
cantu las absoltas — y me din tot baix:
— De fé 'l peu ofus — l' hom r' ha arribat.
— ¡ No cal que m' ho diga — que he prou qu' ho faig !

Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploratera n' era,
ploratera 'n só.

Sortim de la casa — pera dül al clot,
los parents darrera, — davant lo Rector,
y dut per quatr' homes — entrarem lo mort.
Lo poetà que 'na mira — se diuhen de cop:
— Mirat la porquera — com fa 'l sumicó. —
¡ Ay, aquellas llagrimas — m' eixian del cor !

Me diuhen plorayre,
be tenen rahó,
haig de plorar sempre
mentres sigui al món !

Maig de 1899.

ARTUR GALLAND.

*Das gardals ab una expiga
no s' lo poden sustenir,
des galans ab una nina
no s' hi poden aventir.
Si s' expiga n' es grumeta,
des pardals s' hi sustindrán ;
al la nina n' es bonica,
des galans nix s' hi arindrán.*

DES Vari

¿ S'atura 'l sol en mirj de la jornada ?
 La torrentada 's pera , quan bruhola ?
 L' aucell que vola plega may les ales
 mentre es en l' ayre ?
 ¿ Y pot lo cor en sa llampanant carrera
 al pier que espera retreinar la brida ,
 y de la vida en lo camí sentarse
 d' un arbre á l' ombra ?
 Jamay ! que al udolar la tramontana ,
 com plena vana l' ànima n' es duta
 á fur la ruta á que 'l destí la dempna
 per eterna segles .
 ¿ De aix camí no trobaré les fites ?
 Pot se' hi hi escrites pe 'l mesquí que 's conta
 d' una esperança conhortants paraules
 que ale me donguen !
 Qui sab , si en ser del vilatj á la porta ,
 trobaré morta l' esperança tendre
 que 'm feu encendre en ganes tan ardents
 de entrar á dintre .
 Mei jo he de reposar , siga com siga ,
 pué la fatiga mon respir ofega ,
 perque esbatega com aucell sus l' aygua
 mon cor que estima .
 L' angunia 'm pesa , lo pesar me safa ,
 lo suor m' agafa , 'l trevolí no 'm deixa ,
 lo dol m' aqueta y aplanant les ales
 volo la terra .
 Darrera meu se queda la montanya ,
 l' aygua que banya la ciutat tranquila ,
 tot en la vila en ser de mit s' asloca ,
 moa ulls llampegan !
 May ses palpebres per dormir se clohuen
 que sempre 's mohuén , com la llum vibranta
 que les encanta ah colorines falses ,
 sempre més llucides .
 Astruga nas que surts , la vela mada ,
 del vent inflada , en mans de les estrelles ,
 y , feta estelles en la roca , trovas
 ja en l' arena ;
 Tu almenys la calma que desitjo gosus ,
 tu al fi reposas , y com més esheries
 tens , per haverles en son llit , la platja
 se fa més ampla .

Si en va d' un arbre n' he cercat la aoca,
may una roca trovaré á flor d' ayga,
hont retut cayga, tot saltant á miques,
mon cor que crema?

Tu que ets la roca de la mar ferotje,
vulgut rellotje que la mort senyala,
beneyta escala que al patibul puja,
amor de l' ànima;

Lliuram del afadich d' aquest viatge,
dónam la platja hont trovaré la culma,
bàixam la palma que 'la patibuls guanyan
á tots los martres.

Ja que de tant aymar-te 'l pit se 'm obria,
d' ets cor al sobre d'ú ta m' de gubre,
que aixís al rebre lo seu gel, hi trove
lo de la timba.

Vich en Agost de 1871.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELACROU.

*Argua de la mar beuria
per l' amor d' en Josepet,
argua de la mar beuria,
com més beuria més set.*

RAIG DE LLUNA

FRAGMENT DEL SEGON QUADRE DE LA TRAGEDIA

Los condes de Foix

Un jorn, ullá, per lo fonsal dels boscos
extesos en las valls de la Cardanya,
esperonant garbós son caball negre
un caballer venia de la casa.

Elm ni corassa d'aya, y de sa sella
penjava un cap de lop, sanguant encara.

Era En Ramon Roger, lo pare vostre.

Cap al tart era ja. Ja fosquejava,
y cabalcava sol, que quan un comte
de Foix va sol, va ab ell..... y es prou companya.

Mes ¡ay! que lo valor y la noblesa
ab los ardits y malvestats no casan.

Recullits entre ls arbres y las ombres,
homs involonts y assoldejats l'espavant
que allé, al agnyt per ell, posats tanta
son cuernich capdal, lo nenyon d'Aura.
Pres fou lo comte, y al castell lo duren
hont calze muns y ferros lo desavan.

Passada ja la mitja nit, quan l'hora
de sa mort amatenia s'atamava,
la porta veié obrir, y eixíat per ella,
com un estel d'amor y d'esperansa,
un rajol de llum que precehia

a una hermosa y gentil, guarrada d'aura.

— « Mon espós veí la mort y ja la vida,
digué a Ramon Roger Estela d'Aura.

« Gelós ell d'uns amors que ja passaren,

« per la manté en son cor odís que matan

« y jo, gelosa de recorts que creman,

« per tu en mon cor mantinch fo y amiansa.

« Vcs! Fuig! Com altre temps la porta oberta

« del passadis secret trovarás ara,

« y amarnat a l'anella l'cabell negre

« que avuy s' enportará al qui avans portava. » —

Y ell llavors li digué: — « Te donch ma vida.

« Escolta, donchs, mon sagrument ; oh danna!

« Ni jo ni la meua janya, tant com Foix duri,

« als tots ham de saltar en la desgracia,

« en peccas ò en perills. Pau a nos osos

« no dono Deu a manco a ma parala!

« Y si jo mori, las fills dels meus impetran

« socors un jorn, y als tots mes fills no amparan,

« jo de ma tomba sortiré llavors

« y compliré per ella, que un Foix no falta! » —

Açó se conta que passá entre l' comte

Ramon Roger de Foix y Estela d'Aura.

NICOLÀ BALAGUER.

*La má al pu
y la cama al llit.*

LA CANSO DE LA VERGE DE LA SALUT

(A VECEU POPULAR)

Allá ran de Collbató
n' hi há una hermita galana,
la Verge de la Salut,
be 'n té prou anomenadu.

Prop matins de son casal
per temps antich feu troval :
qui no sab abont, ja ho sabré
per sa set endevinyre ;

que una font, desde llavors,
d' ayguas fresca y regalada,
ja hi remoreja tot l' any,
malgrat al terrer secch y aspro.

Grans miracles que á ha fet
be 'la pregonia prou la fama ;
de sa hermita en los vells murs
son escrits als presentalls.

Qui hi ha patrat malalt de cos
la salut n' ha recobrada,
qui malalt d' ánima hi vá
ja se 'n torna ple de gracia.

Olivars, xuytes y espiets
morlan d' una set d' ayguas,
surt la Verge en profeso
y ho veu y les canals rujan.

Sa diada principal
ara pel dilluns de Pasqua,
que á beure 'l pa de la Salut
hi acot tota la encontrada.

Demati, dematinat,
ja hi arriban gran collades
d' Olesa, Bruch, Monistrol,
d' Esparguera y d' altres bandes.

Núms que semblan un Matx
tan xarrosos y palatins,
y fadrins del primer val,
y gent d' anys y barbetada,
á l' una má 'l panderet
ó 'l flautó ó la dolçayna,
y á l' altra má 'l castelló
plé de be de Deu que encanta.

Dolça música y bells conts
fan ressonar la montanya ;
l' alegría que ompla 'la cors
se torna ball de garlandes.

L' hermita sembla un pom d' or
tan plena de lluminaries ;
la Verge sembla que hi riu
entre mitx de flors y ruedes.

Tots los aucells de l' entorn
ja hi rellan ses passades,
menos un ruixivoler
que talmant sembla que hi parla.

— Jo que feta mon nin cada any
aquí hauré de la font santa,
jo que som lo guardià
d' esta hermita venerada ;
de part de la Verge m' ha dictades :
Salut, fills de mon amor,
que heu vingut a visitar-me.
De vostre recort piadós
jo 'n quedo molt emprendada :
fills de mon amor, salut,
y a reveure, a l' altra onyada. —

PAU BERTHAN Y BARRA.

Col·labori. — Illustre de Puente de Ibañeta.

RAN DE MAR

I

Tots dos ben juvenets encara, ell y ella, tots dos á la flor del món, tots dos amorosos, contents y plens de vida, seyan un' horaduxa demunt la blanca arena, voreta de mar, ran-ran de l' aygua.

Conversavan á mitjes paraules, callavan sovint y 's miravan. La conversa no era d' amor : parlavan de la barca que veyan allà lluny y dels peixos petits que 's menjavan les miques de pa. L' altra gent que hi havia també conversava y reya, un tros enfora.

La conversa d' ells dos no era d' amor ; però adessura una calçada de sanch jove los pujava á ses galtes colorides.

Les oncs ventan remorrejant, una y altra, rivetudes de blancs sabonera, redolavan y 's desfoyan demunt l' arena, y la detavan nota y llaa com un paper d' escriure.

Ell retrava l' arena ab el seu bastonet de canya d' India. Ella s' ho mirava y ab el meniguet de la sombrilla també hi senyava ratllos y estrelleres.

Ell mirá per tot lo redó ; va veure que ningú s' acostava, acalá 'l cap per no trovarse ab los ulls d' ella, y escribia poch á poquet : *T' estimes?* Ella s' ho mirava de cos d' ull. Ell estigué un poch y afegí : *sempre*. Llavors s' axecá totduna y se 'n aná un tros lluny.

Ella romangué tota sola ; al cap d' un poch alsé 'ls ulls per veure si la miravan, y escrigué just abaix, aviadet : *Y jo...* S' alçará un poch, torná á mirar per tot y acabá d' escriure : *també*. Totduna s' axecá y se 'n aná devorant sa març.

Ell s'hi acostà : y encara la Begia, quan arribà un' ona un poch més forta que les altres, redolà per demunt les lletres, y l'arena tornà a romandre neta y llisa com un paper d'escriure.

II

— Les oncs de la mar, redolanthi per demunt, esborraren aquelles paraules de l'arena. Vint anya que, com les oncs de la mar, han redolat per demunt mi, no les han esborrades del meu cor.

Quan mor el dia y mir el sol qui 's pon, me paria veure demunt cada navolet color de grana unes paraules de filó d'or que diuen : *T'estimaré sempre*. Y demunt cada navolet blanc com la neu, que hi veja uns confits de perles clares que componen tres mots : *Y jo també*.

Hi há vespres que no'm fan parir condormir, desficiós, tot solet dins el meu llit; y si arluch els ulls, veix una escampadissa de flamedetes incòndes y espiris de tot color que s'encenen, s'apagun y tornan à beillar; y apar que se'n componguen de blanques y carmesinas per ferme veure aquelles paraules : *T'estimaré sempre*. Y al punt en veix lluhir unes altres, color de cel y violades, que hi espiriteten devora elles, imitant una randa fina y clara que té brodada de diamants aquella tres mots : *Y jo també*.

¡ Benhajan les belles recordances de les amics primeres ; carvissins consola, dolus aromes de la vida ! —

M. ORRADOR BENMAGAR.

CANSO DEL SEGLE XIX

I

Xiscla estora men, farient calamita,
serpentejant com llamp del cel :
clama que soch beren d'alfronta,
que m'engendrà l'horrible infern.

Bé pots xiclar de nit y dia :
jo faré via somrient :
jo deixaré á ma gran fillada
goig immortal y honor immens.

II

Quan tressit 'l ho de la vida,
amba de Maig emporpes 'l cel,
y las alssaga, contemplantla,
me van dotar regular bo.

Encara sento na dolosa,
me 'l sento encara al front vivent
com tim estrella mudoforma,
com filla pura dels rosers.

III

¿ Qué hi ha qu' avuy na juvenesa
sia vitrajada fortament,
per la calumnia rencorosa,
per odis vils sens jou ni fe ?

De mon error guardant justícia,
sé la inmutible y justa llei :
« No hi há Deber perat en ombres :
no hi há deber hont mor la Dret. »

IV

Sí he desllurat de la ignomínia
un poderis gran estiment,
vall redimir joyas un altre
que la ingusticia consumen.

Duas famíllas serán una :
llur germantó m' imposa Déu...
No serás més inach arcumme,
dictat de Poble que en 'l vent.

V

D' enllà la mar vé un' alenada
de flors y palmes y llorers
que van brotar visquant mon pare
y ha engallardit un mon novell.

Sí quan la plocna marionada,
porta en sas alas la sement,
també ab las auras manyaguyas
vé un polsín d' or que ja no 's pert.

VI

Ardit jovent qu' ansós xuspírens.

per men cenom y men poder,
llangair no 't fassa l'anyoransa :
sias constant y seràs rey,

Quan la vençansa 't crida « ençera ! »
clacit més fort la santa veu
de l'Esperansa generosa
que 'l porvenir la rioler.

VII

Cap-dret avansa cada dia
vers l'ideal que ja entreveus,
fent onegar en mars y terras
signis de pau y de progrés.

La Humanitat no es pas un somni :
per' tota s'alsà la Vera-Cret ;
per' tota lo sol radiant se lleva ;
per' tots s'escampa lo bon temps.

VIII

Glaciesca 'l cor al contemplarlo,
brollin las sanghs ab nou dalé
y l'Homir s'aceti, en sa grandesa,
digne y honorat, llibre y creyent.

No 'm malehiu mirant encara
per fèrtils camps morta ignocents :
corderoquis la Tirania
y ma vellesa serà un cel.

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

*Alli dalt á la montanya
lo puput hi ha cantat :
—Quan les cabres tindran llana
les dones farán bondat.*

ENAMORAMENT

Era un dia de Maig. La llum serena
l'espessa ombra dels arbres travessava,
més esplendor donant als vells hermosos
d'aquell aploch de noyes qu' enjoyava
lo bell passeig d'estada deliciosa.

Tu eras la Reyna d'entre totes elles;
 de prou qu'ho conexas al callirre
 la mirada envejosa
 qu' al passà i davan totes les donzelles.

Tot front amurassissim
 coronava ta llarga cabellera
 que semblava frisar-se
 per rompre uns lligams, ab la dalera
 de caure per tu veno
 com una torrentada d'aygues negres.

Sí ton llabi mitj reva
 tou ell reya del tot, y al 'na' a tobar-se
 ab los uns boy caecos per la febre,
 al prebar de parlarte,
 la font de los meus llabis va estroncarse.

Sóis sé que d'aquell dia
 mon passament te té sempre á la vora
 y que de mon trist cor n' ets la senyora,
 y tu sí ho sabs, oh cruel robeyre mia!

Tos ulls, fonts de delicia,
 miralls del cel y de tan cor puríssim,
 margalits com la mar quan estás trista,
 y estrelles blaves quan estás alegre,
 tos ulls de foc vivíssim
 qu' unes vegades jugan y altres parlan,
 son tant teus, donsa noya,
 qu' en ell, en sa llum pura y sossegada
 sembla qu' hi tingas l'ànima ençarnada.

A sa mirada dolça
 mon cor assoleyantissi
 y mos ulls abormentissi,
 com si m' alimentés d' Abril, esclata
 l'amor per tot mon ser y m' arrebatu,
 ¡ Què no duria jo! que no duria
 per un esguart dels teus, hermosa mia!

Ta boca aponcellada
 teta de rusa y mel, teta amorosa
 sempre que parla ab sa tonada hermosa
 un xarruteig de rossinyols l'alegra.
 Oh! y quí bell ha de ser-ne
 heuren una conversa filagarsa
 quan, encesa d'amor y de dalera,
 va entrobriant-se sea portes vermellanques
 tota armanit, com un clavell quan s'obra!
 Mija vats daria.

perquè ab ella hi digueris, tendre soya,
una garula sols que jo 't diria!

Tes gaires petoneres
de lliri blanc, clavell y setella,
quina florida més gentil que tramben
tan de nit com de dia!
La neu d'ivern que tota flor mustiga
y 'l sol d'estiu que tota flor fecunda
no hi poden res en la florida eterna
de tes gúlfes en casta primavera.
¡Oh, diries si podia
ab mui lliris no més arrilhar-me
una besada sola, rosella mia!

Y quan en la nit para
en ta cambra pollida
à la pàlida llum de cera blanca
vas desfeint de ton cos la vestidura
que tants y tants tresors encloen avara,
y sobre 'l lit te llesseis, com més nua
més vestida de gracia y de bellesa,
à les hores quan ja la son te creua
y, sobre 'l telum dels amors estesa,
ton pensament se perd en altra vida....
à les hores, gentil poncella mia,
per un pensament sols, que no diria!

J. FRANQUESA Y GOMIS.

PRESENT DE PAGSE SURT CAR

Un pagès va fer lo present d' una llebra à l' Hodjà, y
aquést lo rebé ab molta amabilitat y junts menjaren á taula
la llebra ab sopa.

L' altra setmana torna 'l pagès á casa l' Hodjà.

— Quí son? — li pregunta.

— Sò l' home qu' us va portar la llebra.

Y ans d' acabar, ja 'l feu entrar al menjador.

L' altra setmana 's presentan tres ó quatre pagesos.

— Quí son? — los pregunta.

— Som los vehins de l' home qu' us va portar la llebra.

L' altra setmana comparix tot una colla.

— Quí son? — los pregunta.

— Som los vehins dels vehins de l' home qu' us va portar
la llebra.

— Entreu, entreu. — les respon l' Hodià, y 'ls posa á
taula una escudella ab aygua clara.

— Qu' es axó? — digueren tots al tastarbo.

— Jo us diré: es lo caldo del caldo de la sopa de la llebra.

(Traducció del senyor.)

L' ULTIMA CARTA.

Al escriuret l' adau de despedida
fins la ploma en mon dita me cava por:
sembla un panyal assedegat de vida,
y, malgrat mon voler, me signa 'l cor.

Y es que sé prou que ab esta carta meua
vers tu mon esperit te de volar,
com faig del nit, que abandonat hi arca,
l' últim aucell pera may més tornar.

No 't culpo, na, de que l' amor me neguis;
per confundes ab tu mon cor, que te!
¡que bo ha d' esser aquell á qui t' entreguis!
à qui estimis fins jo l' estimaré.

Véuret feliç y esposa enamorada,
vet aquí 'l goig de mon torment per tu:
no t' enugi 'l saber qu' ets ma estimada;
llevat de Deu no ho pot saber ningú.

Per so en la fosca seguiré tos passos,
sempre sol y de lluny, trémol d' amor:
tu no 'm veuràs y t' obriré mos braços,
y t' cridaré ab los llavis de mon cor.

Si un jorn te contin que he deixat la vida,
gòsar no 'm cregas de la eterna llum:
ma carn serà dintre la pols dormida;
mon esperit volant en toa perfum.

Seré en la flor que en tos cabells s' ampari:
en las telas que alimuen lo teu cos;
sobre la creu que t' penja del rosari,
y fins en los petons de ton espós.

Si tinguesses un fill y se 't moria
¡que dolé que fora un tos sospira volar!...

confortantme ab tot pïor, sobre ell cauria
tes llabís tremolosos á esperar.

Llavors m'era esperit altra vegada
cercaria á mes ombes balçs de irat,
y en l'ombra ab ell, oh dona benaymada,
s'entraria en lo cos de ton fillat.

Y cantantli cançons lo posaria
dintre del pit, hoit era lo meu cor :
—Ja tens bressant, fill meu, — jo li diria : —
endormat fuis que torni la claror!...—

Ay si fos cert ! A vora 'la nostres coscos
tu vindrás ab lo plany que t'estremeix :
ton fill sentint s'remostrará en més coscos
y 'm creuará que tindrà cor y que 'm glateix !

Mes no vull per mon goig véure't plorosa ;
diga jo los dolors paig soch l'esclau :
siga mon cor la càrrega enutjosa
que s'tira al mar alleugerià la nau.

Vójat feliç sens ombra d'amargura,
sens la memòria d'un est amor senzill...
rodejat lo teu ser de la ventura
que vol via pobre mare per son fill.

Guarda esta lletra si no t'aura agreuís
perquè á un espós la dingsas á llegir :
y pots dirli besantlo sobre 'la llabís :
era d'un foll que foll se va morir.

ANGEL GUERRA.

LA SIVELLETA DE PLATA

— Si 's volguesses casar' ab mi... —

I

Escolta, nineta esquiva
no fujes com una dayna,
que quant més de mi t'allanyas
més m'arrencas cor y ànima.
Nina de galtes de rosa
y de boca com la grana

que sembla un clavall encà
quan l'ori-leri se bada ;
la de les dents com la llet
y de les trenes daurades
y dels ulls purs com lo liri,
liri blau de lausantanya ;
¡ que n'ets de xanosa , nina !
nina , ¡ que n'ets d'estimada !
més que de la terra l' sol
y més que de la mar l'aygua,
més que de la nit la luna,
més que del anell l' anell
y més que t' han estimat
tots quants t' ho han dit ans ara,
¡ Perque volent tant jo ,
tu m' ets d'esser tan marda ?
si 'ls sospits fossen grillons,
ja 't nindria engrillonada.
Si 'm vulguesses escoltar...
va de ben no es cap rondalla,
per la lira 't compraria
la civellana de plata.

II

Escolta si 't plau , donchs , nina,
y 't diré lo que té manca,
que encara que tot te sobra
tincà doli's de faltar-te.
Jo 't miro de cap a peu
desde la cleva a les plantes
ningú hi troba à-mancir res,
res per mi... colcom hi manca.
Jo veig tes tapins brodats
y les mitxetas revades
que estrenyen tot glassat peu
y apretan t' ayrosa cama ;
tot faldell virolat
y tot devantal en randa
ab lo lisset ab que lligas
ulls y cors dels qui t' esguardan.
Veig lo pipó de vellut
que t' escam deuant la fada
ab es maneguem curta
aprop del colze enflocada,
y t' argentada creulada
que deuant ton pit se branda
y lo ret t' engrana.

y la caputxeta blanca.
 ¡ Qué n' es de bell lo teu trajo,
 nina florida y galana!
 ¿ quia es que fa lluhir més
 á les dones catalanes?
 Mes si haig de dir lo que sento,
 pera mi... calcom hi manca
 y es... raja, que t' ho vull dir:
 la sivelleta de plata.

III

Escoltam, níteta, escoltam
 per la darrera vegada:
 lo teu trajo molt m' atreia
 y 'l qu' ets tu molt més encara.
 Mes l' envejada sivelleta,
 la sivelleta de plata,
 essent tan bella, trob jo
 que á tes manegues hi manca;
 puig ja sabs que la sivelleta
 en la terra catalana
 n' es l' augeyolat joyell
 de les dones maridades.
 Ab tanta miradora com tens
 quan sarts á ballar á plama
 y ab tanta que n' arrencas d' ells
 quan giravoltas y passas,
 ab tanta de fadrins que 't trechen
 á puntejarne sardanes,
 ab tant d' alegría jovent
 que d' amor cobles te canta,
 y ab tanta d' herous que 't festejen
 y per tu fan la passada,
 ¿ com es qu' encara no portas
 la sivelleta de plata?
 Ah! ja ho sé que n' ets d' equijas
 y tant com d' hermosa, isarda!
 Mes si escoltarne volgueses
 y no 'm donguesses... m' esglaya,
 quan engany vingués la fira
 te compraria fustaga
 y la sognilla d' or ñ
 y de pam les arrecades,
 y tots los joyells de núvia
 te donaria, ma aymada,
 y ab tot l' amor de ma vida
 la sivelleta de plata.

AL ROSSINYOL DE LA SAGARRA

DE FRANCISCO VIEIRA LARREA

Desde 7 jorn que tu cantares
fins que 'ls altres t'han respost,
cu lo Parnàs de la patria
no ha oïet un trist raig de sol.
De las musas catalanas
fou ton cant lo dèrrer mot,
cu lo cel de nostras glorias
al linar lo dèrrer jorn.
D' allavors ha estat nit sempre
y han regnat autes y corfas,
fins avuy no torna 7 dia
à guaytar per l' horisó ;
mes, tantost ses coloraynas
han dut l' alegría als cors
y del frescol de sos llabis
l' aube , n' ha vesut à doll
per las flors, per lums y savas ,
per los rius, vula y amor ;
d' aucelleis de totas menas
s' ha aixecat un espès vol ,
que ab armònics cantadus
de veus dolças y bells tons ,
à ton niu desert se 'n venten
moguts de agradós recort ,
per veurer si encara l' eco
guarda de tos cants colom.

Siga hont siga que volesses ,
Deu te dó gloria y repòs ,
Rossinyol de la Sagarra ,
bon Rossinyol.

Del llenguatge ab que solien
omplir d' alegría 'ls cors ,
la nit , per mas que ha estat llarga ,
no ha cegut la inspiració.
Ha esclahit durant la fosca
un desler de llamps y trons ,
y aucelleis d' urpa homicida
han engrapinyat per tot.
Mes, com lo que del Cel baixa

sols ell acabar-hi pot,
han passat las aus ferotges,
truen y thump, qui sab licat ven?
y avuy las novellas erias
esbruy de sa inspiració,
en aquell potent llenguatge
que fa varca fer més dolç
prenant nota à la cordina,
expediment mol de las flors,
demanant sospirs als ayres,
murmulletjos à las fonts,
à l'istant sa tendresa,
à la joventut sos guigs;
y per fer à quants l'escollan
botrer las alas del cur,
sas gales à la natura,
son bocables al amor.

Siga boni siga que voletes,
Diu te dón gloria y repòs,
Reasnyol de la Segarra,
bon reasnyol.

Darts de verinosa punta
volgic l'ansarte la sort,
à tu que siegres llobanias
per tots, vas tenir tant sola.
Cassadora fou la etrepa
vellant sempre prop del bosch;
primer any que t'encorjares
à xirar d'ell, curà ton vol.
Malchidi de l'heu siga
la mà que farir sols pot!
no disfrutari ni un hora
de la herencia dels que ha morts!
Sol solat, entre l'brancatge
amagares las tristors,
planyent del mal car dels altres
mes que de tús propis dols;
y desde l'heu abocant
per cridar à ton entora,
perque vejessen morirte,
si he envejat, no envejés,
als companya de tas canturries
com tu enamorats del sol,
cantant los ulls aclucarés,
cantant vas partir del món,

cantant uns amors que sempre
serán doll d'inspiracions.

Siga hont siga que voleuies,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon Rossinyol.

De ta serena consciencia
mirat tes cantades son;
en aquella l'aoi hi brilla,
en aqueix palpit l'eng.
Més amich d'espays y boscos
que no pas d'encreials d'or,
no surtí may de tos llabis
res que ben fill teu no és.
Llibertat los cels van darte,
vol altiu la inspiració,
sigue ton llenguatge indúctil
à merçar adulations
y perxò, tot y ser curta
la estada teva aquí al món,
mentres Catalunya visca,
de tu 'n guardará recort.
Màrtir per ella caygueres
ans que renegar son nom!
sa llengua sonà en tos llabis
dins la cort de sos ayons,
y á tu y ella us malheriren
cobartment y de traydor!
més l'ohlit matà á la envaja,
y la patria y tu vins sou,
que encara avuy Catalunya
porta ala llabis lo teu nom.

Siga hont siga que voleuies,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon Rossinyol.

FRANCISC URACH Y VINYETA.

*La llengua no té ossos
y 'a trenca de molt grossos.*

UN JORN A MIRAMAR

Des tra, Chetou, banelletos
s'hi bren tots.

I

Aquí, al peu d' era cova santificada per l' estatge del indit Ramon Llull, a l' ombra dels pins verds y de les florides oliveres, podré escampar la vista al meu entorn, y ab sant plaer que l' esperit y el cor conforta, apuntaré en lo libre de mes ditxoses recordances la festa que se fa en era diada.

Mirau, just allà baix, les boyres que de dins mar se leván; mirau com encavoltan l' oratori que fa pocha anys s' havia derruït; mirau la porta oberta de bat a bat, l' altar y ses imatges, rellíquies y nous ornaments guarnits d' argenteo-
ria.....

¿Quí obra aqueix miracle? Tal volta la fi dels poderosos mallorquins s' es revivuda? ¿Quí es que del estret tirony que conduïa al antich temple y col·legi n' ha fet una via ampla? ¿Quí es que ha replegat los ossos dels virtuosos cenobites que hi lera penitencia y los ha tornats a s' esbucada tomba? ¿Quí es que mes enllà obri un hostal pera donar posada als peregrins que venen a invocar la Santa Trinitat?

Es un Restaurador que Deu envia, devot de Mestre Ramon Llull, fill de monacas, amic de la Ciencia, de cor noble y d' elevada pensa. Ell es vengut de terres llunyas a visitar Mallorca y s' es establí demunt aqueix penyal honrant les nostres olvidades glories.

Per axó avuy la veu d' un glossador fill de la terra gosa dirli: En nom de les virtuts celestials, benvingut seas!

II

No veis aquell axam de pagesia que de per tot aculla? Sentia l' alegre repicar de la campana? ¿Alont vá la processó que p' el coster, a poch a poch, s' en munta?

Los solitaris ermitans han devallat de ses pobretes cel·les; plantosos mariners, vestits de blau, desde la platja puján; l' honorable Ajuntament de Valldemossa també arriba, y els sacerdots, cantant la Lletania de la Verge, ab creu alçada l' alainar travessan.

* Inscripció que porta la coberta de Triunfo.

La fresca y clara font del benivrat Ramon, ruïant seguit y ab delitós remot, els pollars rega; les paumes dels fassers sens aturar fan reverència; estepes y ginestets, romanins y garrarres badan ses florettes; y els passarella y rossinyols rellan guaytant per dins les euries.

Perquè tanta alegria; perquè puja lo poble tot euhant al cim de aqueixes roques; Perquè han plantat la Creu demunt esa coveta; Perquè l'han benchida; Perquè tantes pregaries?

Per fer santa memoria del Savi mallorquí que tot lo món admira; per testimoni de que encara dura la Fe que predica aquell Màrtir; pera donar exemple als qui deurian estimar sa patria.

Ay Mallorca, Mallorca, pren llum de Miramar!

III

A l'hora d' ara sols arriba fins aquita penyol un eco llunyeda del soroll que s' mou a dins la casa. Lo ball ha començat. Les joventutes que avuy han tret ses joyes y ses cordoncillos, fan parelles ab los fadrins que per esposos elegxen. Lo so de les guitarres y de les castanyetes, la veu de los qui cantan, y les xerrades dels vells seguts sobre els pedrisos, tot demostra lo guig may vist que senten ses corets senzills.

La nit s' en ve ennegrehint lo vel morat de les montanyes y el vert mantell del espès boscatje; lo cel net de niguils se fon ab l'aygua de la mar, y a poch a poch se brufa tot d' estales. Dins l' oratori hi crema la promesa llantia; y a cada vorera dels caminoyets, demunt l' herbey, s' encenen les lluhernes, viventes alimares.

Quantes voltes la naturalesa s' ex adormida d' ençà que aquell Ingeni il·luminat, ab esperit de foc, aquí vel·lava contemplant a Deu ò componguent s' Art Magna, plorant son Desconsol, ò confagint el saboris cul·loqui entre el disacot Amich y el tandre Amat!

Quantes voltes aqueixa mar s' haureu entrellat en l' aspeu costi, d' ençà qu' Ell la passava y traspassava, encis d' Amor dixi, menyspreant sa furia!

Sis segles que fugiren esborrant arreu noms y memories han respectat y consagrat la seua; el temps ha fet justicia.

Es tart y m' en hauré d' anar,...

Adeu, floch benchit! Si un jorn è mon enteniment li

manca la fe ab que replandeix; si de mon cor fos escabrit
l'amor que hi ha; si de mon pit minvats lo sentiment de
patria, tornaré aquí per recobrar tan nobles y preuades
forces.

Per bon recort m' en donch una floreta; jo vull que sia
oferta d' agratut votet perqué salsi acceptarla.

B. FERRÀ.

Miramar-Ciutat de la Sena, Trinitat.

A EN FRANCESCH MATHEU

estrola

Si'm demostressis los tresors riquissims
que l'Indic mar diria sas entranyas cris,
y de Golconda ls diamants purissims
y d'or y argent quasi lo miner tota
dins los coquets immensos de Nevada,
millor que versos ara t'c donaria.

M' has despertat en hora malhaurada!
d'afanya l'ànima, en mitx de las dolçuras
d'un somni de dos llastres, oblidada,
de l'arpa traurer per sola notes dures,
accents d'enutj, veus de disgust y pena,
mes no cadencies ni harmonias paraa.

¡Perqué m' has despertat! ¡La pobre vena
de la fonteta humil manca tal volta
al capçalós torrent que tot s' ha emmena?

Y qu' es en mitx de la corrent revolta
l'eco perdut de mormullant fonteta?

¡Ni qui entremix de la retxada escolta
lo trist Ac-tis de la suau goteta?

Té l'egarech Cantor la lira flúida
y la flon ja no ambiciona del Poeta.

Cada cosa a son temps. Vol la maduixa
la Primavera; vol la clavellina

l'arba de Maig que sa corola raija;
y la perdüa, que cotxejaant matina,

lo sol de Juny que per son riu la palla
y la gèrmens dintre dels oubens combina.

Gosa l'guorrier pensant en las batallas
hont son valor acreditá sa mida,
y en conservar la sella y las morrallas

del cavall que volgeva en l'ambestida;
mes quant l'espasa ja ha penjat, discorra
sols la manera d'allargar la vida.

Lo tingué, Francesch, per l'himn en vil no conta:
si 'l cor del Poeta 'l foch del geni guarda
de la bronxa del temps, que tot ho esburra;
si son espit la lluyta no acobarda,
quant ha passat la joventut ardenta
no se 'n recorda que de tarde en tarda.

Devant d' aqueixa joventut valenta
que del Pernís ja tota los cims corona
y 'l foch sagrat manté y la flama sumentia,
ha de cillar aquell que un blasmons
freixos florery, ni porta en sas empreses
fios dels ultims torneigs de Barcelona.

Gosa l'espit tot admirant las proesas
dels novells lluytadors, y la animada
literaria llepó, que les grandsons

de Grecia y Roma, á nostra pàtria armada
promet resuscitar. ¡Ditxós qui veja
lo gran jori de la nova Olimpiada!

Ja 'l rich present á tot lo món fa enveja
de nostres lletres; y las ombres vagues
d'Ausias y Aribau, que 'l vent passeja
per los espays, de Dante son germanas
y del Petrarca; herores de la gloria
semblan avuy las Muses catalanas.

Vassalla de remença la Victoria
d' ellas vol ser, companya la Fortuna;
demà sa anhel fies será l'Historia.

Un jorn del temps la cre que tot ho enruna
respectará 'l passat; las nobles ruinas
qu' avuy nos mostra en nostras nits la lluna,
gloriosas revelarán; las barretinas
lo món admirarán; moda *derrota*
serán nostras ayrosas mantellinas.

Y si es aquest l'edecur que espera
á nostras portas; si tu ho creus, he fora
desitj de destochá 'm tanta quimera

com joan, Francesch, per desperá 'm tant d'hora.
Deu anys, no més, feya ara que dormia,
y llàstima Francesch, de cur l'implora,
espatyllantec 'ls ulls, la muni mña,
que ab lo repés e' ha anat tornant senyora
y seguir ja no pot te fantasia.

PERR A. VENTALLÀ.

Torres 25 Setembre, 1899.

*Lo bon pastor
tot l'ovella y no l'esborra.*

SOLETAT

¡ Que 'n costu, oh Deu meu, de llàgrima,
 als que de mi estan aprop!
 si es lo meu pitau de penas,
 font de dolors lo meu cor.
 Abegallat de tenebras,
 trist, vaig sent via pel món,
 trist y portant per companyas
 un negre aixam de recorta.
 Lo sol m'escalda la cara
 y may la llum veig del sol,
 y porta flors l'estiuada
 y no puch veurer las flors.
 Ab quina enveja m'aguayto
 carar la tassa pe'ls morts,
 y ah quin pler m'hi llessaria
 perri podrirme al seu fons!
 Entant per ells algu prega,
 ploran per mi ab amargor
 gent a qui he obert feridas
 sense pietat en el cor.
 — Camina, nua veu me crida,
 no pares may, nit ni jorn,
 jubeu errant, y no esperes
 trovar la Mort per consol. —
 La soletat que jo cerco,
 Deu meu, no la trovo enloch!
 lluytas vivint entre 'ls homes,
 y ah ma conciencia estant sol.
 Se prop meu adolan feras,
 s'ompla de joya mon cor;
 si canten aucells, s'esglaya...
 donauli espinas, may flors.
 Tants anys que pel món faig via
 cercant soletat per tot,
 si entre 'ls vius no puch trovarla
 ja la cercaré entre 'ls morts!
 ¡ Perdó, oh Deu meu, jo 't demano
 davant ta creu, de genolls!...
 Quina soletat més dolia
 parlant ab Tu trava 'l cor!

EMILI COCA Y COLLADO.

A LA SENYORA DONYA A. A.

EN LA MORT DE SON FILL.

I

- Nublets d'or y de grana,
nubols d'argent,
que festejan amorosos
al sol ponent;
¿perquè no us dura
la color pura
del vel lluent?
- No vol Déu que'n esa terra,
niu d'impuress,
dur la bellesa;
s'imatge hi naix y mor en un moment.

II

- Delit de les matinades,
llum de consel,
no més de veure't s'imagi
lo negre del;
si ets tan hermosa,
¿còm tremolaa
fujes del sol?
- Son ull ab ardent mirada
mon joy fondria;
tota alegria
en la vull de triador es un breu vol.

III

- Falaguera aura que passes
vessant olors,
que sura oreta una portaa
sons y ramors;
¿perquè tes ales
tan prest acalas,
nunci d'amors?
- Encara les plers no paxen
y ja finexen;
sols permanexen
en la mar de la vida les marors.

TORNADA

Se fonen les colors riques
dels nubols d' or,
del ull del sol la llum d' anbu
fots y té por;
l' aura manyaga
nos afalaga
y sapta mort;
tot lo gur la terra enjuga,
puix Deu ha crida
sols perquè sia
la gloria lo desitj de nostre cor.

ENDREÇA.

No plores, mare, no plores
lo teu fill mort,
anch que fos per tu bellesa,
pler y confort;
del cel la via
feu t' alegria,
y en lo deport
hont tota pura habita,
en ta ventura,
viu t' hermaneta,
y allà per sempre hi viu lo teu confort.

Abell de 1873.

THOMAS FORTYEA.

Qui vol d' casa no 's mulla.

LLETRES

Y donchs, amor, encara no ha arribada
l' hora aquella qu' un jurà me prometeras
d' ajuntar nostres vides, cum ja ho foren
y ho son encara avuy les nostres ànimes?
Oh, amor dels meus amors, si encara serves
dintre ton cor la fe que vas jurarme,
lo talam ja està a punt y en ell hi vetlla
l' Hymeneu sempre a punt de benehirnos.

Per tu he bastit al peu de la muntanya
mon casal, niu d' amor si tu velgues; he
una horta 7 volta ah fruyterars esplendits
que ja ab sa flayre desde lluny convida,
y ombreja son llindar la pampolada

d' un vert parral , però que allí hi sentejex ;
 un bon punt forca dins , oh amor del ànima,
 saltirament vindrà à ton encontre
 la parella de tórtoras novelles
 que ja sans ventret' desde lluny anyoran
 lo llit qu' entre tos pits han de trovarse.
 Allí les hores quant lleugeres corren !
 y al aprop teu com més m' hi correnan !
 de sol à sol , oh amor, de les teus braços
 als quin gots pregoner me miraria
 mig claus los teus ulls y abandonada
 ta abundant cabellera , à tel cobrint-me
 com al Cèter cobreix la roja pàrpura,
 y somriuent tal com li va aparèixer
 als ulls de Mars la ennamorada Venus....

Mes, à qué fantasmar ? quants colps à males
 totes les nits pensant quan s'ha de sa,
 la solitut del llit , que m' embruna,
 altre colp ma dissort me fa xevinenta.
 Oh , si llavors com l' esperit hi vols
 euvers à tu men cos voler preguisse....
 mes impotent me sent en l' hora aquella
 y revolant-me com à full en l' ombra
 tots los torments d'esobro men me sento
 de Prometheus format sobre la peya.

Ja es hora, amor, si encara avís puch dirte,
 que à mi pregarics lo teu cor s' ablaní ;
 perquè sino tus juraments d' un dia ?
 perquè tos vots , si havias de mancarlos ?
 acés soch jo de ton voler inlignar ?
 esser mereto atormentat com Tàntal ?

Aguayta : ja per tot la primavera
 lo cingle desunyir, de sa hermosura
 à tots ne fa present ; en la quintana
 han puçat les primoces virrades
 d' aucells enamorats, la font s' espala
 remorejant y pels espays diraga
 peüerna d' or.... Felts jo si en tal hora,
 aytal com fa la terra , ma mestressa
 suara esqocera , à mi precha volguda rendirte,
 si altre colp en un cor reascolada
 la flama ardenta qu' abranda son ànima
 y à son calor sonentia la congesta
 qu' ara cobreix son cor, volgués mostrarme
 per mos ulls més hermosa primavera !

R. E. HASSEGOO.

PARLAMENT D' EN FREDERICH MISTRAL

ALS FELIBRES CATALANS

al entregarlos la Copa d' or segons cànchels offers per la Felibritat
Xanipèlhar 24 de Maig de 1875.)

Senyors y bons amichs, fa deu anya que 'ls trovadors catalans y 'ls trovadors provençals s'argollàren un jorn, à sol-ixent, en lo turó més alt del Montserrat, aquella superba montanya qu' es lo mont Senal de la vostra terra.

Y llavors, als primers ratxs del sol que foguejava, llavors, comoguti y emportata d' un benestar diví, plorant de gots, nos llenàrem los uns en braços dels altres, y de cara al mar que una Marsella à Barcelona, cridàrem als quatre vents: Visca Catalunya! Visca Provença!

Y vosaltres, com recort d' aliansa literaria, nos donàreu la Copa que d' allavors sem passar de mà en mà en nostres festes felibrenques.

Avuy tornem à trovarnos, felibres de França y felibres d' Espanya, en lo Peirós de Montpeller, y portem encara al fons dels nostres cors los mateixos sentiments que fa deu anys nos animavan.

Ab axó, en memoria d' aquestes belles festes y del renovament de l' amistansa antiga, nosaltres avuy vos oferim solemnement aquesta Copa felibrenca.

Un de nostres antichs reys, lo bon Renat, que 's firmava comte de Barcelona y de Provença, diuhen que bebia en un beyre de cristall púrat, qu' un noble artista li havia fet.

Y dins d' aquest beyre l' artista hi havia pintat à Nostre Senyor; y al fons de tot del beyre hi havia pintat la Magdalena; y en la vora del beyre hi havia escrit aquest versos:

Quan bèn béura

Diéu veira;

E quan béura de touto soua aleno,

veira Diéu à Madaleno.

Aixís també, senyors, quan vosaltres faréu passar aquesta Copa en vostres festes patrials, aixeula coratjosament y huydeula sens respirar; y al fons de la Copa hi trovareu la senyal de nostre larch combat per l' enallistiment de nostra lengua mare, y hi veureu lo signo de les nostres alianças.

Y quan los vostres fills vindrán à Provença y veurán la Copa dels felibres, y quan los nostres fills anirán à Catalunya y veurán també aquella Copa felibrenca, 's dirán.—Forém amichs! siém sempre amichs! perque 'ls nostres pares eron amichs!

A LA REINA DEL CEL.

Virgo Potens.

¿Què puch, Verge oferirta, — si res val mon voler,
y men cor, sola prenda — que tinch, sempre fou teu?
Si vols de jo y tendrosa — tresors, te ls donaré
que d' això n' en so rica — y tu 'n poch fer present;
més, *Verge Poderosa*, — emperatris del Cel,
¿qui etern homenatge — tot lo creat rendeix,
¿qui los cors dels justos, — ah sant reculliment,
amorosos afectes — t' el·leven ab lo encens
qu' en aromàtics núvols — puja a besar tos peus,
¿com pots voler, Ragana, — lo pobre oferiment
de una ànima qu' esclava — encara del mon es?
¡Ay! los dons que 't consagra — lo meu amor ardent
en mitx de la foguera — d' est holocaust immort
que té lo Empir per temple, — per altar l' Univers
y per august Pontífice — l' esperit sant de Deu,
son tan sols com guspirs — de algun fech mal encés
que per los ayres llueix — un breuíssim moment.
De la miseria humana — com pots los dons voler
tu, electa entre las donas — per *Mare Omnipotent*
de la Divina gracia, — del home clar estel,
regina de la Glòria — y terror del avern?
Tu que tens chers seràfics — que llohan ton poder,
y ab lo sceptre del Orbe — y la amor del Etern
Tens quant en Cel y terra — haje ó hi pot haver?
¡Oh *Verge Poderosa*! — flor florit d' Israel,
descansar á ta ombra — desitjo ab sant dalt,
y las mateixas ansias — ab que 'l perdut viatjer
desuja la frescura — del oásis del desert;
perque jo t' am' María, — ab amor més intens
que á la sol de mitx-dia — l' arbre de glas cubert;
jo t' invoco plorosa — com, belant lo anyellot,
crida á sa dolça mare — quant ben lluny d' ella 's veu,
més recordant los cànchics — de lo Profeta Rey
que ab armoniós psalteri — nos diu que ton poder,
divina Salomón, — més temible y fort es
que de hist en batalla — los esquadrans guerrers.
Mon amor se concentra, — mon flach entenimen'
vol llohar-te y no gosa, — conturbat s' extencis,
y com xuta que sobre — la llum del sol sorpren,
més debils ulls s' aclucan — y mon llahi enmudeix;

puig per florir la glorià — sols l' infant té accents,
 no la humana criatura — que transformar son sér
 donria en la purma — de lo arcàngel Gabriel,
 quan del Veró sacratissim — misteriós missatger,
 salutació admirable — se dirijí se vení;
 mes com Tu ets poderós — al igual de ciement,
 y de tot domini — escut sagrat y form,
 als la dolça esperança — que 'm fa sentir la fè,
 á mirar la grandesa — humilment m' atrevesch
 perquè encara no cías — regna Omnipotent
 y ja vols munt de cadens — que la vent esborgeis,
 com en la cim del Gòlgotha — lo Criador Excel·s,
 de la humana missa — mare amorosa 't feu,
 Joh Macé, Mare mui l' — fe te clamaucia crech
 qu' escutaris plorosa — mon cor, que desfalleix
 del combat de la vida — en la lluyta cruel.
 Y arxís podré anipou — adorar-te feycor,
 cremant alè y mirra — en la rich pebeter
 que darran t' éen sacre — lo perfum despende
 en mire de la foguera — d' est holocaust immens
 pue té lo Empie per temple, — per aliar l' Univers
 y per augus Pontífice — lo esperit Sant de Dèu!

MARIA JOSEFA MARIANÉS DE GONZÁLEZ.

*De lo que 'ls alla no veuen
 lo cor no 'n dol.*

LES BARRES DE SANCH

Gims son palau de Valldaura
 trist estè Jofic 'l Pelós
 mirant son escut que penja
 d' un feix de llanses y estochs.
 Los caballers se li diuen:
 — De que estàs tan neguitós?
 — De veure ma adarga llisa
 com un llibre sense mots.
 — Llisa n' es la vostra adarga,
 mes té 'l camp de plata y or.
 — Be té 'l camp d' or y de plata,
 mes es un camp sense flors.

Mentre's diu rixen parpules
 una certa n' ha desclós ;
 la lletra n' es del gran Carles ,
 lo segell d' emperador .
 « Los normants entran á Frana ,
 ajudáums 'l meu nebot ,
 que si vos me dau ajuda
 cada brau valdrá per dos . »
 Quan les lletres son llegides ,
 — Caballers, anemhi tots . —
 Ja s' en calen 'ls caparons ,
 ja s' en volen cap á Fransa ;
 bon camí que Deu nos dó .
 Quan lo camí se 'l acaba
 se 'ls comença 'l treball fort .
 Carles Calvo està en batalla
 y 'ls normants li peenen lloch ,
 com un mur de ferro verga
 avançant cap á nuli jort ;
 rajan sanch destrals y llansas ,
 les bullestes rajan lloch .
 A la primera envestida
 la mur de ferro se romp ;
 los normants van de recoles
 per escapar de la mort .
 A la segona envestida
 no s' en veyá cap en lloch .
 Los francesos se preguntan
 qui es aqueix batallador ?
 — Lo comte de Barcelona ,
 lo comte Joife 'l Pelós . —
 La darrera de les flutats
 l' ha ferit a prop del cor .
 Ja l' en entran á una tenda
 que prengué á 'ls normants traydors ;
 lo primer que l' hi visita
 n' es Carles emperador .
 Carles mira ses ferides ,
 ses armes mira 'l Pelós ,
 tot mirant les seves armes
 sospirava de tristor :
 — No sospirau, lo bon comte ,
 moo metje arriba tantost .
 — De les casres no m' en sento ,
 sols me sento del honor ,
 puix en lo camp de la guerra
 per mon escut no hi hâ flors .

— Si l'teu escut n'está sense,
ton pit n'está vermellós.
Posa 'ls dits en la ferida
los passa pel escut d'or.
Si l' comte Jofre placava,
caduna plora més fort,
mes ses llàgrimes de pena
ja són llàgrimes de goig.
— Gran merces, lo rey de França,
gran merces, l'emperador.
Si no puch tornar a véureus,
Catalunya y Aragó,
est testament vos envio
escrit ab ranc de mon cor;
grandaula en totes mes torres,
brodaula en totes mes pendons,
y portáu les quatre barres
a les quatre parts del món, —

JACQUES VERDAGUER.

*Fedrírets que festejau,
festejau y no n'haveu,
festejau primer la mare,
la filla quan la volgueu.*

MARTIRI DE RAMON LULL

Vall morir en poder d' enuig : —
[La Cant de Ramon.]

Cercant l' Amich a l' Amat
tot l' ampla del món corria ;
treçant el món envellaix,
mes lo seu cor no envella.

Ja puja dins una nau
que a terres lluyes partia,
que diu que val convertir
els moros de moreris.

Ja aixeca 'l braç y la va
toldant qu' entra a Rogà.
— Ja au l' apòstol de Deu
que 'l Rei-Jesús son envia.
Dendu la llei que seguia,
dendu la vostra heretia,
que se diem i Lucifer
com Matama l' escribia.
No hi ha més llei en el món
que la del Fill de Maria,
qu' ell es lo Deu vertader
que per nosaltres moria.
Falt la creu braços oberts
vos espere nit y dia,
qui hi vulla amar penedit
que 'm segueu y fassa via !....

Totduna qu' ell ha parlat
gran avalot se movia,
mans altes ab lo pany clos
tota la gent l' envestia.

Ja un moro 'l té pe 'ls cabells
y un altre que li escopia,
qui li pegava ab el pany,
qui ab arma blanca 'l feria.

Ja 'l treuen arrossegant
de la ciutat de Rogà,
com una rufana, del coll
la sanxà a brulla a sortia.

D' un tros lluny ja li fa 'l dret
tota la gent que 'l seguia,
pe 'l pu y damunt el front
el palreny li rebotia.

— Tiràmo pedres, tirà,
tiràmen tot lo sant dia;
tiràmo tots a foris,
com més fort més alegria.
Tiràlli a n' aquest castell
que a son Rey desconecia;
murades de vanitat
si va donar la follia,
damunt hi posà l' orgull
cent torres de fantasia;
li més baixa de les cent

arriba' al cel presumia!.....
 Si ab podres no 's vol rendir,
 pots! i ferro i rendiria;
 donuli foch y alquitrà
 pots! así s' enfilaria!
 tinuli fort, que dedins
 té presa l' ànima mia,
 catra hi està plorant
 amargament nit y dia.....
 Tirauli fins que s' esboch,
 y ella, incert, volaria
 fins à l' Amat que en la Creu
 per ellu d' amor moria!
 mort dolça del Bon-Jesús,
 ¡ay, dolça y santa agonia!
 pe l' món he anat vuytanta anys
 per veure si 't trobaria.....
 ¡ Martí dolç de l' amor,
 Re has tardat prou, vida mia!.....—

Y aquí, típset de podresy,
 lo bon amich defallia.

Desembarc de 1896.

RAMON PICÓ Y CAMPANER

LO NIU

De quatre brins de cinam — ferman les quatre cims,
 ab brons que replaen — fà l' reyató son niu.

— Esposa, aqueixa cambra — ab son moblatje rich
 será la nostra alberga — y la dels nostres fills —

Lo vent de marinada — balanceja los brins,
 y gronxa la famella — que cova 'l seuu petita.

— Espòs, aqueixa noya — es altre tu quan riu.
 Y conversa ab los àngels — quan dorm sobre ton pit —

Del turó de Moocaja — vé l' esparver bronzint,
 y l' reyató entre l' cinam — s' amaga esporuguit.

— Los tirans m' amenaasan : — à mes braços veniu,
 la venjança es à fora, — la pau es aquí dins —

Vé l' estiu : la corbella — los cinam va ferint;
 quan talla l' niu, ja volan — los reyatons aridits.

— La tomba oberta crida — lo cos adolorit;
 quan hi caurém los pares — ja quedarán los fills —

JOSEPH LLIBS PONS Y GALLARDA.